

ספר זוהר ראש השנה

הכולל בתוכו כל מאמרי הזוהר
לראש השנה

ובוודאי הלומד מאמרים אלו ביום הקדוש
הדין הגדול והנורא ראש השנה, יכפיל
וישליש זכויותיו עשרת מונים כמבואר
בספר ערכה של שעה וכוח הזוהר. ויתקיים
בנו הבטחת משה רעיא מהימנא בספרא
דא יפקון מגלותא ברחמי אמן

יצא לאור עשרת ימי תשובה תשע"ג
על ידי "מפעל הזוהר העולמי"

נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש - 0548436784

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פק: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

הקדמה

י'תפרטם ה'זוהר ו'ילמדו ה'כל את תורת הזוהר על ידי עיון בספר קדוש זה שאנחנו מוציאים עתה לאור, בעזרת ה' ובסיעתא דשמיא הצלחנו לגמור את ספר הקדוש זוהר לראש השנה, כדי לזכות את ישראל ביום הקדוש הזה, ללמוד ולסיים כל מאמרי זוהר השייכים לראש השנה, רבות הזכרנו בספרים הקודמים על הזכות של לימוד הזוהר בשבת קודש, ראה בהרחבה בקונטרסים "ערכה של שעה" ו"כוח הזוהר" חלקים א-ד, וודאי שבראש השנה שדנים כל אדם ושמים זכויותיו על כף המאזניים, בוודאי זכות לימוד הזוהר הקדוש וההתקשרותנו בתורתו של הרשב"י זיע"א יטה הכף לזכות והזכויות יכפילו את עצמם, והרשב"י הקדוש ימליץ טוב בעדינו ובעד כלל ישראל, כמו שכתוב בספר דברי תורה (מהדורא ט' אות לט), וז"ל: **אֵיתָא בְּבִרְכוֹת** (דף ס:) **כְּדָאי הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן לְסַמְךָ עָלָי בְּשַׁעַת הַדְּחָק וְכֵן עוֹד בְּכַמְהָ דּוֹכְתִי בְּשַׁ"ס וּלְשׁוֹן בְּשַׁעַת הַדְּחָק (דְּנֻקָּא) יֵשׁ לֹמֵר עַל פִּי דְבַרֵּי הַשַּׁ"ס סָפְהָ (מַה): שְׁאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי (דְּהוּא סְתָם רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכָל מְקוֹם) כְּוֹלְנִי לְפִטְרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין מִיּוֹם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם עַד סוֹפוֹ וְהָאֲחֲרוֹן הַכְּבִיד כַּעַת סוֹפוֹ שֶׁל גְּלוּת אָדוּם (שֶׁהוּא קִדְּם בִּיאַת גּוֹאֵל צִדֵּק בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן) שְׁרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הוּא שְׁעֵמֵד בְּנַפְשׁוֹ בְּגִנְדַּת מְלָכֵי רוּמֵי (אָדוּם) כְּדָאֲמַרִּינָן בְּשַׁבָּת, וְעַל כֵּן אָמַר הַמְּלַךְ אִזְ שְׁמַעוֹן שְׁגַנְהָ יְהִרְגֵנּוּ, וּבִפְרָט בְּסוֹף יוֹמֵי אֵילִין בְּאַחֲרִית יְמֵי גְלוּת אָדוּם, וְזֶהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי בְּכַחוֹ וּבְכַח הַזְהַר הַקְּדוֹשׁ חֲבוּרוֹ דִּיתְפַּרְנְסוֹן בְּדִרְאָ בְּתַרְאָה לְהַצִּיל מִחֲבָלֵי מְשִׁיחַ וּיְפַקּוֹן מִן גְּלוּתָא בְּכַחוֹ וְאֵלּוּ הַיָּמִים נִקְרָאִים שַׁעַת הַדְּחָק בְּדוּחָקָא (דְּגִלּוּתָא) בְּתַר דּוּחָקָא כְּמַבְאָר בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ, עַל כֵּן שְׁפִיר אָמְרוּ (רַק בְּרַשְׁב"י) כְּדָאי הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן לְסַמְךָ עָלָי בְּשַׁעַת הַדְּחָק שְׁעוּמַד בְּעוֹדְנֵנוּ בְּשַׁעַת הַדְּחָק הֵינּוּ בְּשָׁנִים הָאֵלוּ וְעַל זְכוּתוֹ אָנוּ סוֹמְכִין כְּנֻזְפָּר, עַכ"ל.**

ובפרט בימים הקדושים הללו שי"ג מידות של רחמים נשפעים על כלל ישראל, בוודאי שהלימוד היוצא מפה קדוש מתוך בכי ותפילה וצעקה ותחנונים, ובפרט בראש השנה זוקקים אנחנו לעורך דין הכי הגדול הוא הרשב"י הקדוש, ועל ידי התקשרותנו להרשב"י זיע"א בוודאי שיתקבל הלימוד לרצון לפני ה', להשפיע רחמים וישועות על כלל ישראל ועל כל

יחיד ויחיד, לכתיבה וחתימה טובה ושנה טובה ומתוקה, וכדאי רבי שמעון לסמוך עליו.

ודע כי כל זכויותינו בדור הזה הוא בהתדבקותינו בתורת הרשב"י זי"ע, כי כידוע מהבעל שם טוב הקדוש, שבדור האחרון עקבתא דמשיחא יחזרו בגלגול נשמות דור המבול ודור הפלגה, וכן מובא בזוהר הקדוש [172 פעמים גימטריה עק"ב], דהערב רב יעקבו את ישראל מלשוב לאביהם שבשמים, [וכידוע דברי הזוהר הקדוש כי חמשה מיני ערב רב הם, וראה בהקדמת מורינו הרב חיים ויטאל זכותו יגן עלינו אמן על שער ההקדמות, וז"ל:

סבת ארץ הגלות

אמר הצעיר מעיר. הדל באלפי חיים ויטאל בן לאדוני אבי הרב יוסף ויטאל זכרונו לחיי העולם הבא:

בהיותי בן שלשים לכח תשש כחי ישבתי משתומם. ומחשבותי תמהים. כי עבר קציר פלה קיץ ואנחנו לא נושענו. רפואה לא עלתה למחלתנו. אין מזור לבשרנו. ולא עלתה ארוכה למפתנו לחרבן בית מקדשנו. הנחרב זה היום אלה ות"ק וד' שנים (1504) אוי לנו כי פנה היום יום אחד של הקדוש ברוך הוא שהוא אלה שנים וגם נטו צללי ערב שהם ת"ק וד' שנים יותר מחצי היום הב'. וכלו כל הקצין ועדין בן דוד לא בא. ונודע את אשר אמרו רבותינו זכרונם לברכה כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו. ואתנה את פני לחקר ולדעת מה זה ועל מה נתארץ קצנו וגלותנו. ומדוע לא בא בן ישי.

ומצאתי און לי ואנינה בקרבי ולבי דני. ממאמר אחד הובא בספר התקונים תקון ל' (דף ע"ו). וזה לשונו: תניינא כתיב ורוח אלהים מרחפת וגו', מאי ורוח, אלא בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתכחת בינייהו, והאי רוח אתעביד קלא, וימא הכי אינון דמיכין דשינתא בחוריהון, סתימין עיינין אטימי לבא, קומו ואתערו לגבי שכינתא, דאית לכון לבא בלא סכלתנו למנדע ביה, ואיהו ביניכו.

וְרִזָּא דְּמַלְהָ קוּל אֹמֵר קְרָא. כְּגוֹן קְרָא נָא הַיֵּשׁ עוֹנֵךְ וְגו' וְהִיא אֹמְרָה מָה אֶקְרָא כֹּל הַבֶּשֶׁר חֲצִיר כְּלֵא אֵינוֹן כְּבַעֲיָרָה דְּאֶכְלִין חֲצִיר, וְכֹל חֲסָדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה, כֹּל חֲסֵד דְּעַבְדֵי לְגַרְמִייהוּ הוּא דְּעַבְדֵי.

וְבַהֲהוּא זְמַנָּא מְצַאֲתִי כְּתוּב (תְּקוּנֵי זֵהַר תְּקוּן ל'): וַיִּזְכּוֹר כִּי בֶשֶׁר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב (תְּהִלִּים עַח לט), דָּא אִיהוּ רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וַי לֹן מָאן דְּגַרְמֵי דִּיּוּזִיל לִיה מִן עֲלָמָא וְלֹא יְתוּב לְעֲלָמָא, דְּאֶלִּין אֵינוֹן דְּעַבְדֵי לְאוֹרֵייתָא יְבִשָּׁה, וְלֹא בְּעָאן לְאֶשְׁתְּדֵלָא בְּחֻכְמַת הַקְּבֵלָה וְגַרְמִין דְּאֶסְתְּלַק גְּבִיעוֹ דְּחֻכְמָה דְּאִיהִי יו"ד מִינָה, וְאֶשְׁתְּאֲרַת בִּי"ת יְבִישָׁה, וַי לֹן דְּגַרְמֵי עֲנִיּוּתָא וְחֻרְבָּא וּבִיזָה וְהָרַג וְאֶבְדָּן בְּעֲלָמָא, וְהֵאֵי רוּחַ דְּאֶסְתְּלַק דְּאִיהוּ רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ כְּמָה דְּאֶתְמַר, וְאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאִיהוּ רוּחַ חֻכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דְּעַת וַיֵּרָאֵת הַשֵּׁם (יִשְׁעִיָּה י"א ב).

פְּקוּדָא תְּנַיִנָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר (בְּרֵאשִׁית א ג), וּבְגִין דָּא אֹמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (שִׁיר ב ז) הַשְּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם תַּעֲרִיּוּ וְאִם תַּעוֹרְרוּ אֵת הָאֵהָבָה עַד שְׁתַּחֲפֹץ כּו' דְּאִיהוּ רַחֲמֵי בְּלֵא פָּרַס, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרַס, וַיֵּרָאֵה וְאֵהָבָה עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרַס אִיהִי שְׂפָחָה, וְתַחַת שְׁלֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ וְגו' תַּחַת עַבְד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשְׂפָחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָהּ (מִשְׁלֵי ל לא). עַד כַּאן לְשׁוֹנוֹ.

ב

עֶסֶק הַתּוֹרָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה

וְהִנֵּה מָה שְׂכַתְב בְּתַחֲלַת דְּבָרָיו וְאֶפִּילוּ כֹּל אֵינוֹן דְּמַשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵיתָא כֹּל חֲסֵד דְּעַבְדֵי לְגַרְמִייהוּ וְכו'. עִם הָיִוֹת שְׂפִשְׁטוֹ מִבְּאָר, וּבִפְרֵט בְּזַמְנֵנוּ זֶה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים אֲשֶׁר הַתּוֹרָה נַעֲשִׂית קָרְדִם לַחֲתוּךְ בָּה אֶצֶל קִצַּת בְּעֵלֵי תוֹרָה אֲשֶׁר עֶסְקִים בְּתוֹרָה עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרַס וְהַסְפָּקוֹת יְתָרוֹת, וְגַם לְהִיּוֹתֵם מְכַלֵּל רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, וְדִינֵי סִנְהֶדְרָאוֹת, לְהִיּוֹת שְׁמֵם וְרִיחֵם נוֹדֵף בְּכֹל הָאֶרֶץ וְדוֹמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם לְאֲנָשֵׁי דוֹר הַפְּלָגָה הַבּוֹנִים מְגַדֵּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׂמִים, וְעַקֵּר סִבַּת מַעֲשֵׂיהֶם הִיא מָה שְׂכַתְב אַחַר כֶּף הַכְּתוּב וְנַעֲשֶׂה לְנוּ שֵׁם. כְּפִתּוּב בְּסִפְר הַזֵּהָר בְּפָרְשַׁת בְּרֵאשִׁית (דָּף כ"ה): וְזֶה לְשׁוֹנוֹ עַל פְּסוּק אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ, שְׂחַמְשָׁה מוֹנִים יֵשׁ בְּעַרְב רַב, וּמִן הַג' מִינִים, מֵהֶם הוּא הַנֶּקְרָא כֵּת גְּבוּרִים,

דְּעֲלִייהוּ אֶתְמַר הַמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מַעוֹלָם אֲנָשִׁי הַשֵּׁם, וְאִינוֹן מַסְטְרָא דְאֵלִין
 דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (בְּרֵאשִׁית י"א) הִבָּה נִבְנָה לָנוּ עֵיר וּמַגְדָּל וְגו' וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם בְּבִנְיָן
 בְּתִי כְּנִסְיוֹת וּבְתִי מִדְּרָשׁוֹת וְשׁוּיִין בְּהוֹן סִפְרָ תוֹרָה וְעֵטְרָה עַל רִישִׁיהָ, וְלֹא
 לְשִׁמָּה, אֲלֵא לְמַעַבְדַּד לֹון וְכו'. וְהִנֵּה עַל הַכַּת הַזֹּאת אָמְרוּ בְּגִמְרָא: כָּל הָעוֹסֵק
 בַּתּוֹרָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה נַח לוֹ שְׁנֵהֲפִכָה שְׁלִיתוּ עַל פָּנָיו וְלֹא יֵצֵא לְאוּרֵי הָעוֹלָם.

רֵאִיָּה שְׁאִין עוֹסְקִין לְשִׁמָּה

וְאָמְנָם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵרֵאשִׁית תִּימָה וְעֵנָה בְּאֶמְרָם כִּי כָּל עֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא
 לְשִׁמָּה: וְהִנֵּה הַחֲכָם הַגְּדוֹל הַתְּנַא רַבִּי מֵאִיר עָלָיו הַשְּׁלוֹם הַעֵיד עֲלֵיהֶם
 שְׂלֵא כִּךְ הוּא בְּאֶמְרוֹ לְשׁוֹן כְּלָלוֹת כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה זוֹכֵה לְדַבְרִים הַרְבֵּה
 וְכו' וּמַגְלִים לוֹ רְזִי תוֹרָה וְנַעֲשֶׂה כְּנֵהָר שְׁאִינוּ פּוֹסֵק וְהוֹלֵךְ וְכַמְעֵין הַמִּתְגַּבֵּר
 מֵאֵלָיו בְּלִתִּי הַצְּטָרְכוֹ לְטָרַח וְלַעֲיִן בַּהּ וְלַהוֹצִיא טַפִּין טַפִּין שֶׁל מִימֵי הַתּוֹרָה מִן
 הַסֵּלַע, הִנֵּה זֶה יוֹרֵה שְׁאִינוּ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה כְּהַלְכָתָהּ, וְמִי זֶה הָאִישׁ אֲשֶׁר
 לֹא יִזְלוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת בְּרֵאוֹתוֹ הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת וְרוֹאֵה חֲסָרוֹנוֹ וּפְחִיתוֹתוֹ.

בְּגֵדֵר שְׂלֵא לְשִׁמָּה

הָאָמְנָם אִף עַל פִּי שְׁלַכְאוּרָה אֲפֶשֶׁר לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן הַמֵּאֵמֵר עַל אַפֵּן זֶה [הַגְּהָה
 - אֲפֶשֶׁר כְּוֹנָתוֹ עַל לְקַנְטֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹסֵפוֹת (פְּסָחִים נ) אב"ן ח"ן].
 וּבְעֵץ חַיִּים כָּתַב יָד שֶׁל הַחֲסִיד בַּעַל יְסוֹד וְשָׁרֵשׁ הָעֵבוּדָה גֵּרַס אֲפֶשֶׁר לְפָרֵשׁ כו'
 עַל עִם הָאָרֶץ וְלֹא עַל תַּלְמִיד חֲכָם כו']. עִם כָּל זֶה דְּבַר קָשָׁה מֵאֵד מֵאֵד לֹומֵר
 וְכו' בְּשׁוֹפְטָנִי עֹסְקִינֵן וְלֹא בְּכָלְלוֹת כָּל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
 וְהָרֵאִיָּה עַל זֶה אָמְרוּ דְרָךְ כְּלָלוֹת: וְאִפִּילוּ כָּל אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵיתָא כָּל חֲסָד
 דְּעַבְדֵי לְגִרְמֵיהוּ עַבְדֵי, וְאִין לֹומֵר דְּמִלֵּת כָּל הִיא יְתֵרָה וּמִשְׁבִּשְׁתָּא, שְׁהָרֵי מִקְרָא
 דּוֹרֵשׁ וְכָל חֲסָדוֹ כְּצִיץ הַשְּׂדֵה, שְׂלֵא נֶאֱמַר וְחֲסָדוֹ אֲלֵא וְכָל חֲסָדוֹ, לְרַמֵּז כִּי כָּל
 הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הַנִּקְרָאת תּוֹרַת חֲסָד עַל לְשׁוֹנָה הֵם דּוֹמִים

בְּחֶסֶד הֵהוּא אֶל צִיץ הַשְּׂדֵה מִשׁוּם דְּלִגְרָמִיּהוּ עֲבָדִי. אֲבָל בְּאוּר לְשׁוֹן הַנּוֹזֵפֶר
לְעֵיל יוֹבֵן רֵאשִׁיתוֹ מֵאַחֲרֵיתוֹ בְּאִמְרוֹ וַיִּרְאֶה וְאֶהְבֶּה עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס אִי־הִי
שִׁפְחָה וְתַחַת שְׁלֵשׁ רִגְזָה אֶרֶץ.

וְהָעֵינָן יוֹבֵן בְּמָה שִׁכְתָּב בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר בְּפִרְשֵׁת בְּרֵאשִׁית (דף כז:). וּבִגִּין דָּא אָמַר
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא טוֹב הֵיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֵשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ דָּא
מִשְׁנָה אֲתַתָּא דֶּהֱהוּא נֶעַר וְאִי־הוּ שִׁפְחָה דְשִׁכְיִנְתָּא, וְאִי זְכוּ יִשְׂרָאֵל אִי־הִי עֶזֶר לוֹן
בְּגִלּוּתָא מִסְטָרָא דֶּהֱתֵר טְהוּר כְּשֵׁר, וְאִי לֹא אִי־הִי כְּנִגְדּוֹ מִסְטָרָא דְטָמָא פְּסוּל
אָסוּר וְכוּ' דְלִית יְחוּדָא עַד דְעָרְב רַב יִתְמַחוּן מֵעֲלָמָא. וּבִגִּין דָּא אֲתַקְבֵּר מִשְׁה
לְבַר מֵאַרְעָא קְדִישָׁא, וְקְבוּרְתָא דִּילִיָּהּ אִי־הִי מִשְׁנָה דְשִׁלְטָא עַל מִטְרוֹנִיתָא דְאִי־הִי
קְבֵלָה לְמִשְׁה, וּמִלְכָּא וּמִטְרוֹנִיתָא מִתְפָּרְשָׁא מִבְעֻלָּה, וּבִגִּין דָּא תַחַת שְׁלֵשׁ רִגְזָה
אֶרֶץ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוּךְ דָּא עֲבָדָא יְדִיעָא, וְשִׁפְחָה דָּא מִשְׁנָה, וְנִבְל כִּי יִשְׁבַּע
לְחָם דָּא עָרַב רַב.

הִנֵּה מִבְּאֵר כִּי תוֹרְתֵנוּ הַקְדוּשָׁה כְּלוּלָה וְנִמְצָאת בְּכָל אַרְבַּע עוֹלָמוֹת אַבִּי"ע
[אַצִּילוֹת בְּרִיאָ"ה יְצִירָ"ה עֲשִׂי"ה] וּבִהִיּוֹתָהּ בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת אֲזַ נִקְרָאֵה
קְבֵלָה, כִּי שָׁם הִיא מְפֻשְׁטָת מִכָּל הַלְבוּשִׁים הַנִּקְרָא פֶּשֶׁט מְלִשׁוֹן פֶּשֶׁטִּיתִי אֵת
כְּתַנְתִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּלִבוּשִׁים הַחִיצוֹנִי, שֶׁהוּא עַל גַּבִּי עוֹר אָדָם הַמִּתְפַּשֵּׁט
מֵעֲלָיו לְפַעְמִים, וְזֶהוּ עֵקֶר מִלַּת פֶּשֶׁט.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵא בְּעוֹלָמוֹת וְהִשְׁתַּעֲשַׂע בְּסוּד הַתּוֹרָה

וְאָמְנָם בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת אֲשֶׁר שָׁם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה
כְּנִזְכֵּר בְּמִדְרָשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה, וְגַם בְּדִבְרֵי הַמִּתְרַגְּם עַל
פְּסוּק דוּדֵי צַח וְאָדָם, וְכִמּוֹ שֶׁאִמַר הַפְּתוּב וְאֶהְיָ אֲצִלוֹ אֲמוֹן וְגו', הַנִּדְרָשׁ
לְרַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם, שֶׁהִיָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיט
בְּתוֹרָה וּבוֹרָא עוֹלָמוֹת, וְאִין סָפֵק כִּי לֹא כְּמַעֲשֵׂה אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה
דְּבַנֵּי חָרִי וְכְמַעֲשֵׂה אֲתוֹנוֹ דְּבַלְעָם וְכִיּוֹצֵא בְּהֵם, בְּהִיּוֹתָם כְּפִשׁוּטָם הִיָּה
מִשְׁתַּעֲשַׂע בְּהֵם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵפִים שָׁנָה קִדְם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם וּבוֹרָא בְּהֵם
עוֹלָמוֹת, עַכ"ל.

וּבִימֵינוּ כבר רואים, שהבעל דבר הוציא את טלפיו שער החמישים של הסטרא אחרא, ואין לנו עצה אלא לגלות את שער החמישים של הקדושה, כמו שכתב האור החיים הקדוש, שלפני ביאת המשיח יתגלה שער החמישים של הקדושה, ומשמים הכינו תרופה למכה, הוא התנא האלוקי הרשב"י זי"ע אשר בהיטמנו במערה י"ג שנה בפרישות נוראה מכל חיי עולם הזה, זכה לעשות תיקונים נוראים ונפלאים במיוחד לדור האחרון שלפני ביאת המשיח, ועל זה נאמר למשה רבינו (שמות פרק טז לג) "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֹן קַח צְנֻצֹת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֵא הָעֶמֶר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לְפָנַי יְדוֹד לְמִשְׁמַרְתְּ לְדֶרְתִּיכֶם", כמו שמובא בספרים הקדושים, ותורתו מגן לנו ממש, כי כל הדבקים בזוהר הקדוש זוכים לחיים נצחיים פה בעולם הזה, ובעלמא דאתי כי הוא חייך ואורך ימך, ויזכו לחיים כל הכתוב לחיים למענך אלוקים חיים. ובזה יתקרב ק"ץ [קן ציפור היכלא דמשיח בגן עדן העליון] הגאולה כמו שהבטיח משה רעיא מהימנא בספרא דא יפקון מגלותא ברחמי במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

תּוֹכֵן הָעֵינִינִים

ב חדש תשרי הוא בכיסוי
ב אלקים שופט
ג ירא שבת
ד פחד הדין
ז בכסה ליום חגנו
ה עדות של הקב"ה על האדם
ו ביום זה נמצא דין בעולם
ו ראש השנה
ז אהבת הקב"ה לישראל
ח השלוחים הממונים
ח השטן מקטרג
ט חיים או מות
י זהב וכסף ונחושת
י תרומת ה'
יא בקשת רחמים
יא המקטרג נועל את פתח המלך
יג עיני ה' משוטטות
יד הרי כאן עדים
יד הכל נכתב
טו עיכוב הדין
טו להראות שהכל עושה בדרך אמת
טז כסא דין
טז כל ישראל בצרה
יז יום של יבבה
יז עקדת יצחק
יח ג' ספרים נפתחים
יח זכרון תרועה
יט הארת הלבנה
יט מיתוק הדין
כא יום בו נפקדים
כא המלך המשפט
כב אין לאדם לפרוש מן הצבור

כג	בראש השנה אין לפרש חטאיו
כג	השופר מעורר רחמים
כד	להשמר מן המקטרג
כה	מציץ מן החרכים
כה	התעוררות קול העליון ע"י השופר
כו	אשרי העם יודעי תרועה
כו	חלונות לבית הכנסת
כז	חשיבות התפלה
כח	עונש הרשעים
כח	תפלה בניגון
כט	עליית התפלה
כט	שופר ושעיר המשתלח עצת ההצלה לישראל
כט	התעוררות הדין העליון
ל	חיזוק הסטרא אחרא
לא	כוחו של שופר
לב	התעוררות שלמטה בכוחה להשפיע על הלמעלה
לב	החלשת המקטרג
לג	אשריהם ישראל
לד	דין בזכות
לו	זכות ודין כאחד
לו	ארבע מיתות בית דין
לז	שלטון צד האמונה
לז	טהרה לפני התפלה
לח	סדר התקיעות
לח	זכות עקדת יצחק
לט	יצחק מעטר את אברהם
לט	כי אלקים שופט
לט	זכות יעקב אבינו
מ	כח השופר
מ	עליית קול השופר
מב	שליח צבור הגון
מב	בדיקת כהן ולוי
מג	צורת השופר
מג	קרוב עם ישראל להקב"ה
מד	הקב"ה התרצה באבות
מה	טובת הקב"ה לישראל

מה	סילוק כסא הדין ע"י ישראל
מו	ענין השופר
מז	סדר הקולות
מט	תיקון וסידור הקולות בכוונת הלב
נ	אהבת הקב"ה לישראל
נ	ערבוב טענות המקטרג
נא	הדברים שקורים ביום של ראש השנה
נד	יום הכפורים הוא
נו	אדם הראשון סימן לבניו
נו	הפיכת הדין לרחמים
נז	כוונות התקיעות
נז	ומשפט עמו ישראל יום ביומו
נז	סוד היבבה והיללה
נח	דין קשה ודין רפה
נח	יודעי תרועה
נט	תרועה ותקיעה
נט	ישראל כוחם בקול
ס	לעורר הקול
ס	סודות שלא נשמעו מאז מתן תורה
לכף	למשמאלים	באותו זמן מפריד הקב"ה בין המימינים לכף זכות
סא	חובה
סב	חודש תשרי
סג	הקטיגור נעשה סניגור
סג	כוחם של קרבנות

עיר וקדיש מן שמיא נחית

טא תשכח מפיר זרעו

ספר
הזוהר הקדוש
עם לשון הקודש
לט"ס דף היומי

מסכתות
ברכות, שבת

לדאיר את הש"ס באור הזוהר

בדא יפקון מן גלוצא ברחמי

ספר
הזוהר
הקדוש

*

עם
לשון
הקדוש

*

ביאורים
לרמב"ם
ברכות,
שבת

יד

זוהר ראש השנה

חודש ניסן לכם הוא, אבל חודש תשרי שלי הוא

פְּתַח וְאָמַר, (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים וְגו'. וְכִי כָל הַזְמַנִּים וְהַחֲדָשִׁים אֵינָם שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? (אֵלָּא חֲדָשִׁים לֹא כְּתוּב) אֵלָּא הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, שְׁלִי הוּא, אֲבָל אֲנִי מְסַרְתִּי אוֹתוֹ לָכֶם. שְׁלָכֶם הוּא בְּנִגְלָה, אֲבָל שְׁבִיעֵי שְׁלִי הוּא, וְעַל זֶה הוּא בְּפֶסֶה וְלֹא בְּגִלּוּי. חֲדָשׁ שְׁלָכֶם הוּא מְסַדֵּר פְּסָדֵר אוֹתִיּוֹת אֲבִיב, שֶׁהוּא א' ב' ג'. י"ב הוּא סוּד אוֹת ג' (וְהוּא א' ב' ג' פְּסָדֵר הַאוֹתִיּוֹת). אֲבָל הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שְׁלִי הוּא מְסוּפָּה הַאוֹתִיּוֹת (תְּשֻׁרִי). מָה הַטַּעַם? אַתֶּם מְפַטְטִים לְמַעַלָּה, וְאֲנִי מְפַעֵלָה לְמַטָּה.

זֶה שְׁלִי. בְּרֵאשׁ הַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא בְּכִסּוּי, וּבַעֲשָׂרָה לַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא, מְשׁוּם שְׁאֲנִי בְּחֻמֶשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, וּבְחֻמֶשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וּבְחֻמֶשׁ שְׁלִישִׁיּוֹת. בְּתַחֲלַת הַחֹדֶשׁ אֲנִי הוּא מְשׁוּם

פְּתַח וְאָמַר, (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים וְגו', וְכִי כָלֵהוּ זְמַנִּין וְחֲדָשִׁין לָאוּ אֵינּוּן דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא. (אֵלָּא חֲדָשִׁים לֹא כְּתוּב) אֵלָּא הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, דִּילִי אִיהוּ, אֲבָל אֲנָא מְסַרְתִּי לִיהּ לְכוּן, דְּלְכוּן אִיהוּ בְּאַתְגְּלִיָּא, אֲבָל שְׁבִיעָאָה דִּילִי אִיהוּ, וְעַל דָּא אִיהוּ בְּפֶסֶה, וְלֹא בְּאַתְגְּלִיָּא. יִרְחָא דְלְכוּן, אִיהוּ בְּסַדְרָא, כְּסַדְרָא דְאַתְוּוֹן אֲבִיב, דְּאִיהוּ אב"ג. י"ב אִיהוּ רְוָא דְג'. (ס"א וְאִיהוּ אב"ג כְּסַדְרָא דְאַתְוּוֹן) אֲבָל יִרְחָא שְׁבִיעָאָה דִּילִי אִיהוּ מְסוּפָּה דְאַתְוּוֹן, (ס"א תְּשֻׁרִי) מְאִי טַעַמָּא. אַתְוֹן מַתְתָּא לְעִילָא, וְאֲנָא מְעִילָא לְתַתָּא.

הַאִי דִּילִי. בְּרֵישָׁא דִּירְחָא, אֲנָא אִיהוּ בְּאַתְכְּסִיָּא. בַּעֲשָׂרָה דִּירְחָא, אֲנָא אִיהוּ, בְּגִין דְּאֲנָא בְּחֻמֶשׁ קְדָמָי, וּבְחֻמֶשׁ אַחֲרֵנִין, וּבְחֻמֶשׁ תְּלִיתָאִי. בְּקַדְמִיתָא דִּירְחָא אֲנָא אִיהוּ, בְּגִין

חלק ב
דף קפ"ו
ע"א

חמשה יומין. בעשרה דירחא אנא
 איהו, בגין חמש יומין אחרנין.
 בחמשה עשר דירחא אנא איהו, בגין
 חמש תליתאי.

חמשה יומין. בעשרה דירחא אנא
 איהו, בגין חמש יומין אחרנין.
 בחמשה עשר דירחא אנא איהו, בגין
 חמש תליתאי.

חדש תשרי הוא בכיסוי

מה הטעם כל זה? משום שכל חדש
 זה הוא מעולם העליון, ועולם
 העליון בסוד חמש הוא, בכל זמן
 וזמן, ומשום כך חדש זה הוא בכסוי
 ולא בגלוי, משום שעולם העליון
 בכסוי הוא, וכל דבריו בהסתר.
 וחדש זה הוא של הקדוש ברוך הוא
 לבדו. כיון שמגיע יום הט"ו לחדש,
 אז מתגלה. הכל הוא מגיע
 בהתחדשות הלבנה, ונשלמת הלבנה
 ומאירה מאמא העליונה, ועומדת
 להאיר לתחתונים מתוך האור
 העליון, ועל זה נקרא ראשון, כמו
 שנאמר (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום
 הראשון. עד עכשו עומדים כל
 הימים בסוד עליון. מכאן יורדים
 לסוד תחתון.

מאי מעמא כולי האי. בגין דכל
 ירחא דא מעלמא עלאה
 איהו, ועלמא עלאה ברזא דחמש
 איהו, בכל זמנא וזמנא, ובגניי כד
 ירחא דא איהו בכסה, ולא
 באתגליא, בגין דעלמא עלאה בכסה
 איהו, וכל מלוי באתכסויא. וירחא
 דא דקודשא בריך הוא איהו
 בלחודי. כיון דמטא יומא דחמיסר,
 כדון גלייא. פלא איהו מטא
 בחדותא דסיהרא, וסיהרא
 אשתלימת, ואתגהירת מאימא
 עלאה, וקיימא לאנהרא לתתאי מגו
 נהורא דלעילא, ועל דא אקרי
 ראשון, כמה דאת אמר (ויקרא כג)
 ולקחתם לכם ביום הראשון. עד
 השתא קיימי בלהו יומין ברזא
 עלאה, מכאן נחתין לרזא תתאה.

אלקים שופט

בא וראה, מיזם העליון היו ימים
 אלו הראשונים, סוד של

תא חזי, מיזמא עלאה הוה אלין יומין
 קדמאין, רזא דעלמא עלאה,

העולם העליון, מי דן דין של העולם, שהרי דין לא נמצא בזה העולם אלא מדין התחתון? (סוד) שָׁזָה - (ישעיה נד) אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקְרָא. שאם תאמר דין העולם דן למעלה, אם כן לא היה נקרא עולם החרות, עולם שהוא אור של כל העולמות, עולם של כל החיים, עולם של כל החרות. ואם תאמר מדין של יצחק - אם הוא מעורר דין לגבי העולם הזה, לא יכולים כל העולם לסבל, שהאש העליון התקיף ההוא, אין מי שסובל אותו, אלא אש שלמטה, שהוא אש שסובל אש.

אֵלָא, כמו שהעולם הזה עולם התחתון של כל העולמות, כך גם כל דיניו מעולם התחתון, של אלקים שופט. וזה נקרא דין עליון על העולם הזה, ומשום שהוא דרגה שביעית, לא גוזרים גזרה על בן אדם אלא מעשרים שנה ומעלה.

מֵאֵן דַּאִין דִּינָא דְעֻלְמָא, דְּהָא דִּינָא לָא אִשְׁתַּכַּח בְּהַאי עֻלְמָא, אֵלָא מִדִּינָא תַתָּאָה, (ס"א ר"א) דִּדְא (ישעיה נד) אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקְרָא. דַּאי תִּימָא דִּינָא דְעֻלְמָא דַּאִין לְעִילָא, אִי הָכִי לָא אַתְקְרִי עֻלְמָא דְחִירוֹ, עֻלְמָא דְנִהִירוֹ דְכָל עֻלְמִין. עֻלְמָא דְכָל חַיִּין, עֻלְמָא דְכָל חִירוֹ. וְאִי תִימָא מִדִּינָא דִּי צַחֲקָא, אִי אִיהוּ אַתְעֵר דִּינָא לְגַבֵּי הַאי עֻלְמָא, לָא יְכֻלִין כָּל עֻלְמָא לְמַסְבֵּל, דְּהַהוּא אִשָּׁא תְקִיפָא עֲלָאָה, לָא אִית מֵאֵן דְּסָבִיל לֵיהּ, אֵלָא אִשָּׁא דְלַתְתָּא, דַּאִיהוּ אִשָּׁא דְּסָבִיל אִשָּׁא.

אֵלָא, כמה דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין. הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה, דאלהים שופט. ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא, ובגין דאיהו דרגא שביעאה, לא גזיר גזרה על בר נש, אלא מעשרין שנין ולעילא.

ירא שבת

דְּבַר אחר והמשכלים, אלו שידועים במצוה חמישית במלת בראשית - יר"א שב"ת, אזהרה שלא לחלל את בת המלך בט"ל מלאכות, שהן ארבעים מלאכות

דְּבַר אחר, והמשכלים, אלון ידועי בפקודא חמישאה במלת בראשית, יר"א שב"ת, אזהרה דיליה דלא לחללא ברפתא דמלכא בט"ל מלאכות, דאינון ארבעים

חסר אחת, כנגד ארבעים מלקיות חסר אחת. הרצועה להלקות, היא שפחה רעה, שעטנז, כלולה משור וחמור, שאמר יעקב ויהי לי שור וחמור. על כל דבר פשע - על שור על חמור - שאין מלקין בשבת, שלא שולטת השפחה הרעה על העולם. אוי למי שמשליט אותה על העולם.

מלאכות חסר חד, לקבל ארבעים מלקיות חסר חד, רצועה לאלקאה איהי שפחה בישא, שעטנז, כלילא משור וחמור, דאמר יעקב ויהי לי שור וחמור (בראשית לב ו), על כל דבר פשע על שור על חמור (שמות כב ח), דאין מלקין בשבת, דלא שלמא שפחה בישא על עלמא, ווי ליה למאן דאשליט לה על עלמא.

פחד הדין

כמו של זה, סדור הימים הללו מראש השנה עד יום האחרון של חג. בראש השנה מתעוררת זרוע שמאל לקבל את המלכה, ואז כל העולם בפחד בדין, וצריך אותו הזמן בתשובה שלמה שימצא העולם לפני הקדוש ברוך הוא.

בגוונא דהאי, סדורא דהני יומין, מראש השנה עד יומא בתרא דחג. בראש השנה, אתער דרועא דשמאלא, לקבלא לה למטרוניתא, וכדין כל עלמא בדחילו בדינא, וכעי ההוא זמנא בתיובתא שלים, לאשתכחא עלמא קמי קדשא בריך הוא.

חלק 2
דף ר"ד
ע"ב

בכסה ליום חגנו

ולא עוד, אלא שמש וירח מעידים על האדם, כמו שבארוהו (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. מהו בכסה? ביום שהלבנה מתכסה. ומדוע מתכסית? משום שפאשר מגיע ראש השנה, מגיע סמא"ל לתבע דין לבניו לפני הקדוש

ולא עוד, אלא שמשא וסיהרא סהדין על בר נש, כמה דאוקמוהו (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. מאי בכסה. ביומא דסיהרא מתכסה. ואמאי מתכסת. בגין דכד ממי ראש השנה, ייתי סמאל למתבע דינא לבניו קמי

חלק 2
דף ער"ה
ע"א

ברוך הוא, והוא אומר לו שִׁבִּיא עֲדִים. והוא מביא לְשִׁמְשָׁא הַלֵּךְ לְהִבִּיא הַלְּבָנָה, וְהִיא מִתְּפַסָּה. בְּאִיזָה מְקוֹם מִתְּפַסִּית? אֵלָּא עוֹלָה לְמָקוֹם הַהוּא שְׁנֹאֲמַר בּוֹ בְּמִכְסָה מְפֹךְ אֵל תַּחְקוֹר, לְפִיס לּוֹ עַל בְּנֵיהּ.

וְזֶהוּ שְׁאָמַר הַפְּסוּק, תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ. לְמָקוֹם שָׁבוּ עוֹלָה הַשְּׂכִינָה, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ וּבְמִכְסָה מְפֹךְ אֵל תַּחְקוֹר. וְחֻסָּאִים בְּכֶסֶי, שֵׁם צְרִיף לְדוֹן בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוּ. וְעֵבְרוֹת בְּגִלּוֹי שֶׁעָשָׂה אוֹתָם, נֹאֲמַר (מְשַׁלִּי כַח) מִכְסָה פְּשָׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ. שֶׁהַשְּׂכִינָה מִצַּד הַפְּתוֹר הִיא עוֹלָם הַנְּעֵלָם, וּבְאֵרוֹה בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה שֶׁצְרִיף אָדָם לְחִבֵּר אוֹתָהּ לְמָקוֹם הַהוּא. בְּזִמְנָה הַהוּא מְגִיעַ זְמַן הַרְחֻמִּים וְעוֹבֵר הַדִּין. וּמִשׁוֹם זֶה לְחִבְרוּ אָמַר לְזָכוֹת אוֹתוֹ בְּעֵדוּתוֹ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהוּא יִימָא לִיהַּ דִּיִּיתִי סְהַדִּין. וְהוּא יִיִּתִי לְשִׁמְשָׁא עֲמִיהַּ. אֲזִל לְמִיִּיתִי סִיְהֵרָא, וְהִיא מִתְּכַסָּא. בְּאֵן אַתְרַּ מִתְּכַפֶּת. אֵלָּא סְלִיקַת, לְהֵהוּא אַתְרַּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהַּ בְּמִכְסָה מְפֹךְ אֵל תַּחְקוֹר, לְפִיִּסָּא לִיהַּ עַל בְּנֵיהַּ.

וְהֵאִי הוּא דְאָמַר קְרָא, תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ. לְאַתְרַּ דְּבֵיהַּ סְלִיקַת שְׂכִינְתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהַּ וּבְמִכְסָה מְפֹךְ אֵל תַּחְקוֹר. וְחוֹבִין בְּאִתְּכַסְיָא, תַּמָּן צְרִיף לְמִידָן בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוּ. וְחוֹבִין בְּאִתְּגַלְיָא דְּעַבְד לּוֹן, אִתְּמַר (מְשַׁלִּי כַח) מִכְסָה פְּשָׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ. דְּשְׂכִינְתָא מְסַטְרָא דְּכַתְרַּ אִיהִי עֲלֵמָא דְּאִתְּכַסְיָא, וְאוֹקְמוּהַּ מְאִירֵי מִתְּנִיתִין, דְּצְרִיף בַּר נֶשׁ לְחַבְרָא לָהּ לְהֵהוּא אַתְרָא. בְּהֵהוּא זְמַנָּא מְטִי זְמַנָּא דְּרַחֲמֵי, וְאִעְבַּר דִּינָא. וּבְגִין דָּא לְחַבְרִיהַּ אָמַר לּוֹכְפָאָה לִיהַּ בְּעֵדוּתֵיהַּ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

עדות של הקב"ה על האדם

וְעוֹד, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהַּ עֲדִים עַל הָאָדָם, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים ל) הַעִידֹתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת הַשָּׁמַיִם - אוֹתוֹ שְׁנֹאֲמַר בּוֹ (מַלְכִים א ח) וְאִתְּהַ

וְעוֹד, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהַּ סְהַדִּין עַל בַּר נֶשׁ, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים ל) הַעִידֹתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת הַשָּׁמַיִם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהַּ (מַלְכִים א ח) וְאִתְּהַ

תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ - אוֹתוֹ
 שְׁנַאֲמַר בּוֹ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הַדֹּם
 רִגְלֵי. וְעוֹד, תְּרִין סְהַדִּין: עֲמוּדָא
 דְּאִמְצָעִיתָא, וְצַדִּיק. וְאִינוּן ע"ד, מִן
 שְׁמ"ע אֶחָד. עַד, מִן בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד
 מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים
 יוֹמֵת הַמֵּת, דָּא סְמָאֵל, מֵת
 מֵעֲקָרוֹ (במדבר יג) וַיִּשְׁאַהוּ בַּמוּט
 בְּשָׁנִים. לֹא יוֹמֵת עַל פִּי עַד אֶחָד,
 שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ חֶלֶק בְּאֵל אֶחָד.

תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ, הַהוּא
 דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הַדֹּם
 רִגְלֵי. וְעוֹד, תְּרִין סְהַדִּין: עֲמוּדָא
 דְּאִמְצָעִיתָא, וְצַדִּיק. וְאִינוּן ע"ד, מִן
 שְׁמ"ע אֶחָד. עַד, מִן בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד
 מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים
 יוֹמֵת הַמֵּת, דָּא סְמָאֵל, מֵת
 מֵעֲקָרוֹ (במדבר יג) וַיִּשְׁאַהוּ בַּמוּט
 בְּשָׁנִים. לֹא יוֹמֵת עַל פִּי עַד אֶחָד,
 דְּלֹא יִהְיֶה לִּיהּ חוֹלְקָא בְּאֵל אֶחָד.

בְּיוֹם זֶה נִמְצָא דִין בְּעוֹלָם

בְּאֵר רָאָה, כְּמוֹ זֶה בְּיוֹם שְׁנִמְצָא דִין
 בְּעוֹלָם וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב
 עַל כִּסֵּא הַדִּין, אֲזַי נִמְצָא הַשֵּׁטֶן הַזֶּה
 שְׂמִסְטָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְהוּא נִמְצָא
 לְהַשְׁחִית אֶת הָעוֹלָם וְלִטַּל הַנְּשָׁמוֹת.

תָּא חַזִּי, כְּגוֹנוּנָא דָּא בְּיוֹמָא דְּאִשְׁתַּכַּח
 דִּינָא בְּעֵלְמָא, וְקִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא
 יְתִיב עַל בְּרִסְיָא דִּדִּינָא, כְּדִין
 אִשְׁתַּכַּח הַאי שֵׁטֶן דְּאִסְטִי לְעֵילָא
 וְתַתָּא, וְאִשְׁתַּכַּח אִיהוּ לְחַבְלָא עֵלְמָא
 וְלִיטַל נְשָׁמַתִּין.

חלק א
 דף ק"ד
 ע"א

רֵאשׁ הַשָּׁנָה

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי
 מְרוֹן. שְׁנִינוּ, רֵאשׁ הַשָּׁנָה
 זְהוּ רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַמְּלֶכֶךְ. וּמִי הוּא
 רֵאשׁ הַשָּׁנָה? זֶה יִצְחָק שְׁנִקְרָא רֵאשׁ,
 שֶׁהוּא רֵאשׁ אֶחָד שֶׁל הַמְּלֶכֶךְ
 [לְמַעַלָּה], מְקוּם שְׁנִקְרָא שָׁנָה, לְכֹן
 כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי
 מְרוֹן. תְּנָא רֵאשׁ הַשָּׁנָה, דָּא
 הוּא רֵישָׁא דְּשִׁתָּא דְּמַלְכָּא, וּמֵאֵן הוּא
 רֵאשׁ הַשָּׁנָה, דָּא יִצְחָק, דְּאִקְרִי רֵאשׁ,
 דְּאִיהוּ חַד רֵישָׁא דְּמַלְכָּא (נ"א לְעֵילָא),
 אֲתֵר דְּאִקְרִי שָׁנָה. בְּגִינֵי כֵךְ כָּל בָּאֵי
 עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן. וְעַל

חלק א
 דף רכ"ו
 ע"ב

מרון, ועל זה שנינו בראש השנה, שהרי בראש השנה שונה יצחק.

רבי אלעזר פתח, (שם א) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם. ויהי היום - זה ראש השנה שהקדוש ברוך הוא עומד לדון את העולם, כמו זה, ויהי היום ויבא שמה. אותו יום היה יום טוב של ראש השנה.

דא תנינן, בראש השנה, דהא ברישא דשפתא שארי יצחק.

רבי אלעזר פתח, (אייב א) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יהוה ^{הלק ב} ^{דף ל"ב} ^{ע"ב} ויבוא גם השטן בתוכם. ויהי היום: דא ראש השנה, דקודשא בריך הוא קאים למידן עלמא. בגוונא דא, (מלכים ב, ד) ויהי היום ויבא שמה. ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה.

אהבת הקב"ה לישראל

ויבאו בני האלהים - אלו ממנים גדולים שלוחים בעולם, להשגיח במעשי בני האדם. להתיצב על ה' - כמו שנאמר (מלכים א-ב) וכל צבא השמים עמד עליו מימינו ומשמאלו. אבל להתיצב על ה', בפסוק זה מצאנו אהבת הקדוש ברוך הוא על ישראל, משום שהשלוחים הללו, שממנים להשגיח על מעשי בני האדם, הולכים ומשוטטים ולוקחים את כל אותם המעשים, וביים שבא הדין לעמד לדון העולם, נעשים קטגורים לעמד על בני אדם. ובא ראה, מכל העמים שבעולם לא עומדים להשגיח במעשיהם רק על ישראל לבדם.

ויבאו בני האלהים, אלן רברבין ממנן שליחן בעלמא, לאשגחא בעובדין דבני נשא. להתיצב על יהוה ^{הלק ב} ^{דף ל"ב} ^{ע"ב}: כמה דאתא אמה, (מלכים א, כ"ב) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו. אבל להתיצב על יהוה ^{הלק ב} ^{דף ל"ב} ^{ע"ב} בהאי קרא אשכחנא רחימותא דקודשא בריך הוא עליהו דישראל. בגין, דהני שליחן, דאינון ממנן לאשגחא על עובדין דבני נשא, אזלין ושטין ונטלין אינון עובדין בלהו, וכיומא דקאי דינא למיקם, למידן עלמא, אתעבידו קטיגורין למיקם עליהו דבני נשא. ותא חזי, מכל עמין דעלמא, לא קיימין לאשגחא

משום שאלה בנים של הקדוש ברוך הוא.

בעובדיהון, בר בישראל בלחודייהו, בגין דאלין בגין לקודשא בריך הוא.

השלוחים הממונים

וכשלא נמצאים המעשים של ישראל כראוי, כפיכול אותם שלוחים ממונים, כשרוצים לעמוד על אותם מעשים של ישראל, הם עומדים ודאי על ה', שהרי כשישראל עושים מעשים שלא כשרים, כפיכול מתשים כחו של הקדוש ברוך הוא, וכשעושים מעשים כשרים, נותנים פח ותקף לקדוש-ברוך-הוא. ועל זה כתוב (תהלים סח) תנו עז לאלהים. במה? במעשים כשרים, ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממונים התפנסו על ה'. על ה' ודאי, שהרי כיון שהתפנסו על ישראל, הם התפנסו עליו.

וכד לא אשתכחו עובדין דישראל בדקא יאות, כפיכול אינון ממנון שליחו, כד בעאן לקיימא על אינון עובדין דישראל, על יהוה ודאי קיימין, דהא כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרין, כפיכול מתישין חילא דקודשא בריך הוא. וכד עבדין עובדין דכשרין, יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא. ועל דא כתיב, (תהלים ס"ח) תנו עז לאלהים. במה. בעובדין דכשרין. ועל דא, בההוא יומא, בלהו רברבן ממנון אתכנשו על יהוה. על יהוה ודאי, דהא כיון דעל ישראל אתכנשו, עליה אתכנשו.

השמן מקמרג

ויבוא גם השטן בתוכם. גם - לרבותו עליהם, שפלים באים להיות קטגורים על ישראל, וזה נוסף עליהם משום שהוא המלשין הגדול מפלים, קטגור מפלים. כיון שרואה הקדוש ברוך הוא שפלים

ויבוא גם השטן בתוכם, גם, לאסגאה עלייהו, דכלהו אתיין למהוי קטיגורין עלייהו דישראל, ודא אתוסף עלייהו, בגין דאיהו דילמורא רברבא מפלהו, קטיגורא מפלהו, כיון דחמא קדשא

באים לקטרג, מיד - ויאמר ה' אל השטן מאין תבא. וכי לא הנה יודע הקדוש ברוך הוא מאיפה הנה בא? אלא להביא את המעשה לרצונו.

ברוך הוא, דכלהו אתיין לקטרגא. מיד ויאמר יהוה אל השטן מאין תבא. וכי לא הנה ידע קדשא ברוך הוא, מאן הנה אתי. אלא לאייתאה עובדא לרעותיה.

חיים או מות

ובא ראה, ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה', כמו שנאמר. ואותו יום עומדים שני צדדים כנגד בני העולם. כל אותם שבאים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ובמעשים טובים, הם זוכים להיות כתובים אצל אותו צד שהוא חיים, ומוציא תוצאות חיים. ומי שהוא מצדו, נכתב לחיים. וכל אותם שבאים במעשים רעים לאותו צד, הם נכתבים לאותו צד אחר שהוא מות, ונקרא מות, ובו שורה המנות.

ובאותו יום עומדים שני הצדדים הללו - חיים ומות. יש מי שנכתב לצד החיים, ויש מי שנכתב לצד המות. ולפעמים שהעולם שרוי באמצע. אם עומד צדיק אחד בעולם שעומד עליהם, כלם עומדים ונכתבים לחיים. ואם רשע אחד מכריע את העולם, כלם נכתבים

ותא חזי, ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יהוה. כמה דאתמר. והוא יומא, קיימין תרין סטרין, לקבלא בני עלמא. כל אינון דאתיין קמי קדשא ברוך הוא בתיובתא ובעובדין טבין, אינון זכין למחוי כתיבין לנביה דההוא סטרא דאיהו חיים, ואפיק תוצאות חיים. ומאן דאיהו מסטריה, אכתיב לחיים. וכל אינון דאתיין בעובדין בישין, אינון כתיבין דההוא סטרא אחרא דאיהו מותא, ואקרי מות, וביה שריא מותא.

ובתהוא יומא, קיימין אלין תרין סטרין: חיים, ומות. אית מאן דאכתיב לסטרא דחיים. ואית מאן דאכתיב לסטרא דמות. ולומנין דעלמא שריא באמצעיתא, אי קיימא חד זכאה בעלמא, דאכרע עליהו, בלהו קיימין ואכתיבו לחיים. ואי חד חייבא אכרע עלמא, בלהו אכתיבו

חלק ב
דף ל"ג
ע"ב

למיתה. וְהוּא זְמַנָּא, עֲלָמָא הוּא קַיִים בְּאַמְצָעֵיתָא, וְהוּא מְקַטְרָנָא בְּעָא לְאַסְטָאָה.

למיתה. וְהוּא זְמַנָּא, עֲלָמָא הוּא קַיִים בְּאַמְצָעֵיתָא, וְהוּא מְקַטְרָנָא בְּעָא לְאַסְטָאָה.

למיתה. וְהוּא זְמַנָּא, עֲלָמָא הוּא קַיִים בְּאַמְצָעֵיתָא, וְהוּא מְקַטְרָנָא בְּעָא לְאַסְטָאָה.

זֶהב וּכְסָף וּנְחֹשֶׁת

(ד"א) מֵאֲתָם - מֵאוֹתָם זְמַנִּים וְשַׁבָּתוֹת, וְהִכַּל סוּד אֶחָד. זֶהב וּכְסָף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי. זֶהב - בְּסוּד שָׁל יוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם שָׁל זֶהב, יוֹם הַדִּין, וְשׁוֹלֵט אוֹתוֹ הַצַּד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לו) מִצְפּוֹן זֶהב יֵאָתֶה. וּכְסָף - זֶה יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁמֹתֵלְבָנִים חֲטָאֵיהֶם שָׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ. וְכֶתוּב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפַּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם.

(ד"א) מֵאֲתָם, מֵאִינוּן זְמַנֵּי וְשַׁבָּתֵי, וְכֵלָא רְזָא חֲדָא. זֶהב וּכְסָף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי. זֶהב, כְּרְזָא דְיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְזֶהב, יוֹמָא דְדִינָא, וְשֶׁלֶטָא הוּא סְטָרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב לו) מִצְפּוֹן זֶהב יֵאָתֶה. וּכְסָף, דָּא יוֹם הַכַּפּוּרִים, דְּמֵתֵלְבָנֵן חוּבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל כְּתֵלְנָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ. וְכֶתִיב (ויקרא ט"ז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפַּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם.

חלק ב
דף קל"ה
ע"א

וּנְחֹשֶׁת - יְמֵי קַרְבָּנוֹת דְּחֹג, שֶׁהֵם מְרַכְּבוֹת הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים סוּד שָׁל הַרִי נְחֹשֶׁת, וְלִכְּן מֵתַמְעֵטִים בְּכָל יוֹם וְהוֹלְכִים.

וּנְחֹשֶׁת. יוֹמֵי דְקַרְבָּנֵין דְּחֹג, דְּאִינוּן רְתִיבֵי דְעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְאִינוּן אַקְרוּן רְזָא דְהַרִי נְחֹשֶׁת, וּבְגִין כֵּן מֵתַמְעֵטִין בְּכָל יוֹמָא וְאִלִּין.

תְּרוּמַת ה'

וּמְכַל אֵלִין, אֲנָן נְטָלִין תְּרוּמַת וּמְכַל אֵלָה אֲנּוּ נוֹטְלִים תְּרוּמַת ה' בְּכָל זְמַן וְזְמַן, כְּדִי לְהַשְׁרוֹת עֲלֵינוּ. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֲנּוּ נוֹטְלִים

וּמְכַל אֵלִין, אֲנָן נְטָלִין תְּרוּמַת וּמְכַל אֵלָה אֲנּוּ נוֹטְלִים תְּרוּמַת ה' בְּכָל זְמַנָּא, בְּגִין לְאַשְׁרָאָה עֲלָן. בְּרֵאשׁ

חלק ב
דף קל"ה
ע"א

השנה אנו נמלין תרומת יתנו^א תרומת ה', והוא סוד של ראש השנה, ואיהו רזא דראש השנה, דאתיא מסמרא דזהב.

בקשת רחמים

ביום ראש השנה, כשהעולם נדון וכסא הדין עומד למלך העליון לדון את העולם, כל נפש ונפש משוטטות ומבקשות רחמים על החיים. בלילה שיוצא יום הדין, הולכות ומשוטטות לשמע ולדעת מהו הדין שנדון על העולם, ולפעמים שמודיעות במראה לחיים, כמו שנאמר (איוב לג) בחלום חזיון לילה בנפל תרדמה על אנשים וגו', אז יגלה און אנשים ובמסרם יחתם. מה זה מסרם? זו הנפש, שעומדת וחותמת לאנשים דברים לקבל מוסר.

ביומא דראש השנה, דעלמא אתדון, וכרסיא דדינא קיימא, לגבי מלכא עלאה, למידן עלמא. כל נפש ונפש משטטון, וכעאן רחמי על חיי. בליליא דנפקא יומא דדינא, אזלין וקא משטטין למשמע ולמנדע מאן הוא דינא דאתדון על עלמא, ולומנין דקא מודיעין בחזווא לחיאי, כמה דאת אמר (איוב לג) בחלום חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים וגו', אז יגלה און אנשים ובמסרם יחתום. מאי מוסרם. דא נפש, דאיהי קיימא וחתים לבני נשא מלין, לקבלא מוסר.

חלק ב
דף
קמ"ב
ע"א

המקטרג נועל את פתח המלך

בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. מצוה זו לתקוע שופר בראש השנה, שהוא יום הדין לעולם, כמו שבארנו. והרי פרשוה, שפתוב תקעו בחדש שופר בפסה ליום חגנו. והרי נתבאר. שזהו יום שבו מתפסה הלבנה, והעולם עומד

בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ב) דא, לתקוע שופר בראש השנה, דהוא יומא דדינא לעלמא, כמה דאוקימנא. והא אוקמוה דכתיב, תקעו בחדש שופר בפסה ליום חגנו. והא אתמר. דהאי איהו יומא

חלק ג
דף צ"ח
ע"ב

בדין. משום שאותו המקטרג חופה ומכסה ונועל את הפתח על המלך, המקום שהדין שורה לתבע דין על העולם.

ואם תאמר, איך נתנת רשות לאותו המקטרג לכסות ולתבע דין? אלא ודאי ביד המקטרג הזה שם הקדוש ברוך הוא לתבע דין על כל העולם, ושם לו יום ידוע לתבע לפניו את כל דיני העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה אותו ושם אותו לפניו, שתהיה יראת הקדוש ברוך הוא עולה ושורה על הכל. וסוד זה - (קהלת א) והאלהים עשה שיראו מלפניו. מה עשה? עשה את המקטרג הזה והתקין אותו לפניו להיות חרב שנונה על כל העולם, וכל זה כדי שייראו כלם מלפני הקדוש ברוך הוא. וזהו השוטר שתובע את חטאי בני האדם, ותובע דין, ותופס בני אדם והורג אותם, ומלקה אותם, הכל כפי שיוצא מן הדין.

כמו אותו הממונה של בית הדין שלמטה, שנתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין: פלוני עשה כן, ופלוני עבר על כן. ולתבע

דסיגרא אתכפי ביה, וקאים עלמא בדינא. בגין, דההוא מקטרגא, חפי וכפי ואנעל פתחא על מלכא, אתר דדינא שריא, למתבע דינא על עלמא.

ואי תימא, איך אתייהיב ליה רשו ליההוא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא. אלא ודאי בידי דהאי מקטרגא, שוי קדשא בריך הוא למתבע דינא על כל עלמא, ושוי ליה יומא ידיעא, למתבע קמיה כל דינין דעלמא, דהא קדשא בריך הוא עבד ליה ושוי ליה קמיה, למיהוי דחילו דקודשא בריך הוא סלקא, ושריא על בלא. ורוא דא, (קהלת ג) והאלהים עשה שייראו מלפניו. מאי עשה. עשה להאי מקטרגא, ואתקין ליה קמיה, למיהוי סייפא שגנא על כל עלמא. וכל דא בגין דידחלון מקמי קדשא בריך הוא בלא. ודא איהו סנטירא, דתבע חובי בני נשא, ותבע דינא, ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלקי לון, בלא כמה דנפיק מן דינא.

בגוונא דההוא ממונה בית דין דלתתא, דאתייהיב ליה רשו לאדכרא קמי בני דינא, פלוני עבד כן, ופלוני עבר על כן,

חלק ג
דף צ"ט
ע"א

עליהם דין. וּשְׁנֵינוּ, נִתְּנָה רְשׁוֹת
לְאוֹתוֹ מְמוֹנָה בֵּית דִּין לְנַעַל עַל בֵּית
הַדִּין אֶת הַפֶּתַח עַד שִׁיגְזְרוּ דִין עַל
כָּל מֵה שֶׁהוּא תּוֹבֵעַ, וְאִין רְשׁוֹת
לְבֵית הַדִּין לְדַחֲוֹת אוֹתוֹ, מִשּׁוּם (ישעיה
סא) כִּי אָנִי ה' אוֹהֵב מִשְׁפָּט. וְהוּא
רוֹצֵה שֶׁהָעוֹלָם יַעֲמֵד בְּדִין, וְלִהְיוֹדִיעַ
שִׁישׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין.

כְּמוֹ זֶה שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
זֶה לְפָנָיו, שֶׁהוּא תּוֹבֵעַ דִּין לְפָנָיו
הַמְּלָךְ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּבִיּוֹם הַזֶּה
נִתְּנָת לּוֹ רְשׁוֹת לְכַסּוֹת אֶת פֶּתַח
הַמְּלָךְ, וְהַלְבְּנָה מִתַּפְסָה לְפָנָיו, עַד
שִׁיגְזֹר הַדִּין עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאַף
עַל גַּב שֶׁהַכֹּל גְּלוּי לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, לֹא צָרִיךְ אֱלֹא בְּדִין.

וְלִמְתַּבַּע עֲלֵיהוּ דִינָא. וְתַנּוּן, רְשׁוֹ
אֲתִיּהִיב לְהֵוּא מְמוֹנָה בֵּית דִּין,
לְאַנְעֵלָא עַל בֵּי דִינָא פֶּתַח, עַד
דִּיגְזְרוּן דִּינָא עַל כָּל מֵה דְאִיהוּ תְּבַע,
וְלִית רְשׁוֹ לְבֵית דִּין לְדַחֲוִיא לִיה. בְּגִין
(ישעיה סא) כִּי אָנִי יְהוָה = אוֹהֵב
מִשְׁפָּט. וְאִיהוּ כְּעֵי דְעֲלָמָא יִתְקַיִם
בְּדִינָא, וְלִמְנַדַּע דְאִית דִּין וְאִית דִּינָא.
כְּהֵאִי גּוֹנָא שׁוֹי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
קַמִּיה לְהֵאִי, דְאִיהוּ תְּבַע
דִּינָא קַמִּי מַלְכָּא, עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא.
וּבְהֵאִי יוֹמָא אֲתִיּהִיב לִיה רְשׁוֹ,
לְכַסְּאָה פֶּתַח דְּמַלְכָּא, וְסִיְהֵרָא
אֲתַחֲפִיָּיא לְגוֹ, עַד דִּיתְגְּזֹר דִּינָא עַל
כָּל בְּנֵי עֲלָמָא. וְאַף עַל גַּב דְּכֵלָּא
אֲתַגְּלִי קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא כְּעֵי
אֱלֹא בְּדִינָא.

עיני ה' משוטטות

הַכֹּל כְּגוֹן אֶחָד מֵעֵלָה וּמִטָּה, הַתְּקִין
כְּסָא דִּין בִּיּוֹם הַזֶּה, וְהַשּׁוֹטֵר
בָּא וְתּוֹבֵעַ דִּין עַל כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם,
כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דִּרְכוֹ וְכְפִי מֵה
שֶׁעָשָׂה, וְהַעֲדִים בָּאִים וּמַעֲדִים עַל
כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם. וְאֵלוּ הֵם עֵינֵי
ה', שֶׁהֵם מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם.
וְכַמּוֹהֵם הֵם עֵינֵי ה', שֶׁאִין לָהֶם חֲשָׁבוֹן,
שֶׁהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָעוֹלָם,

כְּלָא כְּגוֹנָא חָדָא וְתַתָּא,
אֲתַקִּין כּוּרְסֵיא דְדִינָא בְּהֵאִי
יוֹמָא, וְסַנְטִירָא אֲתָא, וְתְּבַע דִּינָא עַל
כָּל עוֹבְדֵי בְּנֵי עֲלָמָא, כָּל חַד וְחַד
כְּפּוּם אֲרַחוּי, וְכְפּוּם מֵה דְעַבְד.
וְסַהְדִין אֲתִינּוּ וְסַהְדֵי עַל כָּל עוֹבְדֵי
בְּנֵי עֲלָמָא. וְאֵלִין אֵינוּן עֵינֵי יְהוָה
=, דְאֵינוּן מְשׁוֹטְטִי בְּכָל עֲלָמָא.
וְכַמּוֹהֵם אֵינוּן עֵינֵי יְהוָה =, דְלִית

לון חשבנא, דקא אזלי ומשמטי בכל
עלמא, וחמאן כל עובדי בני עלמא.

ורואים כל מעשי בני העולם.

הרי כאן עדים

אזי לאותם שאינם משגיחים ולא
מסתכלים במעשיהם, שהרי
לגביהם עומדים העדים של המלך
הללו, ומשגיחים ורואים את כל מה
שהם עושים, ואומרים, שהרי הם
עולים ומעידים לפני המלך, והשוטר
הזה עומד לפני המלך ותובע דין:
פלוני עבר על דין, ופלוני עשה כפ.
והרי כאן עדים. ועד שהקדוש ברוך
הוא לא שואל אותם, אין להם רשות
להעיד, אז הם עדים של העדות.

ווי לאינון דלא משגיחין ולא
מסתכלין בעובדיהון, דהא
לגבייהו קיימין אלין סהדי מלפא,
ומשגיחין וחמאן כל מה דאינון
עבדין, וקאמרי, דהא אינון סלקי
וסהדי קמי מלפא. והאי סנטירא
קאים קמי מלפא, ותבע דינא, פלוני
עבר דינא, פלוני עבד כד. והא הכא
סהדי. ועד דקודשא בריך הוא לא
שאל לון, לית לון רשו לסהדא. כדון
אינון סהדי סהדותא.

הכל נכתב

והכל נכתב לפני המלך בפתק.
בבית המלך יש היכל אחד.
ההיכל הזה מלא באש לבנה, והאש
הזו מתגלגלת בעגול, והשבבים
לוהטים, וזה לא פוסק לעולמים.
בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא
אש שחורה, שלא פוסקת לעולמים.
שני סופרים עומדים תמיד לפני
המלך. בשעת הדין מעידים כל
העדים לפני המלך. אותם עדים נ"א
סופרים) נוטלים מאותו עגול של

ובלא אכתיב קמי מלפא בפתקא.
בבי מלפא אית חד היכלא.
היכלא דא מליא אשא חוורא, והאי
אשא מתגלגלא בפלקא, ולהיט
שבבין והאי לא פסיק לעלמין. לגו
האי היכלא, אית היכלא אוחרא,
מליא אשא אוכמא, דלא פסיק
לעלמין. תרין סופרין קיימין תדיר
קמיה מלפא. בשעתא דדינא, סהדין
כל סהדי קמי מלפא. אינון סהדין (נ"א
סופרין) נטלין מההוא פלקא דאשא

חֲוֹרָא, וְכַתְּבִי עָלֶיהָ בְּהִוּוּ אֲשָׁא אֲשֶׁ לְבָנָהּ, וְכֹתְבִים עָלָיו בְּאוֹתָהּ
אוֹכְמָא.

עֵיכּוּב הַדִּין

וְאִזְ הַמְּלֶכֶת מְעַכֵּב אֶת הַדִּין עַד זְמַן
יְדוּעַ, אוֹלֵי בֵין כֶּף וּבֵין כֶּף יַחְזְרוּ
בְּתִשׁוּבָה. אִם יַחְזְרוּ - נִקְרָעִים
הַפְּתָקִים. וְאִם לֹא - הַמְּלֶכֶת יוֹשֵׁב, וְכֹל
אוֹתָם שֶׁל בֵּית הַזְּכוּת עוֹמְדִים לְפָנָיו,
הַכְּרוֹז קָם וּמְכַרֵּז: פְּלוֹנִי עֹשֶׂה כֶּף, מִי
יִלְמַד עָלָיו זְכוּת? אִם יֵשׁ מִי שֶׁיִּלְמַד
עָלָיו זְכוּת - יָפֵה. וְאִם לֹא - הוּא
נִמְסָר לְשׁוֹטֵר.

וְכִדִּין מְלֶכֶת אַחֲמִיץ דִּינָא, עַד זְמַנָּא
יְדִיעָא, דְּלִמָּא בֵין כֶּף וּבֵין
כֶּף יַחְדְּרוּן בְּתִשׁוּבָה. אִי יַהֲדְרוּן,
פְּתָקִין נִקְרָעִין. וְאִי לֹא, מְלֶכֶת יִתִּיב,
וְכֹל אֵינּוּן דְּבֵי זְכוּתָא קִיָּמִי קַמִּיהָ,
כְּרוֹזָא קָם וְכַרִּיז, פְּלוֹנִי עֹבֵד כֶּף, מֵאֵן
יִלְיָף עָלֶיהָ זְכוּת, אִי אִית מֵאֵן דִּיִּלְיָף
עָלֶיהָ זְכוּת, יֵאוּת. וְאִי לֹא הָא
אַתְמָסֵר לְסַנְטִירָא.

לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֶּף עוֹשֶׂה בְּדֶרֶךְ אֵמֶת

וְהַכֶּל יוֹדֵעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמָה
צָרִיךְ אֶת כָּל זֶה? כִּדֵי שְׁלֵא
יְהִי פִתְחוֹן פֶּה לְבָנֵי הָעוֹלָם, אֲלֵא
לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֶּל עוֹשֶׂה בְּדֶרֶךְ אֵמֶת,
וְנוֹחַ לְפָנָיו מִי שֶׁנִּצָּל מִן הַדִּין. וְאִם
תֹּאמֵר, מִנֵּיין לָנוּ? זֶה נִמְסָר לְחַכְמִים.
וְאִפְלוּ לְמִי שֶׁאֵין יוֹדְעִים, מִי שְׂרוּצָה
לְהִסְתַּפֵּל, יִשְׁגִּיחַ בְּמָה שֶׁהוּא בְּנִגְלָה,
וְיַדַּע מָה שֶׁהוּא בְּנִסְתָּר, שֶׁהֲרִי הַכֶּל
בְּגוֹן אֶחָד. כָּל מָה שֶׁמִּנְהַ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְצֵן, הַכֶּל הוּא כְּמוֹ
שֶׁלְמַעֲלָה.

וְכִלְיָא יְדַע קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמֵאִי
אַצְטְרִיךְ לְכָל דָּא. אֲלֵא בְּגִין
דְּלֵא יְהֵא פְּטָרָא דְּפּוּמָא לְבָנֵי עֲלָמָא.
אֲלֵא לְאַחֲזָאָה דְּכִלְיָא עֵבִיד בְּאַרְחַ
קְשׁוּט, וְנִיחָא קַמִּיהָ מֵאֵן דְּאַשְׁתְּזִיב מִן
דִּינִיהָ. וְאִי תִימָא מְנַלְן. הֵאֵן, אַתְמָסֵר
לְחַכְמִי, וְאַפִּילוּ לְמֵאֵן דְּלֵא יְדַעֵי, מֵאֵן
דְּבַעֵי לְאַסְתַּבְּלָא, יִשְׁגַּח בְּמָה דְּאִיהוּ
בְּאַתְגַּלְיָא, וְיַדַּע בְּמָה דְּאִיהוּ בְּסִתְרָא,
דְּהֵא כִלְיָא כְּגוֹנוּנָא חֲדָא, כָּל מָה
דְּפָקִיד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא,
כִּלְיָא אִיהוּ כְּגוֹנוּנָא דְּלַעֲיָלָא.

כסא דין

חלק ג
דף
קמ"ט
ע"ב

בא ראה, ותנח התבה וגו'. פסוק זה כף, כל שכן אחרים, (הפסוק הזה כף הוא, וברי נתבאר) בשעה שדין תלוי על העולם והדינים שרויים, והקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין לדון העולם באותו כסא, כמה רשומים נרשמו בו, כמה פתקים גנוזים בתוכו בתוף תיק המלך. כל הספרים שפתוחים שם נגנזו, ומשום כף לא נשפח דבר מהמלך, וכסא זה לא נתקן ולא שורה אלא בחדש השביעי, שהוא יום הדין, יום שבו כל בני העולם נפקדים בו, כלם עוזרים לפני אותו כסא. ועל זה ותנח התבה בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי, שהוא דין העולם.

תא חזי ותנח התיבה וגו'. האי קרא כד, כל שכן אחריו, (ס"א האי קרא כד איהו והא אתמר) בשעתא דדינא תלי על עלמא, ודינין שריין, וקודשא בריך הוא יתיב על כורסייא דדינא למידן עלמא בההוא כורסייא, כמה רשימין אתרשימו ביה, כמה פיתקין גניזין בגויה, בגו אחמתא דמלכא, בלהו ספרים דפתיחו תמן אתגניזו, ובגין כד לא אתנשי מלה מן מלכא, והאי כורסייא לא אתקן, ולא שריא, אלא בחדש השביעי, דאיהו יומא דדינא, יומא דכל בני עלמא אתפקדון ביה, בלהו עברין קמי ההוא כורסייא. ועל דא, ותנח התבה בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי, דאיהו דינא דעלמא.

על הרי אררט - אלו (עמודי הכסא) בעלי הדין, בעלי יבבה ויללה, וכלם שלוחים (שקלם שקטים) באותו יום לפני הקדוש ברוך הוא, וכמה בעלי מגנים מתעוררים ביום זה, וכלם עומדים תחת אותו כסא בדין העולם.

על הרי אררט, אלין (סמכי כורסייא) מאריהון דדינין, מאריהון דיבכא ויללא, וכלהו שליחין (ס"א דכלהו שכיבין) בההוא יומא קמי קדשא בריך הוא וכמה מארי תריסין אתערו בהאי יומא, וכלהו קיימי תחות ההוא כורסייא, בדינא דעלמא.

כל ישראל בצרה

חלק ג
דף רל"א
ע"ב

ואתו יום של ראש השנה (המשטין)

וההוא יומא דראש השנה (משמנא)

משוטט בעולם לאסוף את כל חובות העולם, ואז כל האיברים, שהם ישראל, הם בצרה, שהם איברים של המלכה, שנאמר (משלי כ) גר ה' נשמת אדם. השכינה הקדושה. ואז כל ישראל בצרה, ולוקחים שופר לעורר בו אותה תקיעה ושברים ותרועה.

משטטא בעלמא, למכנש כל חובי עלמא וכדין כל אברין דאינון ישראל, אינון בעאקו, דאינון אברי דמטרוניתא, (משלי כ) גר יי נשמת אדם, שכינתא קדישא. וכדין כל ישראל בעאקו, ונמלי שופר לאתערא ביה ההוא תקיעה ושברים ותרועה.

מה כתוב? (ס) ויהי אף יצא יצא יעקב, ועשו אחיו בא מצידו. טעון מכמה משאות כמו שנתבאר, והרי בארנו הדבר.

מה כתיב, (בראשית כו) ויהי אף יצא יצא יעקב, ועשו אחיו בא מצידו, טעין מכמה טועני כמה דאתמר, והא אוקימנא מלה.

חלק ג
דף רנ"ח
ע"ב

יום של יבבה

ומשום כך הוא יום של יבבה, והקרנן הוא עולה. איל אחד, כמו שנאמר, מפני אילו של יצחק. ושעיר עזים אחד לחטאת, שחד לסמאל לכפר (לשבר) פניו באותה בכיה שהוא בוכה בזה היום פניו שרואה שלא נעשה רצונו והרי לחנם צד צידה, כמו שנתבאר. כמו כן יום הכפורים, והרי כתוב בפרשת אמר.

ובגין כך איהו יומא דיבבא, וקרנא איהו עולה. איל אחד, כמה דאתמר, בגין אילו דיצחק. ושעיר עזים אחד לחטאת, שוחד לסמאל לכפרה (לתברא) אנפוי, בההוא בכיה דאיהו ככי בהאי יומא, פיון דחמי דלא אתעביד רעותיה, והא למגנא צד צידה. כמה דאתמר. בגוונא דא יומא דכפורי, והא כתיב בפרשת אמר.

עקדת יצחק

ראש השנה, זרוע שמאל של יצחק, שם דיני נפשות, ועקדת

ראש השנה, זרועא שמאלא דיצחק. תמן דיני נפשות,

חלק ג
דף רפ"ב
ע"ב

יִצְחָק שָׁם הִיְתָה, שֶׁעָקְדוּ אַבְרָהָם.
 קָשֶׁר שֶׁל תַּפְלָה שֶׁל יָד כְּמוֹ עֲקֵדַת
 יִצְחָק. אֲשֶׁרֵי הֵבֵן שֶׁנֶּעְקַד בְּאֲבִיו
 וְנִקְשֶׁר בּוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂהוּ בַתּוֹרָה
 וּבַמִּצְוָה, וְאֲשֶׁרֵי הֶעֱבֵד שֶׁנִּקְשֶׁר תַּחַת
 רַבּוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, הוּא בַּמְקוֹם שֶׁל
 בֶּן הַמְּלֶךְ.

וְעָקְדָה דִּיצְחָק תִּמְן הָיָה. דְּעָקִיד לִיָּה
 אַבְרָהָם. קְשׁוּרָא דַתַּפְלָה דִּידָא, דּוּמְיָא
 דְּעָקְדָה דִּיצְחָק. וּזְכָאָה אִיהוּ בְּרָא
 דְּאִתְעָקַד בְּאֲבִיו, וְאִתְקָשֶׁר בֵּיהּ,
 לְמַעַבְד עוֹבְדוֹהִי, בְּאוּרִייתָא וּבַמִּצְוָה.
 וּזְכָאָה עָבַד דְּאִתְקָשֶׁר תַּחַת רַבִּיהּ,
 לְמַעַבְד רְעוּתִיהּ, אִיהוּ בְּאַתְר דְּבְרָא
 דְּמַלְכָא.

ג' ספרים נפתחים

בֵּא רֵאָה, כְּנֶגֶד זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֹשָׁה
 סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וְכִמוֹ שֶׁרַחֲמִים
 מִתְעוֹרְרִים וְהַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים
 וְנִכְנָסִים לַמְּקוֹמָם - כִּךָּ הוּא לְמַטָּה
 כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, הַדִּינִים הַקָּשִׁים
 נִכְנָעִים וּמַעְבְּרִים מִן הָעוֹלָם. וּמִי
 הֵם? אֵלּוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים,
 שֶׁהֵם דִּינִים קָשִׁים שֶׁנִּכְנָעוּ וְהֶעֱבְרוּ
 מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִכְתָּבִים וְנִחְתָּמִים
 וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי זְהוּ בְּרוּר
 הַדָּבָר. בְּרוּר הַרַחֲמָן שֶׁשָּׂאֵלְתִי
 וְהַרוּחַתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ.

תָּא חוּי, לְקַבֵּל דָּא, תַּלְתָּא סְפָרִין
 פְּתִיחִין בְּיוֹמָא דָּא, וּכְמָה
 דְּרַחֲמִין מִתְעַרְוּ, וְדִינִין קִשְׁיִין
 אִתְכַּפְּיִין וְעָאֲלִין לְדוּכְתִּייהוּ. כִּךָּ הוּא
 לְתַתָּא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלֵא, דִּינִין קִשְׁיִין
 אִתְכַּפְּיִין וְאִתְעַבְּרוּ מַעְלָמָא. וּמֵאֵן
 אִינוּן. אֲלִין אִינוּן רְשָׁעִים גְּמוּרִים,
 דְּאִינוּן דִּינִין קִשְׁיִין דְּאִתְכַּפְּיִין
 וְאִתְעַבְּרוּ מַעְלָמָא. וְעַל דָּא נִכְתָּבִים
 וְנִחְתָּמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי
 דָּא הוּא בְּרִירָא דְּמַלְכָּה, בְּרִיד רַחֲמָנָא
 דְּשָׂאִילָנָא וְרוּחָנָא בְּהַנִּי מִלִּי.

חלק ג'
 דף ק'
 ע"ב

זכרון תרועה

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פְּתוּב זְכוֹרֹן תְּרוּעָה,
 עוֹשִׂים זְכוֹרֹן, לְכוּן אֶת הַלֵּב
 וְהַרְצוּן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זְכוֹרֹן לְמַטָּה,
 בְּמָה? בַּמַּעֲשָׂה, כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר דְּבָר

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב זְכוֹרֹן
 תְּרוּעָה, זְכוֹרֹן עַבְדֵינֵן,
 לְכוּוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יִשְׂרָאֵל עַבְדֵּין
 זְכוֹרֹן לְתַתָּא, בְּמָה. בְּעוֹבְדָא, בְּגִין

דיתער מלה כההוא גוונא לעילא. באותו גון שלמעלה.

הארת הלבנה

אמר רבי אלעזר, כתוב (תהלים פא) בכסה ליום חגנו, שמתכסה בו הלבנה. ואיך מתכסה? אלא כשעומד ענו והשמש אינו מאיר, אזי הלבנה מתכסה ולא מאירה. ועל פן מלפני ענו השמש אינה מאירה, כל שכן הלבנה שמתכסה ואינה מאירה. ועל פן בכסה ליום חגנו, בה"א, שמתכסה הלבנה. ובמה מאירה? הכל בתשובה, ובקול שופר, שכתוב אשרי העם יודעי תרועה. אז - ה' באור פניו יהלכון.

אמר רבי אלעזר, כתיב (תהלים פא) בכסה ליום חגנו דאתכסיא ביה סיהרא. והיך אתכסיא. אלא, כד קיימא עיבא, ושמשא לא נהיר, כדן סיהרא אתכסיא, ולא נהיר. ועל דא, מקמי עיבא שמשא לא נהיר, כל שבין סיהרא דאתכסיא ולא נהירא. ועל דא בכסה ליום חגנו, בה"א, דאתכסיא סיהרא. ובמה נהיר. כללא בתיובתא, ובקל שופרא, דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה כדן יהוהי, באור פניו יהלכון.

מיתוק הדין

בתרועה ותקיעה ושברים נמתק הכל זה בזה. וכל מה שאותו כבד לוקח - מקריב אל הלב, שהוא מלך, לזון (לדף). ואותו הלב אין דרכו ואין חשקו במעשים העכורים של עמו, אלא לוקח כל המברך וכל הצח וכל הזכיות וכל המעשים טובים. וכל אותה העכירות והטנוף וההלכות, שהם מעשים רעים, (אין זונק אותם לשאר עמים עובדי כוכבים ומזלות אותו כבד) משאיר לכבד, שנאמר בו (בראשית

בתרועה ותקיעה ושברים, אתכם בלא דא כדא. וכל מה דההוא כבד נקיט, אקריב לגבי לב, דאיהו מלכא, לזיניא (לדינא). וההוא לב, לאו אורחיה, ולא תיאובתיה, בעכירו דעובדין דעמיה. אלא נקיט כל ברירו, וכל צחותא, וכל זכיון, וכל עובדין טבין. וכל ההוא עכירו ומנופין ולכלוכא דאינון עובדין בישיין, (ס"א ליחא) (ויק לזן לשאר עמין עובדי כוכבים ומזלות ההוא כבד) אנח

חלק 2
דף רל"ב
ע"ב

כז) עשו [אחי] איש שער. וכל העורקים שלו, שהם שאר אמות עובדי כוכבים ומזלות. זהו שפתוב, (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו את כל עונתם. מהו עונתם? עונות תם, שנאמר בו (בראשית כה) ויעקב איש תם. והחובות של העמוד (של עמו) שהם עורקים ודפקים של הלב.

ובחדש השביעי (במדבר כט), כמו שצאמר, יום של ראש השנה דין של כל העולם, דין חזק ודין רפה. ועשיתם עולה?! והקרבתם היה צריך לו, כשאר כל הימים! מהו ועשיתם? אלא ביום זה פתוב (בראשית כז) ועשה לי מטעמים. כמה מטעמים ותבשילים עושים ישראל באלו הימים, בעוד שהמקטרג הולך לפשפש בחטאי העולם. ועל כן לא כתוב והקרבתם, אלא ועשיתם עולה, ולא אשה עלה. וכן בכל שאר הימים (בקרבות) לא כתוב אשה, שאין להם חלק בכל אלו הימים. כל שכן בזה היום, שאנחנו עושים מטעמים ותבשילים בלי דעת הצד האחר, שהרי יצחק שולח אותו לצוד צידה של חטאי בני העולם ולהביא אצלו. ובעוד שהוא הולך, ישראל לוקחים

לכבוד. דאמר ביה, (בראשית כז) עשו אחי איש שער. וכל ערקין דיליה, דאינון שאר עמין עובדי כוכבים ומזלות. הדא הוא דכתיב, (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו את כל עונתם. מאי עונתם. עונות תם. דאמר ביה, (בראשית כה) ויעקב איש תם. וחובין דעמודא (ס"א דעמיה) דאינון ערקין ודפקין דלבא.

ובחדש השביעי, (במדבר כט) כמה דאמר, יומא דראש השנה, דינא דכל עלמא, דינא תקיפא, ודינא רפיא. ועשיתם עולה, והקרבתם מיבעי ליה, כשאר כל יומין, מאי ועשיתם. אלא ביומא דא, (בראשית כז) ועשה לי מטעמים כתיב. כמה מטעמים ותבשילים עבדו ישראל בהני יומי, בעוד דמקטרגא אזיל לפשפשא בחובין דעלמא. ועל דא לא כתיב והקרבתם, אלא ועשיתם עולה. ולא אשה עולה. וכן בכל שאר יומין, (ס"א בקרבניו) לא כתיב אשה, דלית לון חולקא בכל הני יומי. כל שכן פהאי יומא, דאנן עבדין מטעמים ותבשילים בלא דעתא דמטרא אחרא, דהא יצחק משדר ליה לצוד צידה דחובין דבני עלמא, ולאיתתאה לגביה.

חלק ג
דף רנ"ח
ע"ב

עצה מרבקה ועושים כל אלו העבודות, כל אלו התפלות, מזמנים שופר ותוקעים בו כדי לעורר רחמים. והרי בארנו, (ס) ויבא לו יין וישת, שפא (שאכל) מרחוק, מתוך מקום היין העתיק, ושותה. וטועם אותו, ושמה. ואחר כך מברך אותו בכמה ברכות, ומעביר על חטאיו.

ובעוד דאיהו אזיל, ישראל נמלי עימא ברבקה, ועבדין כל אינון פולחנין, כל אינון צלותין, מזמני שופר ותקעין ליה, בגין לאתערא רחמי. והא אוקימנא, (בראשית כז) ויבא לו יין וישת, דאתי (ס"א דאכל) מרחוק, מגו אתר דחמרא עתיקא, ושתי. ואטעים ליה, וחדרי. ואחר כך מברך ליה בכמה ברכאן, ואעבר על חוביו.

יום בו נפקדים

ויהי היום ויבא שמה. ויהי היום, איזהו יום זה? אלא כמו שבארנו. ובא ראה, אותו יום, יום טוב של ראש השנה היה, שבו נפקדו עקרות העולם ונפקדים בו בני העולם, קרא לשונמית ואמר, הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת. משום כך הצטערתי לעין היום הזה בדיני העולם, שהקדוש ברוך הוא דן ביום הזה את העולם. ומשום שפחדתי לבד במקום זה, הצטרכתי להסתפל ברגז של העולם.

ויהי היום ויבא שמה. (מלכים ב'ד) ויהי היום, מאן הוא יומא דא. אלא כמה דאוקמוהו. ותא חזי. תחוא יומא, יומא טבא דראש השנה הנה, דאתפקדו ביה עקרות דעלמא, ואתפקדן ביה בני עלמא. קרא לשונמית ואמר, (מלכים ב'ד) הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת. בגיני כך, אצטריכנא לעיינא יומא דא בדיני דעלמא, דקודשא בריך הוא דאין ביומא דא לעלמא, ובגין דאתפרשנא בלחוד באתר דא, אצטריכנא לאסתכלא ברגזיו דעלמא.

חלק ג
דף מ"ד
ע"א

המליך המשפט

ומה לעשות לך הניש לדבר לך אל ומה לעשות לך הניש לדבר לך אל

המלך או אל שר הצבא, וכי דבר זה לשם מה האשה צריכה, שהרי אינה יוצאת ולא הולכת ולא נכנסת להיכל המלך? אלא יום זה היה גורם, שכל בני העולם יושבים (עומדים) בדין, ובאותו יום נקרא הקדוש ברוך הוא מלך. המלך המשפט. אמר לה, אם את צריכה בשבילך אצל המלך העליון על המעשים שבדין?

ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו'. אמר לה אלישע, הרי ודאי שהשעה עומדת, שהרי היום גורם. ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן. ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע. למועד ודאי.

המלך או אל שר הצבא. (מלכים ב') וכי מלה דא למה אצטריכא לגבי אתתא, דלא נפקת ולא אזלת ולא עאלת בהיכלא דמלכא. אלא, יומא דא הוה גרים, דכל בני עלמא יתבין (נ"א קיימין) בדינא, ובההוא יומא אקרי קדשא בריך הוא מלך. המלך המשפט. אמר לה, אי את אצטריד לך לגבי מלכא עלאה, על עובדין די בידך.

ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו'. אמר לה אלישע. הא ודאי שעתא קיימא, דהא יומא גרים. ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן. ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע. למועד ודאי.

אין לאדם לפרוש מן הצבור

ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. מה אמרה? אלא בשעה (בזמן) שהדין תלוי בעולם, שלא יפרד אדם לבדו, ולא יהיה רשום למעלה ולא יכירו אותו לבדו, שהרי בזמן [אחר] שהדין תלוי בעולם, אותם שרשומים ונודעים לבדם - אף על גב שהם צדיקים, הם נתפסים בראשונה. ועל כך לא צריך לאדם להפרד מן העם לעולם, שבכל זמן

ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. מאי קאמרת. אלא בשעתא (נ"א בזמנא) דדינא תליא בעלמא, לא יתפרש בר נש בלחודוי, ולא יתרשים לעילא, ולא ישתמודעון ביה בלחודוי, דהא בזמנא (אחרא) דדינא תליא בעלמא, אינון דאשתמודעון ורשימין בלחודייהו, אף על גב דזכאין אינון, אינון אתפסון בקדמיתא. ועל דא, לא לבעי ליה

חלק ב
דף מ"ד
ע"ב

רחמי הקדוש ברוך הוא על העם כָּלֵם
 כְּאַחַד. [נאין צריך האדם לפרש מן
 העם לעולם] ולכן אמרה בתוך עמי
 אנכי ישבת, ולא רוצה להפרד מהם,
 כמו שעשיתי עד היום הזה.

לאיניש, לאתפרשא מבין עמא
 לעלם, דבבל ומנא רחמי דקודשא
 בריך הוא על עמא בלהו בחד. (ולא
 לבעי ליה לאיניש לאתפרשא מן עמא לעלם) ובגני
 כד אמרה, בתוך עמי אנכי ישבת,
 ולא בעינא לאתפרשא מנייהו, כמה
 דעבדנא עד יומא דין.

בראש השנה אין לפרש חטאיו

ביום זה לא צריך בן אדם לפרש
 חטאיו בפני אחר, משום
 שפמה הם שלוקחים הדבור ההוא
 ומעלים אותו למעלה, ויש עדים
 בדבור ההוא. ומה (מיכה ז) משכבת
 חיקך שמר פתחי פיך - כל שפן אלו
 שהולכים ומסתכלים לקטרג עליהם
 ומעידים עליהם, וכל שפן שעזות
 הוא לפני הכל וחלול שמו של
 הקדוש ברוך הוא. ועל זה כתוב,
 (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את
 בשׁרְךָ. (מכאן והלאה סוד באופן אחר)

ביומא דא לא אצטריך בר נש
 לפרשא חטאוי קמי אחרא,
 בגין דכמה אינון דנטלי התיא מלה,
 וסלקי לה לעילא, ואית סהדין
 בהתיא מלה. ומה (מיכה ז) משכבת
 חיקך שמר פתחי פיך, כל שפן אינון
 דאזלי ועייני לקטרגא לון, וסהדי
 עליה. וכל שפן דחציפו איהו לקמי
 כלא, וחלול שמא דקודשא בריך
 הוא. ועל דא כתיב, (קהלת ה) אל תתן
 את פיך לחטיא את בשׁרְךָ. (מכאן והלאה
 רוא בגוון אחרא).

חלק ב
 דף קפ"ו
 ע"א

השופר מעורר רחמים

בא וראה, ביום של ראש השנה
 העולם נדון, ובית הדין הקדוש
 (הקדוש ברוך הוא) יושב ודן את כל
 העולם, ואותו הצד האחר עומד מצד
 זה, וכל אותם שנדונו למנות הוא

תא חזוי, ביומא דראש השנה, עלמא
 אתדן, ובי דינא קדישא (קדשא
 בריך הוא) יתיב, ודן כל עלמא. וההוא
 סטרא אחרא קאים מסטרא דא, וכל
 אינון דאתדנו למותא אשגח עליהו,

חלק ב
 דף רל"ח
 ע"א

מִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וְנִרְשָׁמִים לְפָנָיו.
 וּבִשְׁעָה שִׁישְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים רַחֲמִים
 בְּאוֹתוֹ קוֹל שׁוֹפֵר, אִזּ מִתְעַרְבֵּב לוֹ
 הַכֹּל, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ וְלֹא מִשְׁגִּיחַ בְּאוֹתָם
 שְׂנֵדוֹנוֹ, עַד שְׂאֲחֹר כֶּף כָּל אֵלוֹ שֶׁלֹּא
 חִזְרוּ בַתְּשׁוּבָה וְנִגְזַר עֲלֵיהֶם מוֹת,
 וְדַאי יוֹצֵאִים עִם פְּתָקִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ
 וְנִמְסָרִים לוֹ. כִּיּוֹן שְׂנִמְסָרוּ לוֹ, לֹא
 חוֹזְרִים הַפְּתָקִים, עַד שְׂנַעֲשֶׂה הַדִּין.

וְאִתְרִשְׁמוּ קַמְיָה. וּבִשְׁעָתָא דִּישְׂרָאֵל
 מִתְעַרְי רַחֲמֵי, בְּהַחֲוֹא קוֹל שׁוֹפֵר,
 כְּדִין אֲתַעְרְבָבָא לִיָּה כֹּלָא, דְּלֹא
 יָדַע וְלֹא מִשְׁנַח, בְּאִינוּן דְּאִתְרַנּוּ.
 עַד דְּלִכְתֵּר כָּל אִינוּן דְּלֹא מְהַדְרִי
 בְּתִיבְתָא, וְאִגְזַר עֲלֵייהוּ מוֹתָא, וְדַאי
 נִפְקִין פְּתָקִין מִבֵּי מַלְכָא, וְאִתְמַסְרוּ
 לִיָּה, כִּיּוֹן דְּאִתְמַסְרוּ לִיָּה, לֹא אִתְהַדְרוּ
 פְּתָקִין, עַד דְּאִתְעַבִּיד דִּינָא.

להשמר מן המקטרג

וְכָל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהַשְׁמֵר מִמְּוֵנָה,
 כָּל שְׂכָן אָדָם לְבַדּוֹ. (וְכָל שְׂכָן וְכָל
 שְׂכָן) שְׂהָרִי בְּסוּד עֲלִיוֹן שְׂלַמְעֵלָה
 צְרִיכִים לְהַשְׁמֵר וְלִתֵּת לוֹ בְּכָל חֹדֶשׁ
 וְחֹדֶשׁ, כְּשֶׁהַלְבָּנָה רוֹצֶה לְהִתְחַדֵּשׁ,
 שְׂעִיר אֶחָד, כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְטָרַג עַל
 הַהִתְחַדְּשׁוֹת (הַשְׂמִיחָה) וְיִטַּל אֶת חֶלְקוֹ
 כְּרָאוּי, וְהַלְבָּנָה הַקְּדוּשָׁה תִּינַק
 בְּקִדְשָׁה לְהִתְחַדֵּשׁ כְּרָאוּי.

וְיִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ, בְּעֵינֵי לְאִסְתַּמְרָא
 מְנִיָּה, כָּל שְׂכָן בַּר נֶשׁ
 בְּלַחֲדוּי. (וְכָל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן) דְּהָא בְּרָזָא
 עֲלָאָה דְּלַעֲלָא, בְּעֵינֵי לְאִסְתַּמְרָא,
 וְלִמְיָהּ לִיָּה בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא, כְּדִ
 סִיְהָרָא בְּעִי לְאִתְחַדְּתָא, חַד שְׂעִיר,
 בְּגִין דְּלֹא יִקְטָרַג חֲדַתּוּתָא (בִּיא חֲדוּתָא)
 וְיִטוּל חוּלְקִיָּה כְּדָקָא חֲזוּי לִיָּה.
 וְסִיְהָרָא קְדִישָׁא לִיְנַקָא בְּקְדוּשָׁה
 לְחֲדַתּוּתֵי כְּדָקָא יְאוּת.

וּכְשֶׁמִּתְחַדְּשֶׁת בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ,
 מִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָאת
 נַעַר, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וְהַאֲחֹר הַזֶּה, שֶׁהוּא
 תְּמִיד בְּטִמְאָה וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנָּה,
 נִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל.

וְכַד מִתְחַדְּשָׁא בְּכָל יַרְחָא וְיַרְחָא,
 בְּגִין כֶּךָ אִקְרִי נַעַר, וְהָא
 אוֹקִימָנָא. וְהָאִי אֲחִרָא דָא, דְּאִיְהוּ
 תְּדִיר בְּמִסְאָבוֹ, וְלֹא נִפִּיק מְנִיָּה, אִקְרִי
 מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל.

מציץ מן החרבים

חלק ב
דף ר"ן
ע"ב

ביום של ראש השנה, פשהקדוש ברוך הוא עומד בדין על העולם ואותו צד הרע בא להשטין, אז מתפנסים כל אלה ועומדים לפני הקדוש ברוך הוא. ואז מתעטרים כלם ועומדים לפני הקדוש ברוך הוא. באותו זמן מה כתוב? (שיר השירים 5) משגים מן החלונות מציץ מן החרבים. מציץ, כמי שמשגים ממקום דק, שרואה ולא רואה כל מה שצריך. ואחר כך, משגים מן החלונות, מקום של השגחה יתרה, שפותח פתחים לרחם על הכל. וכשהקדוש ברוך הוא משגים על העולם, מסתכל בחלונות הללו ובחרבים הללו, וחס על הכל.

ביום ראש השנה, כד קדשא בריך הוא קאים בדינא על עולמא, ויהוא סטרא בישא אתי לאסטא, בדין מתכנפי כל הגו, וקיימן קמי קדשא בריך הוא. וכדין מתעטרן בלהו, וקיימן קמי קדשא בריך הוא. ביהוא זמנא מה כתיב, משגים מן החלונות מציץ מן החרבים. מציץ: כמאן דאשגח מאתר דקיק, דחמי ולא חמי כל מה דאצטריך. ולבתר, משגים מן החלונות, אתר אשגחותא יתיר, דפתח פתחין לרחמא על כלא, וכד קדשא בריך הוא אשגח על עולמא, אסתכל באלין חלונות, ובאלין חרבים, וחיים על כלא.

התעוררות קול העליון ע"י השופר

ואז, כשישראל תוקעים באותו שופר ומתעורר למעלה אותו הקול שיוצא מן השופר, כלול מאש ומים ורוח, ונעשה מהכל אותו הקול, כדי לעורר קול עליון, שיוצא מתוך אותו השופר, שהוא כמו זה, כלול באש ומים ורוח, אז יוצא פרוז ומכריז בכל הרקיעים ואומר: קול דודי הנה זה בא וגו' משגים מן

וכדין כד ישראל תקעין בההוא שופר ואתער מתתא ההוא קול דנפיק משופר, כליל מאשא ומיא ורוחא, ואתעביד מפלא ההוא קול, בגין לאתערא קול עלאה, דנפקא מגו ההוא שופר, דאיהו כגוונא דא, כליל באשא ובמיא ורוחא. כדין פרוזא נפקא, ואכריז בכלהו רקיעין, ואמר קול דודי הנה זה בא וגו', משגים מן

החלונות מציין מן התרכיבים.

החלונות מציין מן התרכיבים.

אשרי העם יודעי תרועה

וּבְדִין יִדְעֵי כְּלָהוּ, דְּהָא קִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא חַיִּים עֲלִייהוּ דִּישְׂרָאֵל,
 וְאִמְרֵי זַכָּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִית לֹון
 עֵיטָא בְּאַרְעָא, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי
 מַלְעִילָא, בְּדִין כְּתוּב, (תהלים פט) אֲשֶׁרִי
 הָעָם יִדְעֵי תְרוּעָה, יִדְעֵי תְרוּעָה
 וְדָאֵי, יִדְעֵי תְרוּעָה: מִתְבְּרִי הָאֵי
 תְרוּעָה, דְּאִיהוּ דִּינָא קְשִׁיָּא, דְּכֻלָּא
 אֲתַדְנּוּ בֵּיהּ. זַכָּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל
 בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאַתֵּי, בְּגִין
 דְּאֵינּוּן יִדְעֵי אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא, וְיִדְעֵי לְמַהֲרֵי בְּאַרְחוּי, וְלִיחְדָּא
 יְחוּדָא כְּדָקָא יְאוּת.

וְאִזְ כְּלָם יִדְעִים שְׁהַרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרִים:
 אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁיֵשׁ לָהֶם עֵצָה
 בְּאַרְצָךְ כְּדִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים מִלְּמַעְלָה.
 וְאִזְ כְּתוּב, (תהלים פט) אֲשֶׁרִי הָעָם יִדְעֵי
 תְרוּעָה. יִדְעֵי תְרוּעָה וְדָאֵי. יִדְעֵי
 תְרוּעָה, שְׁמִשְׁבְּרִים אֶת הַתְּרוּעָה הַזֹּאת,
 שֶׁהִיא דִּין הַקֶּשֶׁה שֶׁהִכֵּל נְדוּנִים בּוֹ.
 אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הָזֶה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יִדְעִים אֶת דְּרַכֵּי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִדְעִים לְלַכֵּת
 בְּדַרְכָּיו וּלְיַחַד יְחוּד כְּרָאוּי.

חלונות לבית הכנסת

אֵלִין חִלּוּנוֹת, וְאֵלִין תְּרַכִּיבִים, כְּנִימֵי
 כְּלָהוּ לְאַחְדָּא כָּל צְלוֹתִין,
 דְּסִלְקִין מִתְתָּא לְעִילָא, וְלֹא שְׁנַחָא
 בְּהוּ, לְאַעְלָא לֹון קָמֵי קִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא. וְעַל דָּא כָּל בֵּית הַכְּנֶסֶת דְּלָאו
 בִּיהּ חִלּוּנוֹת, לָאו אֲתֵר לְצִלָּאָה בִּיהּ
 כְּדָקָא יְאוּת.
 דְּהָא בֵּית הַכְּנֶסֶת לְתַתָּא, לְקַבֵּל בֵּית
 הַכְּנֶסֶת דְּלְעִילָא. בֵּית הַכְּנֶסֶת
 דְּלְעִילָא דְּאִית בִּיהּ חִלּוּנוֹת כְּמָה

הַחִלּוּנוֹת הִלְלוּ וְהִתְרַכִּיבִים הִלְלוּ, כְּלָם
 עוֹמְדִים לְאַחֲזוֹ אֶת כָּל
 הַתְּפִלוֹת שְׁעוֹלוֹת מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה
 וְלִשְׁגִיחַ בְּהוּ, לְהַכְנִיסֵן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן, כָּל בֵּית כְּנֶסֶת
 שְׂאִין בּוֹ חִלּוּנוֹת, אֵינּוּ מְקוּם
 לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ כְּרָאוּי.
 שְׁהַרִי בֵּית הַכְּנֶסֶת לְמַטָּה כְּנֶגֶד בֵּית
 הַכְּנֶסֶת שְׁלְמַעְלָה. בֵּית
 הַכְּנֶסֶת שְׁלְמַעְלָה שְׁיֵשׁ בּוֹ חִלּוּנוֹת,

כמו שאמרנו - כך גם למטה. למעלה
 פנסת הגדולה יש בה שנים עשר
 חלונות - כך גם לבית הפנסת
 התחתון. והכל עומדים זה פנגד זה,
 משום שהעולמות עומדים אלו בגון
 של אלו, וכבוד הקדוש ברוך הוא
 עולה בכל.

ומשום זה אמר בלעם הרשע לא
 הביט און ביעקב ולא ראה
 עמל בישראל, עמל ואון סמאל
 ונחש.

דאמרן, הכי נמי לתתא. לעילא
 בנסת הגדולה, אית ביה תריסר
 חלונות עלאין, הכי נמי להאי בית
 הפנסת תתאה. וכלא קיימאן דא
 לקבל דא, בגין דעלמין קיימין אלין
 בגוונא דאלין, וקודשא בריך הוא
 סליק יקריה בכלא.

ובגין דא אמר בלעם הרשע לא
 הביט און ביעקב ולא ראה
 עמל בישראל (במדבר כג כא), עמל ואון
 סמאל ונחש.

תיקוני
 זוהר דף
 ט"ז ע"א

חשיבות התפלה

ובזמן שדוחקים אותה להסתפל
 בה, נכסית מפל וכל, ואימתי?
 בתדש השביעי. זהו שכתוב
 תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו.
 מה זה בכסה? בחדש שבו מתכסה
 הלבנה. באותו זמן שמתכסית ממנו,
 היא אומרת לישראל שיתקנו
 תפלות במאכלים טובים, ממצוות
 עשה, שתפלה שקולה ככל המצוות.
 באותו זמן יאמר הקדוש ברוך הוא
 לישראל, ועשה לי מטעמים ברצון
 השכינה, כאשר אהבתי ממצוות
 עשה, ומתקינה השכינה עם ישראל
 מאכלים של תפלות, שהן קרבנות,
 ובזמן שמתקינה מזון למלך, נותנת

ובזמנא דדחקין לה לאסתכלא בה,
 אתכסיא מפל וכל, ואימתי?
 בירחא שביעה, הדא הוא דכתיב
 (תהלים פא ג) תקעו בחדש שופר בכסה
 ליום חגנו, מאי בכסה בירחא
 דאתכסייא ביה סיהרא, בההוא זמנא
 דאתכסיאת מניה, איהי אמרת
 לישראל דיתקנון צלותין במאכלין
 טבין, מפקודין דעשה, דצלותא
 שקילא ככל פקודין, בההוא זמנא
 יימא קודשא בריך הוא לישראל,
 ועשה לי מטעמים (בראשית כו ד)
 ברעותא דשכינתא, כאשר אהבתי
 מפקודין דעשה, ותקינת שכינתא עם
 ישראל מאכלין דצלותין דאיגון

להם עצה להתעורר בשופר, שבו עתיד הקדוש ברוך הוא לכנס בו את ישראל מן הגלות מארבעה צדדים. זהו שפתוב תקע בשופר גדול לחרותנו ושא גם לקבץ גליותינו, והוא חושב שהוא יום הדין שלו ובורח.

קרפנין, ובזמנא דאיהי תקינת מזונא למלכא, יהיבת לון עיטא לאתערא בשופר, דביה עתיד קודשא בריך הוא לאכנשא ביה לישראל מן גלותא מארבע סטרין, הךא הוא דכתיב תקע בשופר גדול לחירותינו ושא גם לקבץ גליותינו, ואיהו חשיב דאיהו יומא דדינא דיליה ובכח (ס"א ובר"ה).

עונש הרשעים

עד אותו זמן הקדוש ברוך הוא מאריך עליהם, ובסוף מפסיק אותם ומחריב אותם מן העולם, וזהו מארי"ך טרח"א סוף פסו"ק.

עד ההוא זמנא קודשא בריך הוא מאריך עליהו דחייביא, ולבסוף אפסיק לון וחרוב לון מעלמא, ודא איהו מארי"ך טרח"א סוף פסו"ק.

תפלה בניגון

ועוד שופ"ר הולך רבי"ע דרג"א תרי טעמ"י, באותו זמן שימחו הרשעים מן העולם, עולה תפלה בנגון בארבעה מינים, שהם שיר פשוט, וזה י', שיר כפול וזה י"ה, שיר משלש וזה יה"ו, שיר מרבע וזה יהו"ה. בשם של יהו"ה עולה התפלה שהיא השכינה, התורה בנגון, השכינה בנגון, ישראל עולים מתוך הגלות בנגון, זהו שפתוב אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהו"ה.

ועוד שופ"ר הולך רבי"ע דרג"א תרי טעמ"י, בההוא זמנא דיתמחון חייביא מעלמא, סלקא צלותא בנגונא בארבע מינין, דאינון שיר פשוט ודא י', שיר כפול ודא י"ה, שיר משולש ודא יה"ו, שיר מרובע ודא יהו"ה, בשמא דיהו"ה סלקא צלותא דאיהי שכנתא, אורייתא בנגונא, שכנתא בנגונא, ישראל סלקין מגו גלותא בנגונא, הךא הוא דכתיב (שמות 10 א) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהו"ה.

עליית התפלה

צלותא דאיהי שכונתא, סלקא לגביה דמלכא בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות ובעשרה שופרות, דאינון י"י, ועשרה כתות דמלאכים יתעורו לעשר ספירן.

תפלה שהיא שכנה, עולה למלך בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות ובעשרה שופרות, דאינון י"י, ועשר כתות של מלאכים יתעוררו אליהם, ומעלה אותם לעשר ספירות.

שופר ושעיר המשתלח עצת ההצלה לישראל

ובן קיימא עלייהו לאסטאה דישראל ולאדכרא חוביהון בכל מה דעברו, באינון זמנין דקדשא בריך הוא קיימא עלייהו כדינא. כדין קאים לאסטאה לון ולאדכרא חוביהון. וקדשא בריך הוא חס עלייהו דישראל, ויהב לון עיטא לאשתזבא מניה. ובמה, בשופר ביזמא דראש השנה, וביזמא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה, בגין לאתפרשא מניהו, ולאשתדלא בההוא חולקיה, והא אוקמוה.

ובן עומד עליהם להשטין את ישראל ולהזכיר חטאיהם בכל מה שעשו באותן הפעמים שהקדוש ברוך הוא עומד עליהם בדין, אזי עומד להשטין להם ולהזכיר חטאיהם, והקדוש ברוך הוא חס על ישראל ונותן להם עצה להנצל ממנו, ובמה? בשופר, ביום של ראש השנה, וביום הכפורים בשעיר המשתלח שנותנים לו, כדי להפרד מהם ולהשתדל באותו החלק שלו, והרי בארוה.

חלק א
דף ק"צ
ע"א

התעוררות הדין העליון

פתח ההוא סבא ואמר, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, השתא איהו זמנא, לאתערא דינא עלאה תקיפא, וכד איהו אתער סטרא אחרא אתתקף בהדיה, וכיון דאיהו אתתקף, סליק

פתח הקדוש הוא ואמר, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. עכשו הוא הדין להתעורר הדין העליון התקף, וכאשר הוא מתעורר, הצד האחר מתחזק פגגדו. ומכיון שהוא מתחזק, עולה

חלק ב
דף קפ"ד
ע"א

ומכסה ללבנה, שלא מאירה אור, ומתמלאת מצד הדין. אז כל העולם הוא בדין, עליונים ותחתונים, וכרוז קורא בכל הרקיעים: התקינו כסא של דין לאדון הכל, שהוא רוצה לדון.

וסוד פאן, והאיר לנו במדבר, מדוע מתעורר דין עליון ביום זה. אלא כל סודות וכל הקדשות הנכבדות, כלם תלויים בשביעי. והשביעי הוא העליון, עולם העליון, שנקרא עולם הבא. ממנו מאירים כל הנרות וכל הקדשות וכל הברכות. וכאשר מגיע הזמן לחדש הברכות והקדשות להאיר, צריך להשגיח בכל תקון של העולמות כלם, וכל התקונים ההם לקיים כלם עולים מתוך התחתונים, אם הם כשרים. ואם אינם כשרים, אז עומדת (דבר) שלא מאירה, עד שנפרדים החיבים מתוך הזכאים, אז מתעורר הדין.

וחפאי לסיגרא, דלא נהיר נהורא, ואתמליא מסמרא דדינא. כדון כל עלמא איהו בדנא, עלאין ותתאין, וכרוזא כרוז בכלהו רקיעין, אתקינו כורסיא דדינא, למאריה דכלא, דאיהו בעי למידן.

ורזא הכא, ואתנהיר לן במדברא, אמאי אתער דינא עלאה ביומא דא. אלא כל רזין וכל קדושין יקירין, בלהו תליין בשביעאה. וההוא שביעאה עלאה, עלמא עלאה, דאקרי עלמא דאתי. מניה נהרין כל בוצינין, וכל קדושין, וכל ברכאן. וכד מטי זמנא, לחדותי ברכאן וקדושין לאנהרא, בעא לאשגחא בכל תקונא דעלמין בלהו, וכל אינון תקונים לאתקיימא בלהון סלקין מגו תתאי, אי אינון בשראן. ואי לא בשראן, כדון קיימא (ס"א מלה) דלא נהיר, עד דאתפרשן חייבין מגו זכאין, כדון אתער דינא.

חיוזק הסטרא אחרא

ומהדין הוא מתחזק הצד האחר, ונמצא מקטרג, כדי שינתנו לו אלו החיבים, מפני שכתוב (איוב כח) ולכל תכלית הוא חוקר. ומכסה ללבנה. מדוע (לא מוסרת אותם ביד המקטרג)?

ומההוא דינא, אתתקף סטרא אחרא, ואשתכח מקטרגא, בגין דינתנון ליה אינון, חייביא. בגין דעליה בתיב, (איוב כח) ולכל תכלית הוא חוקר. וחפאי

מפני שאין רצונו של הקדוש ברוך הוא לאבד את מעשי ידיו.

והצד האחר ההוא עומד פקלפה חזקה, שאינה יכולה להשבר חוץ באותה עצה שהקדוש ברוך הוא נתן לישראל, שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. כדי לשבר הכסוי ההוא שמכסה את הלבנה, ולא מאירה.

כוחו של שופר

וכאשר מתעוררים ישראל למטה בשופר, הקול ההוא שיוצא מהשופר מכה באויר, ובוקע את הרקיעים, עד שעולה לגבי הסלע ההוא החזק, (הצד האחר) שמכסה ללבנה, משגיח ומוציא התעוררות הרחמים, אז ההוא שעולה ועומד למעלה, מתערבב. אז הקול ההוא עומד ומעביר הדין ההוא, וכיון שלמטה מתעוררים הרחמים, כך גם למעלה מתעורר שופר אחר עליון ומוציא קול שהוא רחמים, ומתערבבים קול בקול, רחמים ברחמים, ובהתעוררות של למטה מתעורר כך גם למעלה.

לסיהרא, אמאי (ד"א לא מסרא לון בידא דמסטרנא.) בגין דלית תיאובתיה דקודשא בריך הוא, לאוכדא לעוכדי ידוי.

וההוא סטרא אחרא, קיימא קליפה תקיפא, דלא יכיל לאתברא, בר בההוא עימא דקודשא בריך הוא יהיב לישראל, דכתיב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. בגין לתברא ההוא כפה דאתחפיא סיהרא, ולא נהיר.

וכד מתערי ישראל לתתא בשופר, ההוא קלא דנפיק משופר, כמיש באוירא, ובקע רקיעין, עד דסלקא לגבי ההוא טנרא תקיפא, (ג"א סטרא אחרא) דחפי לסיהרא, אשגח, ואשבח אתערותא דרחמי, כדון ההוא דסליק וקיימא לעילא, אתערבב. כדון ההוא קלא קיימא, ואעבר ההוא דינא, וכיון דלתתא אתערו רחמי, הכי נמי לעילא, אתער שופרא אחרא עלאה, ואפיק קלא דאיהו רחמי, ואתערעו קלא בקלא, רחמי ברחמי, ובאתערותא דלתתא, אתער הכי נמי לעילא.

התעוררות שלמטה נכוחה להשפיע על המעלה

ואם תאמר, איך יכול קול של למטה או התעוררות של למטה להתעורר - כמו כן? בא וראה, עולם התחתון עומד לקבל תמיד, והוא נקרא אבן טובה, ועולם העליון לא נותן לו, אלא כמו שהוא עומד. אם הוא קים בהארת פנים מלמטה, כמו כן מאירים לו מלמעלה. ואם הוא עומד בעצבות, נותנים לו דין כנגדו.

כמו זה, (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה. שמחה של בן אדם מושך לעצמו שמחה אחרת עליונה. כך גם זה העולם התחתון - כמו שהיא מתעוררת, כך מושך מלמעלה. משום כך מקדימים ישראל ומעוררים בשופר קול שהוא (סוד של רחמים) כלול באש ומים ורוח, ונעשה אחד, ועולה למעלה, ומכה באבן הטובה הזו, ונצבע בגונים אלו של הקול הזה, ואז כמו שמתראה, כך מושך מלמעלה.

החלשת המקטרג

וכיון שנתקנת בקול זה, רחמים יוצאים מלמעלה ושורים עליה, ונכללת ברחמים מלמטה

ואי תימא, היך יכול קלא דלתתא, או אתערותא דלתתא לאתערא, הכי נמי. תא חזי, עלמא תתאה, קיימא לקבלא תדיר, והוא אקרי אבן טבא. ועלמא עלאה לא יתיב ליה, אלא כגונא דאיהו קיימא. אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא, כדין הכי נהרין ליה מלעילא. ואי איהו קיימא בעציבו, יתבין ליה דינא כקבליה.

כגונא דא, (תהלים ק) עבדו את יהוה בשמחה. חדוה דבר נש, משיך לגביה חדוה אחרא עלאה. הכי נמי האי עלמא תתאה, כגונא דאיהו אתערותא, הכי אמשיך מלעילא. בגין כך מקדמי ישראל, ואתערי בשופר קלא דאיהו (חזא ורחמי) כליל באשא ומיא ורוחא, ואתעביד חד, וסלקא לעילא, ובמש כהאי אבן טבא, ואצטבע באינון גוונין דהאי קלא, וכדין כמה דאתחזיאת, הכי משיך מלעילא.

וכיון דאתקנת כהאי קלא. רחמי נפקי מלעילא, ושדיין עלה, ואתכלילא ברחמי, מתתא

ומלמעלה. ואז מתערבב הצד האחר, (מסתכל ורואה בהארת הפנים) ונחלש כחו ולא יכול לקטרג.

ואז, כשִׁיִּשְׂרָאֵל תּוֹקְעִים בְּאוֹתוֹ שׁוֹפֵר וּמִתְעוֹרֵר לְמַעַלְהָ אוֹתוֹ הַקּוֹל שִׁיּוֹצֵא מִן הַשׁוֹפֵר, כְּלוּל מֵאֵשׁ וּמִיָּם וְרוּחַ, וְנַעֲשֶׂה מֵהַכֹּל אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּדֵי לְעוֹרֵר קוֹל עֲלִיּוֹן, שִׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַשׁוֹפֵר, שֶׁהוּא כְּמוֹ זֶה, כְּלוּל בְּאֵשׁ וּמִיָּם וְרוּחַ, אֲזִי יוֹצֵא כְּרוֹז וּמְכַרִּיז בְּכָל הַרְקִיעִים וְאוֹמֵר: קוֹל דּוֹדֵי הַנָּה זֶה בָּא וְגו', מְשַׁגֵּחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ מִן הַחֲרָכִים.

ומלעילא. וּבְדִין אֲתַעְרַבֵּב סִמְרָא אַחֲרָא. (אסתכל וחמי בנהירו דאנפין) ואתחלש תקפיה, ולא יכול לקמרגא. וּבְדִין כִּד יִשְׂרָאֵל תִּקְעִין בְּהֵהוּא שׁוֹפֵר וְאֲתַעֵר מִתָּמָא הֵהוּא קוֹל הַנְּפִיק מִשׁוֹפֵר, כְּלוּל מֵאֵשׁ וּמִיָּא וְרוּחָא, וְאֲתַעְבִּיד מִכְּלָא הֵהוּא קוֹל, בְּגִין לְאַתְעֵרָא קוֹל עֲלָאָה, הַנְּפַקָא מִגּוֹ הֵהוּא שׁוֹפֵר, דְּאִיהוּ כְּנוּנָא דְאָ, כְּלוּל בְּאֵשׁ וּבְמִיָּא וְרוּחָא. כְּדִין כְּרוֹזָא וּנְפַקָא, וְאֲכַרִּיז בְּכֻלְהוּ רְקִיעִין, וְאוֹמֵר קוֹל דּוֹדֵי הַנָּה זֶה בָּא וְגו', מְשַׁגֵּחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ מִן הַחֲרָכִים.

חלק ב
דף ר"ן
ע"ב

אשריהם ישראל

ואז כלם יודעים שהרי הקדוש ברוך הוא חס על ישראל, ואומרים: אשריהם ישראל שיש להם עצה בארץ כדי לעורר רחמים מלמעלה. ואז כתוב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי תרועה ודאי. יודעי תרועה, שמשברים את התרועה הזו, שהיא דין הקשה שהכל נדונים בו. אשרי ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, משום שהם יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא ויודעים ללכת בדרכיו וליחד יחוד פראוי.

ובדין ידעי בלהו, דהא קדשא בריך הוא חיים עליהו דישראל, ואמרי ופאין אינון ישראל, דאית לון עיטא בארעא, בגין לאתערךא רחמי מלעילא, כדין כתיב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי, יודעי תרועה: מתברי האי תרועה, דאיהו דינא קשיא, דכלא אתדגנו בה. ופאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, בגין דאינון ידעי ארחוי דקודשא בריך הוא, וידעי למתד בארחוי, וליחדא יחודא כדקא יאות.

דין בזכות

חלק ב
דף רנ"ז
ע"א

כְּשֶׁנִּטַּל יִצְחָק אֶת הַהִיכָל הַזֶּה, אָזי
הַכֹּל הוּא לְטוֹב. דִּין בְּזִכּוֹת.
וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם שֶׁדָּן דִּין לְדוֹן דִּין
בְּזִכּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹד עֲלִיוֹן
שְׁלֵמוֹת הַדִּין. מִשּׁוּם שֶׁאֵין שְׁלֵמוֹת
שֶׁל דִּין אֲלֵא בְּזִכּוֹת, זֶה בְּלִי זֶה אֵינוֹ
שְׁלֵמוֹת. דִּין בְּזִכּוֹת זוּהִי שְׁלֵמוֹת
הָאֲמוּנָה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

כִּד נִטִּיל יִצְחָק הַיְּהִכָּל דָּא, כְּדִין כְּלָא
אִיהוּ לְטַב. דִּינָא בְּזִכּוֹתָא. וְעַל
דָּא, כְּעֵי כִּר נִשׁ דְּדָאִין דִּינָא, לְמִדְּרִין
דִּינָא בְּזִכּוֹתָא. כְּגִין דְּאִיהוּ רִזָּא עֲלָאָה,
שְׁלִימוֹ דִּינָא. כְּגִין דְּלִית שְׁלִימוֹ
דִּינָא, אֲלֵא בְּזִכּוֹתָא, דָּא כְּלָא דָּא
לָאו אִיהוּ שְׁלִימוֹ. דִּינָא בְּזִכּוֹתָא, דָּא
אִיהוּ שְׁלִימוֹ דְּמַהִּימְנוּתָא, כְּגִוּוֹנָא
דְּלְעִילָא.

בִּיּוֹם שֶׁל ראש השנה, כְּשֶׁדִּין
מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, צָרִיכִים
יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה לְעוֹרֵר רַחֲמִים מִתּוֹךְ
שׁוֹפָר כְּמוֹ הַסוֹד הָעֲלִיוֹן, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.
וְצָרִיכִים לְחַבֵּר דִּין כְּנֶגֶד זְכוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁכְּשֶׁעוֹמֵד דִּין בְּזִכּוֹת, הַכֹּל הוּא
בְּחִבּוּר אֶחָד, וּמַעְלָה וּמִטָּה בְּשְׁלֵמוֹת,
וְאִזּוּ - (אֵיבֹב א) וְעוֹלְתָה קַפְצָה פִּיהָ,
שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהַסְטִין וּלְקַטְרֵג
בְּעוֹלָם. וְאִזּוּ הַכֹּל בְּיַחְדּוֹ אֶחָד כְּרָאוּי,
וְדִין בְּלִי זְכוֹת אֵינוֹ דִּין.

בִּיּוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, כִּד דִּינָא
אֲתַעֵר בְּעֲלָמָא, כְּעָאן
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאַתְעֵרָא רַחֲמֵי מִגּוֹ
שׁוֹפָר, כְּגִוּוֹנָא דְּרִזָּא עֲלָאָה. וְהָא
אוּקִימָנָא. וּכְעֵינָא לְחַבְרָא דִּינָא
לְקַבֵּל זְכוֹתָא, כְּגִין דְּכִד כְּיִימָא
דִּינָא בְּזִכּוֹתָא, כְּלָא אִיהוּ בְּחִבּוּרָא
חֲדָא. וְעִילָא וְתַתָּא בְּשְׁלִימוֹ. וּכְדִין,
(אֵיבֹב ה) וְעוֹלְתָה קַפְצָה פִּיהָ, דְּלִית לָהּ
רְשׁוּ לְאַסְטָאָה וּלְקַטְרֵנָא בְּעֲלָמָא.
וּכְדִין כְּלָא בְּיַחְדּוּדָא חֲדָא כְּדָקָא יְאוּת.
וְדִינָא כְּלָא זְכוּ לָאו אִיהוּ דִּינָא.

וְזֶהוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דִּין
בְּזִכּוֹת. אֲבָל לְשָׂאֵר הָעַמִּים
אֵין לָהֶם דִּין בְּזִכּוֹת, וְעַל כֵּן אֲסוּר לָנוּ
לְסַדֵּר דִּינִים שְׁלֵנוּ בְּעֶרְכָּאוֹת שֶׁל
עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁהָרִי אֵין
לָהֶם חֵלֶק בְּצַד הָאֲמוּנָה שְׁלֵנוּ,

וְדָא אִיהוּ דִּישְׂרָאֵל, דְּאִית לוֹן דִּינָא
בְּזִכּוֹתָא. אֲבָל שְׂאֵר עַמִּין, לָא
אִית לוֹן דִּינָא בְּזִכּוֹתָא, וְעַל דָּא אֲסִיר
לָן, לְסַדְרָא דִּינֵין דִּילָן בְּעֶרְכָּאֵי דְּעַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְּהָא לִית לוֹן
חוּלְקָא בְּסִטְר מְהִימְנוּתָא דִּילָן.

שְׁפָתוֹב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל
 גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בְּלִי יָדְעוּם. וּמִצַּד שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, כָּל מִי שֶׁדָּן דִּין וְלֹא הִכְלִיל
 בּוֹ זְכוּת - זֶהוּ חוּטָא, שְׁגוּרַע סוּד
 הָאֱמוּנָה, וּמִסְטָה עֲצָמוֹ לְאוֹתוֹ צַד
 שְׂאִין בּוֹ דִּין בְּלִי זְכוּת.

וּבֹא רָאָה, כְּשֶׁעֲמָדוֹ סְנֵהֲדָרִין לְמִטָּה
 לְדוֹן דִּינֵי נַפְשׁוֹת, הַצְטָרְכוֹ
 לְפִתּוּחַ בְּזְכוּת כְּדֵי לְהִכְלִיל זְכוּת בְּדִין.
 וְעוֹד, שֶׁהָרִי נִקְרָאוּ מִבֵּית הַזְכוּת. וְעַל
 כֵּן הַשְׁתַּדְּלוּתָם לְפִתּוּחַ בְּזְכוּת,
 וּמִתְחִילִים בְּזְכוּת מִן הַקְטָן, וְאַחֵר כֶּף
 נְשָׁלֵם הַדִּין מִן הָעֲלִיוֹן, לְהִיּוֹת זְכוּת
 כְּלוּלָה בְּדִין. זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה.
 דִּין בְּזְכוּת - שְׁלֵמוֹת הַדִּין. זֶה לְלֹא
 זֶה אֵינּוּ שְׁלֵמוֹת. וּמִשׁוּם זֶה יִצְחָק
 וּרְבִקָּה הֵם כְּאַחַד, זֶה דִּין וְזוֹ זְכוּת,
 לְהִיּוֹת שְׁלֵמוֹת כְּאַחַד. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן
 לָהֶם תּוֹרָה שְׁלֵמָה לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת,
 כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה.

בֹּא וְרָאָה שֶׁהֵם לֹא דָּנִים דִּין אֶלָּא
 בְּזְכוּת, וְלַעֲיֵן זְכוּת בְּרֵאשׁוֹנָה
 לְהִיּוֹת כְּלוּל זֶה בְּזֶה. וְסִנְהֲדָרִין
 מְהַפְּכִים בְּזְכוּת בְּדִין, לְהִכְלִיל הַפֵּל
 כְּאַחַד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט הַצַּד הָאַחֵר.

דְּכֹתִיב, (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל
 גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בְּלִי יָדְעוּם. וּמִסְטָרָא
 דִּישְׂרָאֵל כָּל מָאן דְּדָאִין דִּינָא, וְלֹא
 אִכְלִיל בֵּיה זְכוּת, דָּא אִיהוּ חֲטִי, דְּקָא
 גִּרַע רָזָא דְמַהִימְנוּתָא, וְאַסְטִי גִרְמִיָּה
 לְהֵהוּא סְטָרָא, דְּאִית בֵּיה דִּינָא בְּלֹא
 זְכוּת.

וּתָא חֲזוּי, כִּד קִיַּיְמִי סְנֵהֲדָרִין לְתַתָּא,
 לְמִידָן דִּינֵי נַפְשׁוֹת, אֲצַטְרִיכוֹ
 לְמַפְתַּח בְּזְכוּתָא. בְּגִין לְאַכְלִלָּא
 זְכוּתָא בְּדִינָא. וְתוּ, דְּהָא אֶקְרוּן מִבֵּי
 זְכוּתָא. וְעַל דָּא, אֲשַׁתְּדְלוּתָא דִּילְהוֹן,
 לְמַפְתַּח בְּזְכוּתָא, וְיִשְׂרָאֵן בְּזְכוּתָא
 מְזַעֲרָא, וּלְבַתֵּר אֲשַׁתְּלִים דִּינָא
 מַעְלָאָה. לְמַהוּי זְכוּתָא כְּלוּלָה בְּדִינָא.
 דָּא לְעֵילָא, וְדָא לְתַתָּא. דִּינָא
 בְּזְכוּתָא, שְׁלִימוֹ דְּדִינָא. דָּא בְּלֹא דָּא,
 לָאוּ אִיהוּ שְׁלִימוֹ. וּבְגִין כֶּף, יִצְחָק
 וּרְבִקָּה כְּחֶדָא אֵינּוּן, דָּא דִּינָא, וְדָא
 זְכוּתָא, לְמַהוּי שְׁלִימוֹ כְּחֶדָא. זְכָאָה
 חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא יְהִיב לֹן אוּרִייתָא שְׁלִימָתָא,
 לְמִיְהִיב בְּאַרְחַ קְשׁוּט, כְּגוּוֹנָא דְלְעֵילָא.
תָּא חֲזוּי, דְּאֵינּוּן לֹא דִיַּיְנִין דִּינָא, אֶלָּא
 בְּזִכּוֹ, וְלַעֲיֵינָא זְכוּתָא בְּקַדְמִיתָא,
 לְמַהוּי כְּלוּל דָּא בְּדָא. וְסִנְהֲדָרִין קָא
 מְהַפְּכִי בְּזְכוּתָא בְּדִינָא, לְאַכְלִלָּא כְּלֹא
 כְּחֶדָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט סְטָרָא

אחרא. דהא כד זכותא לא אשתכח, סמרא אחרא אשתכח, דאקרי חובה, ואתחברת בדינא, ואתתקפת ודא הוא דינא בחובה.

שְהַרִי כְּשִׁזְכוּת לֹא נִמְצְאת, הַצַּד הָאֲחֵר נִמְצָא, שְׁנִקְרָא חוֹבָה, וּמִתְחַבֵּרֵת בְּדִין וּמִתְחַזְּקֵת, וְזֶהוּ דִין בְּחוֹבָה.

זכות ודין כאחד

וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, בְּעֵינָא לְחַבְרָא זְכוּתָא בְּדִינָא, וְלֹא יִתְגַבֵּר חוֹבָה. וּבְגִין כֵּד, בְּעֵינָא זְכוּתָא וְדִינָא לְמַהוּי כַּחֲדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. דְּכַד סְטְרָא אַחְרָא שְׁלֵטָא, לֹא אִיהוּ שְׁלִים, אֲלֵא קְטְרוּנָא, כְּמָה דְּאִיהוּ קְטְרוּנָא, וְאֵינוֹן אַרְבַּע מִיתוֹת, וְכַד סְטְרָא דְּאִיהוּ זְכוּת שְׁלֵטָא, כְּלֵא אִיהוּ שְׁלִים, (מלכים ב כ) שְׁלוֹם וְאַמֶּת, (תהלים קג) חֶסֶד וְרַחֲמִים.

וְעַל כֵּן, בְּיוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִים לְחַבֵּר זְכוּת בְּדִין, שְׁלֵא יִתְגַבֵּר הַחוֹבָה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ צְרִיכִים שְׁזָכוּת וְדִין שְׁיִהוּ כְּאַחַד, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא שְׁלֵם. שְׁכִּשְׁהַצַּד הָאֲחֵר שׁוֹלֵט, אֵינוֹ שְׁלֵם, אֲלֵא קְטְרוּג, כְּמוֹ שֶׁהוּא קְטְרוּג, וְהֵם אַרְבַּע מִיתוֹת. וְכִשְׁהַצַּד שֶׁהוּא זְכוּת שׁוֹלֵט, הַכֵּל הוּא שְׁלֵם - (מלכים ב כ) שְׁלוֹם וְאַמֶּת, (תהלים קג) חֶסֶד וְרַחֲמִים.

ארבע מיתות בית דין

וְכַד אֶתְחַבֵּרֵת סְטְרָא אַחְרָא בְּדִינָא, שְׁלֵטָא בְּקְטְרוּנָא, בְּאֵינוֹן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִין: סְקִילָה, שְׂרִיפָה, הֶרֶג, וְחִנּוּק. כְּלֵהוּ שׁוֹלְטָנוּתָא דְּקְטְרוּנָא בִישָׂא. סְקִילָה, בְּגִין דְּאִיהוּ (ישעיה ח) אֲבָן נִגְרָה. שְׂרִיפָה, בְּגִין דְּאִיהוּ (ישעיה ח) צוּר מְכֻשׁוּל, אִישָׂא תְּקִיפָא. הֶרֶג, דָּא חֶרֶב (דברים לב) תֹּאכַל בְּשָׂר. תֹּאכַל בְּשָׂר וְדָאִי, דְּשְׁלֵטָא בְּבִשְׂרָא, וְכִשְׁמֵת חֶבֶר הַצַּד הָאֲחֵר בְּדִין, שׁוֹלֵט בְּקְטְרוּג בְּאֵינוֹן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִין: סְקִילָה, שְׂרִיפָה, הֶרֶג וְחִנּוּק. כְּלֵן שְׁלֵטוֹן הַקְטְרוּג הֶרַע. סְקִילָה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא (ישעיה ח) אֲבָן נִגְרָה. שְׂרִיפָה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא (שם) צוּר מְכֻשׁוּל, אִישׁ חִזְקָה. הֶרֶג, זֶה חֶרֶב (דברים לב) תֹּאכַל בְּשָׂר. תֹּאכַל בְּשָׂר וְדָאִי, שְׁשׁוֹלֵט

בבשר, וזהו (בראשית ו) קץ כל בשר. חנק, משום שהוא (שם כא) קללת אלהי"ם. אותו ששולט על חנק, על צליבה. ובארנו, משום שלא נשאר אלא בשר לבדו, ואותו קללת אלהים שולט בבשר, מרה שחנה. ומשום כך זה לטוב וזה לרע.

ודא הוא (בראשית ו) קץ כל בשר. חנק, בגין דאיהו (דברים כא) קללת אלהי"ם, ההוא דשלמא על חנק, על צליבו. ואוקימנא, בגין דלא ישתאר אלא בשרא בלחודו, וההוא קללת אלהים, שלמא בבשרא, מרה חשוכא. ובגין כה, דא למב ודא לביש.

שלטון צד האמונה

והצטרכו ישראל, שבהם סוד האמונה, להשמר כדי שישלט צד האמונה, ולא יתנו מקום לצד האחר לשלט. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים וגו'.

ואצטרכו ישראל דרוזא דמהימנותא בהו, לאסתמרא, בגין דישלוט סמרא דמהימנותא, ולא יהבון דוכתא לסמרא אחרא לשלטאה זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים וגו'.

טהרה לפני התפלה

רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים. אמר רבי אלעזר, ראיתי את אבא ביום ראש השנה ויום הכפורים שאינו רוצה לשמע תפלה מכל אדם, אלא אם עמד עליו שלשה ימים קדם לטהר אותו. שרבי שמעון היה אומר כך: בתפלת האדם הזה שאני מטהר, מתכפר העולם. וכל שכן בתקיעת השופר שאינו מקבל

רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. אמר רבי אלעזר, חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים, דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם, לדכאה ליה. דרבי שמעון הוה אמר הכי, בצלותא דהאי בר נש דאנא מדכינא, אתכפר עלמא. וכל שכן בתקיעה דשופר, דלא מקבל

חלק ג
דף י"ח
ע"א

תְּקִיעַתָּא דְּבַר גַּשׁ דְּלָאוּ אִיהוּ חַפִּים
לְמַתְקַע בְּרִזָּא דְתְּקִיעָה.
תְּקִיעַה שֶׁל אָדָם שְׁאִינוּ חֲכָם לְתַקֵּעַ
בְּסוּד הַתְּקִיעָה.

סדר התקיעות

דְּתַנְיָנָן, רַבִּי יִיסָא סָבָא אָמַר, הַנִּי
תְּקִיעַתָּא כְּסֻדְרָן. קְדַמָּא,
כְּלִילָא מַכְלָא. תַּנְיִנָא, חֲדָא כְּסֻדְרָא
וְחֲדָא כְּסֻדְרָא, גְּבוּרָה גְּדוּלָה בִּינְיָהּ.
תְּלִיתָא, חֲדָא הֶכָּא וְחֲדָא הֶכָּא גְּבוּרָה
בִּינְיָהּ. פּוּסְקָא סְלָקָא, קוּמְטָרָא
נַחְתָּא. חֲדָא תְּקִיפָא וְחֲדָא רַפִּיָּא. וְהָא
אוּקְמוּהָ. וְאִינוּן עֲשָׂרָה. וְאִינוּן תְּשַׁע.
חֲדָא כְּלָלָא דְכָלָא.

שְׁשָׁנִינוּ, רַבִּי יִיסָא סָבָא אָמַר,
הַתְּקִיעוֹת הַלְלוּ כְּסֻדְרָן.
הָרֵאשׁוֹנָה כְּלוּלָה מֵהַכֹּל. הַשְּׁנִיָּה -
אַחַת כְּסֻדָּר וְאַחַת כְּסֻדָּר, גְּבוּרָה
גְּדוּלָה בִּינְיָהֶם. שְׁלִישִׁית - אַחַת כָּאֵן
וְאַחַת כָּאֵן, וְגְבוּרָה בִּינְיָהֶם. הַשְּׁבִיעִי
עוֹלָה, וְהַתְּרוּעָה יוֹרְדָת. אַחַת קֶשֶׁה
וְאַחַת רַפָּה. וְהָרִי פְּרֻשָׁה. וְהֵן עֶשֶׂר.
וְהֵן תְּשַׁע. כָּלֵל אֶחָד שֶׁל הַכֹּל.

זכות עקדת יצחק

וּבְהָאֵי יוֹמָא מִתְעַפְרָא יִצְחָק, וְהוּא
רִישָׁא לְאַבְהֵן. בְּהָאֵי יוֹמָא
כְּתִיב, (ישעיה לג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חַמְאִים.
בְּהָאֵי יוֹמָא יִצְחָק אֲתַעְקֵד, וְעָקִיד
כְּלָא, וְשָׂרָה מְלִילַת (ס"א מִלְּלָת) וְקוּל
שׁוֹפְרָא תְּקִיף לְחֲדָא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה,
מָאֵן דְּעֵבֵר בִּינְיָהּ, וְאַשְׁתִּיב מִנְיָהּ.
אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּגִין כֶּד קְרִינָן
פְּרֻשָׁתָא דְיִצְחָק בְּהָאֵי יוֹמָא, דְּבְהָאֵי
יוֹמָא אֲתַעְקֵד יִצְחָק לְתַתָּא, וְאַתְקֻשֵׁר
בְּהָהוּא דְלַעִילָא. (נ"א בְּאַבְרָהָם) אִימְתִי
אַתְקֻשֵׁר. בְּשַׁעְתָּא דְכְּתִיב, (בראשית כב)
וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וְגו'.

וּבִיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר יִצְחָק, וְהוּא
הָרֵאשׁ לְאַבוֹת. בִּיּוֹם הַזֶּה
כְּתוּב, (ישעיה לג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חַטָּאִים.
בִּיּוֹם הַזֶּה יִצְחָק נֶעְקֵד, וְעָקֵד הַכֹּל,
וְשָׂרָה מְדַבֵּרַת (מִלְּלָת), וְקוּל שׁוֹפֵר
חֲזָק מְאֹד. אֲשֵׁרִי חֲלָקוּ שֶׁל מִי
שְׁעוֹבֵר בִּינְיָהֶם וְנֹצֵל מֵהֶם. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, מִשּׁוּם כֶּף קוֹרְאִים פְּרֻשַׁת
יִצְחָק בִּיּוֹם הַזֶּה, שְׁבִיּוֹם הַזֶּה נֶעְקֵד
יִצְחָק לְמַטָּה וְנִקְשֵׁר בְּאוֹתוֹ
שְׁלֹמֵעֵלָה. (בְּאַבְרָהָם) מְתִי נִקְשֵׁר?
בְּשַׁעָה שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כב) וַיַּעֲקֹד אֶת
יִצְחָק בְּנוֹ וְגו'.

יצחק מעטר את אברהם

אמר רבי אלעזר, ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם. מה זה נסה? כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו? משום שהימין נתקן ונשלם. זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים בדיק. וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.

אמר רבי אלעזר, בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם, דכתיב, (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה. כמה דאת אמר, (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות יז) ויקרא שמו יהוה. נסי. מאי קא משמע לן. בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים. הךא הוא דכתיב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים דייקא, וךא הוא (בראשית לא) ופחד יצחק.

כי אלקים שופט

רבי אבא אמר, כתוב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלהים שופט, אלמלא שעבר הדין של יצחק במקום שעיקב שורה (ונרפא) והתפסה (ורוחץ) (התבשם) שם, אוי לעולם שפיגש בדינו. וסוד הדבר - (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט. וזוהי התבשמות של העולם.

רבי אבא אמר, כתיב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלהים שופט, אלמלא דאעבר דינא דיצחק, באתר דיעקב שארי, (ס"א ואתסי) ואתכסי (ס"א ואתסחי) (ס"א ואתבסם) תמן, ווי לעלמא דיערע בגנייה, ורזא דמלה, (ישעיה סו) כי באש יהוה נשפט. וךא הוא אתבסמוחא דעלמא.

זכות יעקב אבינו

וכיון דעאל באתרא דיעקב, ויעקב אחיד ביה, כדון שכיד אשא, ואצטננו גומריה. לבר נש, דהוה רגיו, וחקר ויין גרמיה, ונפק ברוגזיה,

וכיון דעאל באתרא דיעקב, ויעקב אחיד ביה, כדון שכיד אשא, ואצטננו גומריה. לבר נש, דהוה רגיו, וחקר ויין גרמיה, ונפק ברוגזיה,

וְיָצָא מְרֻגָז לְהִרְגֵּ אֲנָשִׁים. חָכָם אָחַד עֲמַד עַל הַפֶּתַח וְאָחַז בּוֹ. אָמַר: אֲלֻמָּלָא לֹא הֲחִזִּיק בִּי וְתַפְסֵ אוֹתִי, הֲרִי הִיָּה נִמְצָא הֶרֶג שֶׁל אֲנָשִׁים. בְּעוֹד שֶׁהֲחִזִּיקוּ זֶה בְּזֶה וְאָחַזוּ זֶה בְּזֶה, הֲצִטְטֵן רְגִזוֹ עַל שִׁיבְצָא לְהִרְגֵּ. יִצָּא לְהוֹכִיחַ - מִי סוֹבֵל אֶת הֶרֶגֶז וְחִזֵּק הַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם? הוּוּה אֹמֵר, זֶה שֶׁעֲמַד עַל הַפֶּתַח.

לְקַטְלָא לְבִנְי נִשְׂא. חַד חֲכִימָא קָם עַל פֶּתַח, וְאָחִיד בֵּיה, אָמַר אֲלֻמָּלָא לֹא אָחִיד בִּי וְאִתְתַּקַּף בִּי, הָא קִטּוּלָא כִּבְנֵי נִשְׂא אִשְׁתַּכַּח. בְּעוֹד דְּאִתְתַּקְפוּ דָּא בְּדָא, וְאָחִיד דָּא בְּדָא, אֲצִטְטֵן רוּגְזִיה עַל דְּנַפְק לְקַטְלָא. נַפְק לְאוּכְחָא, מָאן סְבִיל רוּגְזָא וְתוּקְפָא דְדִינָא דִּתְהוּוּא בְר נִשְׂ. הֲוֵי אִימָא, דָּא דְקָאִים אִפְתַּחָא.

כח השופר

כִּף אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּנִי, אֵל תִּפְחָדוּ, הֲרִי אֲנִי עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח, אֲבָל הַזְדַּרְזוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְתַנּוּ לִי כַח. בְּמָה? בַּשּׁוֹפָר. שְׂאָם נִמְצָא קוֹל הַשּׁוֹפָר כְּרָאוּי וּמְכֻנָּים בּוֹ לְמַטָּה, אוֹתוֹ הַקוֹל עוֹלָה, וְבוֹ מִתְעַטְרִים הָאֲבוֹת, וְעוֹמְדִים בְּמִשְׁכְּנֵי שֶׁל יַעֲקֹב. וְלִכְּן צְרִיךְ לְהִזְהַר בַּשּׁוֹפָר וְלִדְעַת אֶת אוֹתוֹ הַקוֹל וּלְכַנּוּ בּוֹ.

כִּף אָמַר קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּנִי, לֹא תִדְחִלוּן, הָא אֲנָא קָאִים עַל פֶּתַח, אֲבָל אֲזַדְרִיזוּ בְּהֵאִי יוֹמָא וְהַבּוֹ לִי חִילָא. וּבְמָה. בַּשּׁוֹפָר. דָּאִי אִשְׁתַּבַּח קוֹל שׁוֹפָר בְּדָקָא יְאוּת, וּמְכֻנָּי בֵּיה לְתַתָּא, תְּהוּוּא קְלָא סְלִיק, וּבֵיה מִתְעַטְרִי אֲבָחֵן, וּקְרִימִי בְּמִשְׁכְּנֵיה דִּיעֲקֹב. וְעַל דָּא בְּעִי לְאוּדְהָרָא בַּשּׁוֹפָרָא, וְלִמְנַדַּע בְּתַהוּוּא קְלָא וּלְכַוּנָא (בֵּיה).

עליית קול השופר

וְלִית לָךְ קְלָא בַּשּׁוֹפָרָא, דְּלֹא סְלִיק רְקִיעָא חַד. וְכָל אִינוּן אוּכְלוּסִין דִּתְהוּוּא רְקִיעָא, יְהִבִּין אֶתְר לְתַהוּוּא קְלָא, וּמֵאִי קָא אֲמַרִי. (יואל ב) וַיְהוָה יִתֵּן קוֹלוֹ לְפִנֵי חִילוֹ וְגו'.

וְאִין לָךְ קוֹל בַּשּׁוֹפָר שְׁלֵא עוֹלָה רְקִיעַ אָחַד, וְכָל אוֹתָם הָאוּכְלוּסִים שֶׁל אוֹתוֹ רְקִיעַ, נּוֹתְנִים מְקוּם לְאוֹתוֹ קוֹל. וְמָה אוֹמְרִים? (יואל ב) וַיְהוָה יִתֵּן קוֹלוֹ לְפִנֵי חִילוֹ וְגו'.

אותו הקול באותו הרקיע, עד שבא קול אחר, ונודעו (והתעוררו) יחדו, ועולים בזווג לרקיע אחר. ועל זה שנינו, יש קול שמעלה קול, ומה הוא? אותו הקול של תקיעתם של ישראל שלמטה.

ובין שמתחברים כל הקולות הללו שלמטה ועולים לאותו רקיע עליון שהמלך הקדוש שורה בו, מתעטרים (נועדים) כלם לפני המלך, ואז הכסאות עולים, וכסא אחר של יעקב עומד ומתתקן.

ועל זה מצאנו בספרו של רב המנונא סבא באותן תפלות של ראש השנה שהיה אומר, התפלה וקול השופר (שאותו קול) שמוציא אותו הצדיק, שנמצא מרוחו ונפשו באותו השופר של אותו הקול שעולה למעלה. ובאותו יום עומדים ונמצאים מקטרגים למעלה. וכשעולה אותו קול השופר, כלם נדחים לפניו ולא יכולים לעמד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני רבונם ויודעים לתקן עולם ביום הזה בקול שופר. ועל זה כתוב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

וקאים הוא קלא בהוא רקיע, עד דאתי קלא אחרא, ואתעתדו (ס"א ואתערו) בחדא, וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא. ועל דא תנינן, אית קול דסליק קול, ומאי איהו. ההוא קלא דתקיעתא דישאל דתתא.

ובין דמתחברן כל אינון קלין דלתתא, וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלכא קדישא שארי ביה, מתעטרן (ס"א מתעטרן) בלהו קמי מלכא, וכדין בורסון רמיו וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן.

על דא אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, באינון צלותי דראש השנה, דהוה אמר, צלותא וקל שופרא (דההוא קול) דאפיק ההוא זפאה, דאשתכח מרוחיה ומנפשיה בההוא שופרא, דההוא קול סליק לעילא. ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא. וכד סליק ההוא קלא דשופרא, בלהו אתדחיין קמיה, ולא יכלין לקיימא. זפאה חולקיהון דצדיקייא, דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון, וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא, בקל שופרא. ועל דא כתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

שליח צבור הגון

ביום הזה צריך העם להסתפל באדם שלם מכל, שיודע את דרכי המלך הקדוש, שיודע בכבוד המלך שיבקש עליהם בקשה ביום הזה, ולזמן קול שופר בכל העולמות, בכונת הלב, בחכמה, ברצון ובשלמות, כדי שיסתלק הדין על ידו מן העולם. אוי לאותם שהשליח שלהם לא נמצא פראוי, שהרי חטאי העולם (העם) באים להזכר בגללו. זהו שכתוב, אם הכהן המשיח יחטא - שהוא שליחם של כל ישראל - לאשמת העם הוא, משום שהדין שורה עליהם.

וכשהשליח הוא צדיק פראוי, אשרי העם, שכל הדינים מסתלקים מהם על ידו, כל שכן הכהן שעליו מתברכים עליונים ותחתונים.

בהאי יומא, בעי עמא לאסתכלא בבר נש שלים מפלא, דינדע ארחוי דמלכא קדישא, דינדע ביקרא דמלכא, דיבעי עליהו בעותא בהאי יומא. ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין, בכוונה דלפא, בחכמתא, ברעותא, בשלימו. בגין דיסתלק דינא על ידי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח פדקא יאות, דהא חובי עלמא (עמא) אתיין לאדפרא בגיניה. הדא הוא דכתיב, אם הכהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עליהו.

וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות, זכאין אינון עמא, דכל דינין מסתלקין מניהו על ידיה, כל שבן בהנא, דעליה מתברכאן עלאי ותתאי.

בדיקת כהן ולוי

אמר רבי אלעזר, ועל זה, כהן ולוי טרם שיעלה לעבודה, בודקים אחריו, ויודעים דרכיו ומעשיו. ואם לא, אינו עולה לעבודה, וכן בסנהדרין כדי לדון דין. **ואם** נמצא פראוי, נותנים עליו

אמר רבי אלעזר, ועל דא, כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא, בדיקין אבתריה, וידעין ארחוי ועובדוי, ואי לא, לא סליק לפולחנא, וכן בסנהדרין למידן דינא. **ואי** אשתכח פדקא יאות, יהבין

חמרות המקדש. ואם לא, אינו עולה לעבודה. זהו שפתוב, (דברים לג) וללוי אמר תמיה ואוריה לאיש חסידה. מפני מה זכה (אחר) לאורים ולתמים ולעבד עבודה? הוי אומר, אשר נסיתו וגו'. האמר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון שנמצאו בדרגות הללו, אז - יורו משפטי ליעקב וגו', ישימו קטורה וגו'. לשפך את הרגז ולזמן שלום. וכליל על מזבחך, כדי שהכל יתבשמו וימצאו ברכות בכל העולמות, אז - ברח' ה' חילו וגו'.

עליה חומרא דמקדשא. ואי לא, לא סליק לפולחנא. הדא הוא דכתיב, (דברים לג) וללוי אמר תמיה ואוריה לאיש חסידה. מפני מה זכה (אחר) לאורים ולתמים, ולמפלח פולחנא. הוי אומר (דברים לג) אשר נסיתו וגו'. האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון דאשתכחו באלין דרגין, כדון יורו משפטי ליעקב וגו', ישימו קטורה וגו'. לשכבא רוגזא, ולזמנא שלמא. וכליל על מזבחך, בגין דיתבסמוז כלא, וישתכחון ברכאן בכלהו עלמין, כדון (דברים לג) ברח' יהוה חילו וגו'.

צורת השופר

כתוב (שם כה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו'. למה שופר תרועה? אלא שופר שמשבר שלשלאות, שמשבר את השלטון מכל העבדים. וצריך להראות שופר שהוא פשוט, ולא כפוף, להראות חרות לכל, שהרי היום גורם. ובכל צריך להראות מעשה, ועל כן שופר ולא קרו, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר.

כתוב (ויקרא כ"ה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו', שופר תרועה אמאי. אלא שופר דמתבר שלשלאין, דמתבר שולטנותא מכל עבדין. ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט, ולא כפוף, לאחזאה חירו לכלא, דהא יומא גרים. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ועל דא שופר, ולא קרו, בגין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר.

חלק ג
דף צ"ב
ע"ב

קרוב עם ישראל להקב"ה

בחדש השביעי באחד לאחד רבי

בחדש השביעי באחד לאחד, (ויקרא

חלק ג
דף צ"ח
ע"ב

יִצְחָק פֶּתַח, (שם פא) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ
 שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לַיּוֹם חֲגֵנוּ. אֲשֶׁרִיָּהֶם
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרַב
 אוֹתָם אֵלָיו מִכָּל הָאֲמוֹת עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת זָרָה וְהַתְּרַצָּה בָּהֶם, וּמִמְקוֹם
 רְחוֹק קָרַב אוֹתָם אֵלָיו. זֶהוּ שִׁכְתוּב
 (יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם
 כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנְּהַר
 יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. לְהִרְאוֹת
 שְׁהָרִי מִמְקוֹם רְחוֹק הַתְּרַצָּה בָּהֶם
 וְקָרַב אוֹתָם אֵלָיו, וְכָתוּב, וְאַקַּח אֶת
 אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהַר וְגו'.

בַּפְּסוּקִים הִלְלוּ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל, וְכִי כָל
 יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה, וְכָל
 שָׂכַן יְהוֹשֻׁעַ?

כ"ג) רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ
 בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לַיּוֹם חֲגֵנוּ. וְכֹאֲזַי
 אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
 קָרַיב לוֹן לְגַבִּיָּה, מִן כָּל אוֹמִיָּן
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת זָרָה, וְאַתְרָעִי בְּהוּ,
 וּמֵאַתֵּר רְחִיקָא קָרַיב לוֹן לְגַבִּיָּה,
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יהושע כד) וַיֹּאמֶר
 יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר יְהוָה
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ
 אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. לְאַחֲזָאָה, דְּהָא
 מֵאַתֵּר רְחִיקָא אֲתִרְעִי בְּהוּ, וְקָרַיב
 לוֹן לְגַבִּיָּה, וְכְּתִיב, (יהושע כד) וְאַקַּח
 אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהַר
 וְגו'. הַנִּי קְרָאִי אִית לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ,
 וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לֹא הוּוּ יוֹדְעֵי דָא, וְכָל
 שָׂכַן יְהוֹשֻׁעַ.

הקב"ה התרצה באבות

אֵלָא אוֹרִיָּתָא כּוֹלָה סְתִיָּם וְגַלְיָא,
 כְּמָה דְשָׂמָא קְדִישָׁא סְתִיָּם
 וְגַלְיָא, בְּגִין דְאוֹרִיָּתָא כּוֹלָה שָׂמָא
 קְדִישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אִיהִי סְתִיָּם
 וְגַלְיָא. אִי יִשְׂרָאֵל וְיְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יוֹדְעֵי,
 אֲמַאי כְּתִיב כֹּה אָמַר יְהוָה.
 אֵלָא וְדָאִי סְתִימָא דְמִלָּה, טִיבוּ סְגִי
 עֵבֶר קְדִישָׁא בְּרִיךְ בִּישְׂרָאֵל, דְאַתְרָעִי
 בְּהוּ בְּאַבְהָתָא, וְעֵבֶר לוֹן רְחִיקָא
 קְדִישָׁא עֲלָאָה לְקַרְיָה, וְאַפִּיק לוֹן מִגּוֹ

אֵלָא כָּל הַתּוֹרָה נִסְתַּרְתָּ וְנִגְלִיתָ, כְּמוֹ
 שֶׁהָשֵׁם הַקְּדוּשׁ נִסְתַּר וְנִגְלָה,
 מִשׁוּם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קְדוּשׁ,
 וְעַל כֵּן הִיא נִסְתַּרְתָּ וְנִגְלִיתָ. אִם
 יְהוֹשֻׁעַ וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים, לְמָה
 כָּתוּב כֹּה אָמַר ה' ? אֵלָא וְדָאִי סְתַר
 הַדְּבָר - הַטּוֹב הָרַב שֶׁעָשָׂה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתְּרַצָּה
 בְּאֲבוֹת, וְעָשָׂה אוֹתָם מִרְפְּבָה קְדוּשָׁה
 עֲלֵינוּהָ לְכַבּוֹדוֹ, וְהוֹצִיא אוֹתָם מִתּוֹךְ

נהר עליון נכבד קדוש, מאור כל המאורות, כדי שיתעטר בהם. זהו שפתוב, כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. הנהר - אותו הנהר שמכר ונודע.

נהרא עלאה יקירא קדישא, בוצינא דכל בוצינין, בגין דיתעטר בהו. הדין הוא דכתיב, כה אמר יהוה **בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם.** הנהר: ההוא נהר דאשתמודע, ואתיידע.

טובת הקב"ה לישראל

מעולם - מה הוא רוצה כאן? אלא להראות חכמה. מעבר הנהר מעולם, אלא אותו נהר נקרא עולם, ועל פן בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות הטוב והאמת שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר. מה זה אומר? אלא אברהם לא נדבק באותו נהר כמו יצחק שנדבק בו בצדו להתחזק.

מעולם, מאי קא בעי הכא. אלא לאחזאה חכמתא. מעבר הנהר מעולם, אלא ההוא נהר עולם אקרי. ועל דא, בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, לאחזאה טיבו וקשוט דעבד קרשא בריך הוא לישראל. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר מאי קא מיירי. אלא אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר, כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא.

סילוק כסא הדין ע"י ישראל

בא ראה, הנהר הזה, אף על גב שאינו דין, יוצאים דינים מצדו ומתחזקים בו. וכשיצחק מתחזק (בדינו) בבניו, אזי העליונים והתחתונים מתכנסים לדין, וכסא הדין מתתקן, והמלך הקדוש יושב על כסא דין ודן את העולם. אז,

תא חזי, האי נהר, אף על גב דלאו איהו דינא, דינין נפקי מסטריה, ואתתקפו ביה. וכד יצחק אתתקף (בדינו) בבניו, כדין עלאין ותתאין מתכנפי לדינא, וכורסייא דדינא אתתקן, ומלכא קדישא יתיב על כורסייא דדינא, ודאין עלמא, כדין,

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו.
אשריהם ישראל שיודעים לסלק
כסא הדין ולתקן כסא של רחמים,
ובמה? בשופר.

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו.
זכאין אינון ישראל, דינדעין לסלקא
בורסיא דדינא, ולתקנא כורסיא
דרחמי. ובמה. בשופר.

ענין השופר

רבי אבא היה יושב לפני רבי
שמעון. אמר לו, הרי פעמים
רבות שאלתי על השופר הזה מה זה
אומר, ועד כאן לא התישבתי בו.
אמר לו, הרי ודאי זהו ברור הדבר,
שישראל צריכים ביום הדין (הזה)
שופר ולא קרן, משום שקרן הרי
נודע באיזה מקום היא, ולהדבק בדין
אינו רוצים. אבל הרי שנינו, בדברים
ובמעשים צריכים להראות ולהעיר
דברים נסתרים.

בא ראה, כשאותו שופר עליון, שבו
האור של הכל, מסתלק ולא
מאיר לבנים, אזי מתעורר הדין,
והכסאות מתקנים לבית הדין, וזה
השופר, נקרא אילו של יצחק, תקפו
של יצחק, תשבחת האבות,
כשמתעלה אותו שופר גדול שאין
מיניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק,
ומתתקן לדון את העולם.

וכשמתעורר השופר הזה וכשבני
אדם שבים

רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי
שמעון, אמר ליה, הא זמנין
סגיאיין שאילנא על האי שופר, מאי
קא מוירי, ועד כאן לא אתיישבנא
ביה. אמר ליה, ודאי האי הוא ברירא
דמלה, דישאל בעיין ביומא דדינא
(נ"א דא), שופר, ולא קרן. בגין דקרן
הא אתיידע באן אתר איהו,
ולאתדבקא דינא לא בעינא. אבל הא
תנינו, במלין ובכוונדא, בעינן
לאחזאה ולא תערא מלין סתימין.

תא חזי, כד ההוא שופר עלאה,
דנהירו דכלא ביה, אסתלק
ולא נהיר לבנין, כדן דינא אתער,
וכרסון אתתקנו לבי דינא, ודא
שופר, אילו דיצחק אקרי, תוקפיה
דיצחק, תושבתיה דאבהן, כד
אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא
לבנין, כדן יצחק אתתקף, ואתתקן
לדינא בעלמא.

וכד אתער האי שופר וכד בני
נשא תיבין מחטאייהון,

חלק 1
דף צ"ט
ע"א

מחטאיהם, צריכים להשפיע קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון, ומעורר רחמים ומסתלק הדין. וצריכים להראות מעשה בשופר, לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכלם פלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.

ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה, ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערוך קולות, לכון בו כדי לעורר שופר אחר, שבו פלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).

בעיני לנגדא קול שופר מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, כדון אתער שופרא אחרא עלאה, ואתער רחמי, ואסתלק דינא. ובעיני לאחזאה עובדא בשופר, לאתערא שופרא אחרא, ולאפקא בהאי שופר לתתא, אינון קלי, לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא, דכלילין בלהו בההוא שופר עלאה, יתערונו לנפקא.

ובהני קלין דלתתא, יתבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא, ועל דא בעיני לזמנא שופר ביומא דא, ולסדרא קלין, לכוונא ביה בגין לאתערא שופר אחרא, דביה כלילין קלי לעילא. (ולסדרא קלין בשופר).

סדר הקולות

סדרה ראשונה - יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים, ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הפסא. ובספר האגדה שנינו, בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם, ומתקין את הפסא, ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא.

סדרא קדמאה, קלא נפיק, ומתעטר לעילא, סליק רקיעין, ואתבקע בין טורי רמאי, ומטי לגביה דאברהם, ושריא ברישיה, ואתעטר, ואתער הוא, ואתקין לכורסייא. ובספרא דאגדתא תנינו, בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק, אתער ואתעטר אברהם, ואתקין לכורסייא, פקדין עליה (ס"א אבא ואמא) אבא.

בִּינְתִים עולה השני, התקיף (לחבר) לשבר את הדינים הקשים.

וְזֶה הַסֵּדֶר הַשָּׁנִי, אוֹתוֹ הַקּוֹל שׁוֹבֵר בְּכַחַו. וְאֵז עוֹלָה, וְכָל הַדִּינִים שְׁמַתְעוֹרְרִים (שְׁנָקִים) לְפָנָיו נִשְׁבָּרִים, עַד שְׁעוֹלָה לְמִקוּמוֹ שֶׁל יִצְחָק. כִּיּוֹן שְׁמַתְעוֹרֵר יִצְחָק וְרוֹאֶה אֶת אַבְרָהָם, מִתְקַן אֶת הַפֶּסֶס לַעֲמֹד לְפָנָיו. אֵז נִכְנַע, שׁוֹבֵר אֶת הַתְּקִיף הַקָּשָׁה. וְזֶה צְרִיף מִי שְׁתוֹקֵעַ לְכּוֹן הַלֵּב וְהַרְצוֹן, כְּדִי לִשְׁבֹּר הַכַּח וְהַתְּקִיף שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים פט) אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְדָאִי.

סֵדֶרָה שְׁלִישִׁית - יוֹצֵא קוֹל וְעוֹלָה, וּבִקְעַת כָּל אוֹתָם רְקִיעִים, וּמַתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וּמְגִיעַ אוֹתוֹ קוֹל לְרֹאשׁוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב מִתְעוֹרֵר וְרוֹאֶה אֶת אַבְרָהָם מִתְתַקֵּן בְּצַד הָאֲחֵר. אֵזִי אוֹחֲזִים שְׁנֵיהֶם בְּיִצְחָק, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, וְלֹא יְכוּלִים הַתְּקִיף שֶׁלוֹ לְצַאת הַחוּצָה, וּשְׁלֹשׁ הַסֵּדְרוֹת הִלְלוּ הֵן סֵדֶרָה אַחַת.

סֵדֶרָה אַחֶרֶת - קוֹל יוֹצֵא וְעוֹלָה, וְנוֹטֵל אֶת אַבְרָהָם מִמִּקוּמוֹ, וּמִשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ לְמִטָּה, לְמִקוּם שְׁהַגְבוּרוֹת שֶׁל יִצְחָק שׁוֹרִים שָׁם, וּמְקִימִים אֶת אַבְרָהָם בְּתוֹכָם.

אֲדָהְכִי, סֵלְקָא תְנִינָא, תְּקִיפָא (לחבר) לְתַבְרָא תוֹקְפִי

רְגִיזוּ. וְדָא סֵדֶרָא תְנִינָא, הֵהוּא קָלָא תְּבִירָא בְּתוֹקְפוּי. וְכִדִּין סֵלְקָא, וְכָל דִּינֵין דְּאֲתַעְרוּן (ס"א דִּאֲתַעְרוּן) קָמִיהּ אֲתַבְרוּ, עַד דְּסֵלִיק לְאַתְרֵיהּ דִּיִּצְחָק. כִּיּוֹן דִּיִּצְחָק אֲתַעַר, וְחָמִי לְאַבְרָהָם מִתְקַן לְכוּרְסֵיָא לְקִימָא קָמִיהּ, כְּדִין אֲתַכְפִּיא, וְתַבֵּר תוֹקְפָא קִשְׂיָא. וְכַהֲאִי, בְּעֵי מָאן דְּתַקַּע, לְכוּרְסֵיָא לְבָא וְרַעוּתָא, בְּגִין לְתַבְרָא חִילָא וְתוֹקְפָא דְדִינָא קִשְׂיָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים פט) אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְדָאִי.

סֵדֶרָא תְּלִיתָאָה, קָלָא נְפִיק, וְסֵלִיק, וּבִקְעַת כָּל אינון רְקִיעֵין, וְרַחֲמֵי מִתְעָרוּ, וּמִטֵּי הֵהוּא קָלָא לְרִישֵׁיהּ דִּיִּעֲקֹב וַיַּעֲקֹב אֲתַעַר, וְחָמִי לְאַבְרָהָם מִתְתַקֵּן בְּגִיסָא אַחֶרָא, כְּדִין אַחִידִין תְּרוּוּיְהוּ בֵּיהּ בְּיִצְחָק, דָּא מֵהֲאִי סֵטְרָא, וְדָא, מֵהֲאִי סֵטְרָא וְלֹא יְכַלִּין תוֹקְפוּי לְנַפְקָא לְבַר. וְהֵנִי תְּלָתָא סֵדְרוּין, כְּלָהוּ סֵדְרָא חַד.

סֵדֶרָא אַחֶרָא, קָלָא נְפִיק, וְסֵלִיק, וְנוֹטֵיל לְאַבְרָהָם מֵאַתְרֵיהּ, וְנִגִיד לִיהּ לְתַתָּא, לְאַתֵּר דְּתוֹקְפִיהוּן דִּיִּצְחָק שְׁרִיין וְקִימָן לִיהּ לְאַבְרָהָם בְּגוּוּיְהוּ.

סדרה שניה - יוצא קול שבור, לא חזק כמו הראשון. לא שחלש אותו קול שתקע, אלא שאותו קול אינו אצל יצחק כבראשונה, ששם שורה התקף התקיף, אלא רק לאותם בית דין של מעלה שהם יותר רפים, וכלם רואים את אברהם אצלם, ונכנעים לפניו.

בינתים סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ומתעטר בראשו של יעקב, ומשפיע אותו לאותו מקום שאותן הגבורות שורות, ועומד כנגדו, אברהם מצד זה ויעקב מצד זה, והם באמצע, ואז כלם נכנעים ונמצאים (ושוכים) במקומם. ואלו כלם סדר אחר שני.

סדרה אחרונה - שצריך להעלותם למקומם ולישב (ולישב) ביניהם את יצחק כמקדם, משום שאת זה צריך לישר במקומו, ולא יצא בגבורותיו החוצה, אז כל הדינים נכנעים, ומתעוררים רחמים.

סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא, לא תקיפא בקדמאה, לא דחליש ההוא קלא דתקע, אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתכפין קמיה.

אדהכי, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתעטר ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבלייהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. כדן אתכפין פלהו, ומשתכחין (ס"א ומשחכבי) באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא.

סדרא בתראה, דבעינא לסלקא לון לאתרייהו, וליישבא (ס"א ולישרא) בינייהו ליצחק כמלקדמין. בגין דהאי בעי לישרא ליה באתריה, ולא יפוק בתוקפוי לבר, כדן דינין פלהו אתכפין, ורחמין אתערין.

תיקון וסידור הקולות בכוננת הלב

על פן צריך לכונן את הלב והרצון בקולות הללו, ולחזר בתשובה

על דא בעי לכוננא לבא ורעותא כהני קלי, ולמהדר בתויבתא

לפני רבונם. אזי כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים
 וּמִסְדְּרִים קוֹלוֹת בְּרִצּוֹן הַלֵּב כְּרֹאזִי
 בְּשׁוֹפֵר הַזֶּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלֵיוֹ.
 וּכְשִׁחֲזָר, מְעַטֵּר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֵּל
 נִתְקַן. וְכִסָּא אַחַר עוֹלָה, וְאִז נִמְצָאת
 שְׂמִיחָה בְּכָל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מֵרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֶלְקִים שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל שִׂידְעִים לְהַנְהִיג וּלְמַשֵּׁךְ אֶת
 רַבּוֹנָם מִדִּין לְרַחֲמִים, וּלְתַקֵּן אֶת כָּל
 הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

קָמִי מְאֲרִיחוֹן. כְּדִין כַּד יִשְׂרָאֵל
 מִתְקַנֵּי וּמִסְדְּרֵי קָלִין בְּרַעוּתָא דְלִבָּא
 כְּדָקָא יָאוֹת, בְּשׁוֹפְרָא דָּא, אֶהְדֵּר
 הֵהוּא שׁוֹפֵר עֲלָאָה, וְכַד אֶהְדֵּר,
 מְעַמְרָא לִיהַ לְיַעֲקֹב, וְאֶתְתַקֵּן כְּלָא.
 וְכוּרְסֵיָא אַחְרָא רְמִיָו, וְכִדִּין חִידוֹ
 אֲשֶׁתְּכַח בְּכָלָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא
 מֵרַחֵם עַל עֲלָמָא. וְכָפָה חוּלְקֵיהוֹן
 דְּיִשְׂרָאֵל, דִּידְעִין לְנַגְדָּא וּלְאִמְשַׁבָּא
 לְמְאֲרִיחוֹן, מְדִינָא לְרַחֲמֵי, וּלְתַקְנָא
 כְּלָהוּ עֲלָמִין עַל יְדֵיָיהוּ.

אהבת הקב"ה לִישְׂרָאֵל

הַיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין,
 וְהַמְלִיךְ יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא הַדִּין,
 הַשׁוֹטֵר בָּא וּמְכַסֶּה אֶת פֶּתַח הַמְּלִיךְ
 וְתוֹבֵעַ דִּין. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַדִּין, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) כִּי אֲנִי ה' אוֹהֵב
 מִשְׁפָּט, מְנַצַּחַת אֶהְבֵּת בְּנֵי אֶת
 אֶהְבֵּת הַדִּין. וּבְשַׁעָה שֶׁהַשׁוֹטֵר קָם
 לְטַעַן דְּבָרִים עֲלֵיהֶם, הוּא מְצַוֶּה
 לְתַקֵּעַ בְּשׁוֹפֵר, כְּדִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים
 מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפֵר.

יּוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִיהוּ יוֹמָא
 דְּדִינָא, וּמְלַבָּא יְתִיב
 בְּכוּרְסֵיָא דְּדִינָא, סְנַטְרָא קָא אֲתִי
 וְחַפִּי פֶתַח דְּמְלַבָּא, וְתַבַּע דִּינָא.
 וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא רַחֲמִים
 לִיהַ לְדִינָא, כְּמַה דְּאִתְּ אָמַר, (ישעיה סא)
 כִּי אֲנִי יְהוָה אוֹהֵב מִשְׁפָּט.
 נִצַּח רַחֲמֵי דְּבִנּוּי, לְרַחֲמֵי דְּדִינָא.
 וּבְשַׁעָתָא דְּסְנַטְרָא קָם לְמַטְעַן מְלִין
 עֲלֵיָיהוּ, פְּקִיד לְמַתְקַע בְּשׁוֹפֵר, בְּגִין
 לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי מִתַּתָּא לְעִילָא,
 בְּהֵהוּא שׁוֹפֵר.

חלק ג
 דף צ"ט
 ע"ב

ערבוב טענות המקטרג

סְלִקָּא הֵהוּא קָלָא, כְּלִילָא בְּאִשָּׁא אוֹתוֹ הַקּוֹל עוֹלָה, כְּלוּל בְּאִשׁ רוּחַ

ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערבבות.

ורחא ומיא, ואתעביד מנייהו קלא חדא, ואתער קלא אחרא לעילא, בד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא, בדין כל טענות דקא מעין ההוא מקטרגא מתערבבי.

הדברים שקורים ביום של ראש השנה

ביום של ראש השנה יוצא יצחק לבדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהין עיניו מראת, שיצא ממנו מי שהחשיך את פני הבריות, ונפרד, ושוכב על מטת הדיו, וקורא לעשו ואומר, וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים, והביאה לי.

ביום דראש השנה, נפיק יצחק בלחודוי, וקרי לעשו, לאמעמא ליה תבשילין דכל עלמא, כל חד בפום אורחוי, דהא בההיא שעתא (בראשית כז) ותכהין עיניו מראת, דנפיק מגיה מאן דאחשך אפי ברין, ואתפרש, ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו, ואמר וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה, אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר לה מיום שנברא העולם, ומצנה אותו שהוא יתעורר באותם מטעמים שלו. ויעקב מתעורר מלמטה, מלבש בתפלות ובבקשות, והקל קול יעקב באותו שופר שעולה, ומתעורר יעקב אליו, ונקרב עמו, ויגש לו ויאכל, וינכללים זה עם זה. פינן שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין המשמר, היין שהוא שמחת הלב,

ורבקה אמרה אל יעקב בנה, רחימא דנפשה, בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא. ופקידת ליה, לאתערא איהו באינון מטעמים דליה. ויעקב אתער מתתא, מתלבש בצלותין ובעותין, והקול קול יעקב בההוא שופר דקא סליק, ואתער יעקב לנביה, ואתקריב בהדיה, ויגש לו ויאכל, ואתכליל דא בדא. פינן דאתכליל בהדיה, ויבא לו יין, דא יין דמנטרא,

הסוד של העולם הבא. אז - וירח את ריח בגדיו, התפלות שעולות והבקשות. ויברכהו, נח הרגז ושמח הלב, והפל הוא רחמים.

בין שנכלל ביעקב, כל אותם חילות וגבורות שהיו מזמנים התפזרו, ולא נמצאו שם. וישראל יוצאים מן הדין בשמחה ובברכות. ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו, ביום הזה, בשמחה ובברכות עליונות, ועשו אחיו בא מצידו, טוען טענות ממעשי העולם, ויעש גם הוא מטעמים, לשונו חדה לטען טענות. מסדר עדים, ויבא לאביו ויאמר יקם אבי, יתעורר עם דיניו, ויאכל כמה מעשים רעים של כל העולם שמצאתי.

ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד, שהרי אינו יכול להפרד מכלל של יעקב, שהוא בשמחה. ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה תפלות ובקשות, ואכל מפל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמע עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה גדלה וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו החזקים

יון שהוא חידו דלבא, רוא דעלמא דאתי, כדון וירח את ריח בגדיו, צלותין דסלקין ובעותין. ויברכהו, נח רוגזא, וחדו לבא, וכלא איהו רחמי.

בין דאיהו אתכליל ביעקב, כל אינון חילין ותוקפין ורוגזין דהוו זמנין, אתבררו, ולא אשתכחו תמן. וישראל נפקין מן דינא, בחדוה ובברכאן. ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו, ביומא דא, בחדוה, ובברכאן עלאין, ועשו אחיו בא מצידו, טעין טועני מעוכדי דעלמא, ויעש גם הוא מטעמים, חרדי לישניה למטען טענות. אתקין סהדי, ויבא לאביו ויאמר יקום אבי, יתער בדינו, ויאכל כמה עוכדין בישין דכל עלמא דקא אשכחנא.

ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, דהא לא יכיל לאתפרשא מכללא דיעקב, דאיהו בחדוה. ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה צלותין ובעותין, ואוכל מפל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמע עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא צידו לא הוה כלום. עד לבתר דאמר ליה, הנה משמני הארץ וגו'. אלין תקיפין

וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות בו תמיד.

ויעקב הלך באותם ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, ברח להנצל ממנו. שב בתשובה, ושם עצמו בתענית, עד שבא ראש השנה ויום הכפורים, אז יודעים ישראל שעשו בא, ועמו ארבע מאות איש, כלם מקטרגים מזמנים לקטרג להם. מיד - ויירא יעקב מאד ויצר לו, והרבה בתפלות ובקשות. (בראשית לב) ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד שנטל עצה ואמר, כי אמר אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני. ויקח מן הבא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים וגו'. **גמלים** וגו', כף הוא הצד שלו. גמלים הוא נחש, כמין גמל. בפעה שפחה סמא"ל את אדם, רכב על נחש כמין גמל. שנינו, מי שרואה גמל בחלומו, מיתה נקנסה עליו מלמעלה ונצול ממנה. והכל אחד.

ואז חזר עשו לאפטרופוס של יעקב, ויעקב לא רצה דבשו

ואוכלוסין דשאר עמין ודא קשיא ליה מכלא. וישטום עשו את יעקב, למיזל אבתריה, ולקטרגא ליה תדיר.

ויעקב אזיל באיננו יומין דבין ראש השנה ליום הכפורים, עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא, שני גרמיה בתעניתא, עד דאתי ראש השנה ויום הכפורים, כדין ידעי ישראל דעשו בא, ועמו ארבע מאות איש, כלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב מאד ויצר לו ואסגי בצלותין ובעותין. (בראשית לב) ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא ואמר, כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח מן הבא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא סמא"ל דיליה. גמלים הוא נחש, כמין גמל, בשעתא דפתי סמא"ל לאדם, ארכיב על נחש כמין גמל. תנינו, מאן דחמי גמל בחלמיה, מיתה נקנסה עליה מלמעלה, ואשתזב מניה. וכלא חר.

וכדין, אהדר עשו אפטרופוסא דיעקב, ויעקב לא בעא

ועקצו. יעבר נא אדני לפני עבדו. אז לפני עבדו. כדון וישב ביום ההוא עשו לדרבו. אימתי. בשעת נעילה, שהרי נפרד מן העם הקדוש. והקדוש ברוך הוא עוזב את חטאיהם ומכפר עליהם. כיון שאותו המקטרג הולך עם אותו דורון ונפרד מהם, רוצה הקדוש ברוך הוא לשמח עם בניו. מה כתוב? ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו'. על כן קרא שם המקום סכות. כיון שישבים בסכות, הרי נצולו מן המקטרג, והקדוש ברוך הוא שמח עם בניו. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

הובשיה ועוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו. כדון וישב ביום ההוא עשו לדרבו. אימתי. בשעת נעילה, דהא אתפרש מעמא קדישא. וקודשא בריך הוא שביק לחוביהון, וכבר עליהו. כיון דההוא מקטרגא אזל בההוא דורונא, ואתפרש מניהו, בעי קדשא בריך הוא למחדי בבנו, מה כתיב, ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו'. על כן קרא שם המקום סכות, כיון דיתבי בסכות, הא אשתויבו מן מקטרגא, וקודשא בריך הוא חדי בבנו. ופאה הולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא מהימנא).

יום הכפורים הוא

תא חזי, בהאי יומא אתפסייא סיהרא, ולא נהיר עד בעשור לחדש, דישראל תייבין בלהו בתיובתא שלמתא, ואימא עלאה תאבת ונהרת לה. והאי יומא נהירו דאימא נטלא, ואשתכח חידו בכלא. ועל דא כתיב, יום הכפורים הוא. יום כפור מיבעי ליה, מאן יום הכפורים. אלא כגין דתרי נהורין נהרין בחד. בוצינא עלאה, נהיר לבוצינא תתאה. ובהאי יומא מנהורא עלאה נהיר.

בא ראה, ביזם הנה מתכסה הלבנה, ולא מאירה עד בעשור לחדש, כשכל ישראל שבים בתשובה, והאם העליזנה שבה ומאירה לה. והיום הנה את אור האם נוטל, ונמצאת שמחה בכל. ועל כן כתוב, יום הכפורים הוא. יום כפור היה צריך להיות! מה זה יום הכפורים? אלא משום ששני מאורות מאירים כאחד. המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביזם הנה מאיר מהאור

יום הכפורים הוא

העליון, ולא מאור השמש, ומשום
כך כתוב בפסוק ליום חגנו.

רבי אבא שלח לרבי שמעון. אמר,
מתי הזווג של פנסת ישראל
עם המלך הקדוש? שלח לו, (בראשית
כ) וגם אמנה אחתי בת אבי אף
לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש
רבי אבא, הרים קולו, בכה ואמר, רבי
רבי מנורה הקדושה, אוי ואבוי
לעולם כשתצא ממנו! אוי לדור
שיהיו בעולם כשתסלק מהם
וישארו יתומים ממך! אמר לו רבי
חייא לרבי אבא, זה ששלח לעמתך,
מה אמר?

אמר, ודאי שאין זווג המלך עם
הגבירה אלא בזמן שמאיר
מהאב העליון, וכשנאור ממנו,
קוראים לו קדש, שהרי מבית אבא
זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום
שהמלך נקרא קדש, שכתוב (ירמיה כ)
קדש ישראל לה, שנוטל ממקום
שנקרא קדש. אזי אחתי בת אבי
הוא אף לא בת אמי, שהרי מבית
אבא השם הזה, ולא מבית אמא.
ועל פן ותהי לי לאשה, להזדווג
כאחד, בזמן הזה ולא בזמן אחר,
בזמן שנוטלים מבית אבא, ולא בזמן
שנוטלים מבית אמא. ויום הכפורים

ולא מנהורא דשמשא ובגין כך
בפסוק ליום חגנו כתיב.

רבי אבא שלח ליה לרבי שמעון,
אמר, אימתי זווגא דכנסת
ישראל במלכא קדישא. שלח ליה,
(בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי
היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה.
אתרגיש רבי אבא, ארים קליה, בכה
ואמר, רבי רבי בוצינא קדישא, ווי,
ווי לעלמא כד תפוק מניה, ווי לדרא
דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון
וישתארוני יתמין מנה. אמר ליה רבי
חייא לרבי אבא, האי דשלח לקבלך.
מאי קאמר.

אמר ודאי לאו זווגא דמלכא
במטרונותא, אלא בזמנא
דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא
מניה, קרינן לה קדש דהא מבי אבא
נטלא האי. וכדין מזדווגי כחדא, בגין
דמלכא קדש אקרי, דכתיב, (ירמיה כ)
קדש ישראל ליהוה, דנטיל
מאתר דאקרי קדש. כדין אחתי בת
אבי היא אף לא בת אמי, דהא מבי
אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל
דא ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא,
בזמנא דא, ולא בזמנא אחרא, בזמנא
דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא
מבי אימא. ויום הכפורים אוכת,

מזכיר, שתשמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זווג, שהרי מבית אפוא נוטל, ולא מבית אבא. אמר רבי חייא, ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.

דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכח, דהא מבי אפוא נטלא, ולא מבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי זבאה דרא דרבי שמעון שארי בגייה, זכאין אינון דקניימין קמיה כל יומא.

אדם הראשון סימן לבניו

אמר רבי אבא, בראש השנה נברא אדם, ועמד בדין לפני אדוני ושב בתשובה, וקבל אותו הקדוש ברוך הוא. אמר לו, אדם, אתה תהיה סימן לבניך לדורי דורות, ביום הזה יעמדו בדין. אם ישובו, אני אקבל אותם, ואעמד מכסא דין, ואתישב על כסא רחמים וארחם עליהם. ודוד אמר, (תהלים קד) אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני. ועל זה כתוב, (שם קל) כי עמך הסליחה למען תנרא. וכתוב, (שם לו) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור.

אמר רבי אבא, בראש השנה נברא אדם, וקאים בדינא קמי מאריה, ותב בתויבתא, וקביל ליה קדשא בריך הוא. אמר ליה, אדם, אנת תהא סימנא לבניך לדרי דרין, בתי יומא קניימין בדינא, ואי יתובון אנא אקבל לון, ואיקום מכורסייא דדינא, ואתקיים על פורסייא דרחמי, וארחם עלייהו. ודוד אמר, (תהלים קטו) אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תחנוני. ועל דא בתיב, (תהלים קל) כי עמך הסליחה למען תנרא. וכתוב, (תהלים לו) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור.

הפיכת הדין לרחמים

וישראל מצלאן צלותא בההוא יומא, ובקעאן ומתחננין קמיה, ותקעין בשופר, וקודשא בריך הוא חיים עליהו, ומהפך

וישראל מצלאן צלותא בההוא יומא, ובקעאן ומתחננין קמיה, ותקעין בשופר, וקודשא בריך הוא חיים עליהו, ומהפך

חלק ג
דף
קמ"ט
ע"ב

לרחמים, וכל עליונים ותחתונים פותחים ואומרים: (שם פט) אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. ועל זה צריך באותו היום, שאותו שתוקע שידע עקר הדבר, ויכונן ביה בתרועה, ויעשה הדבר בחכמה, ועל זה כתוב אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, ולא כתוב תוקעי תרועה, והרי נתבאר.

דינא לרחמי. וכל עלאי ותתאי, פתחי ואמרי, (תהלים פט) אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. ועל דא בעינא בההוא יומא, דההוא דתקע, דיִדע עקרא דמלה, ויכונן ביה בתרועה, ויעביד מלה בחכמתא, ועל דא כתיב, אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, ולא כתיב תוקעי תרועה, והא אתמר.

כוונות התקיעות

ומשפט עמו ישראל יום ביומו

בימי ראש השנה מתקנים בית דין כסא למלך לדון את כל העולם, וישראל נכנסים בראשונה בדין לפניו, שירבו הרחמים. (לפני שירבה הרגז). למדנו, ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו. יום ביומו מה הוא? אלא אלו שני ימים של ראש השנה. מדוע שני ימים? משום שהם שני בתי דין שמתחברים כאחד. דין עליון, שהוא קשה, בדין תחתון, שהוא רפה, ושניהם נמצאים.

ביומי דראש השנה, מתקנין בי דינא כורסייא למלכא, למידן כל עלמא. וישראל עאלין בקדמיתא בדינא קמיה, דליפוש רחמי. (ס"א קמיה דליפוש רוגזא) תנן ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו, יום ביומו מאי הוא. אלא הני תרי יומין דראש השנה. אמאי תרי יומין. בגין דאינון תרי בי דינא, דמתחברן כחדא. דינא עלאה, דאיהו קשיא, בדינא תתאה, דאיהו רפיא, ותרווייהו משתכחי.

סוד היבבה והיללה

ועל זה לא יודעים אלו הבבלים סוד של היבבה והיללה, ולא יודעים ששניהם צריכים, יללה שהוא דין

ועל דא לא ידעי הני בבליי, רזא דיבבא ויללותא, ולא ידעי דתרווייהו אצטריכו, יללותא דאיהו

תקִיף. שְׁלֹשָׁה שְׁבָרִים שֶׁהוּא דִין רְפָה, גְּנִיחוֹת שְׁגוּנָה בְּרַפְיוֹן. הֵם לֹא יוֹדְעִים, וְעוֹשִׂים שְׁגִיהִם. וְאָנוּ יוֹדְעִים וְעוֹשִׂים שְׁגִיהִם. (ועל זה סוד הַיְבָבָה וְהַלְלָה, וְשִׁנְיָהִם צְרִיכִים. אֵלּוּ הַבְּבָלִים אֵינָם יוֹדְעִים, וְעוֹשִׂים שְׁגִיהִם.) וְהַכֹּל יוֹצֵא לְדַרְךְ אָמֵת.

דִּינָא תְּקִיפָא. תִּלְתַּת תְּבִירִין דְּאִיהוּ דִּינָא רַפְיָא, גְּנוּחֵי גְּנַח רַפְיָא. אֵינּוֹן לֹא יוֹדְעִי, וְעַבְדִּין תְּרוּוּיָהּ. וְאֵנָן יוֹדְעִינָן, וְעַבְדִּינָן תְּרוּוּיָהּ. (ס"א ועל דא רזא דִּיכְבָּא וְהַלְלָה וְתְרוּוּיָהּ אֲצַטְרִיכָה, הֵנוּ בְּכֹלְאֵי, אֵינּוֹן לֹא יוֹדְעִי, וְעַבְדִּין תְּרוּוּיָהּ.) וְכֹלְאֵי נִפְקִין לְאַרְחָ קְשׁוּמָא.

דין קשה ודין רפה

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ. תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר, מַהוּ בַחֲדָשׁ? זֶה בֵּית דִּין רְפָה, שֶׁנִּקְרָא חֲדָשׁ. בְּכֶסֶה - (פסא שֶׁל הַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, פֶּסֶא שֶׁל אוֹת ה', זֶה פַּחַד יִצְחָק שֶׁהוּא פֶּסֶא לַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן. עוֹד בְּכֶסֶה) זֶה דִּין קָשָׁה, פַּחַד יִצְחָק. דִּין שְׁמֹתֶכֶסֶה תְּמִיד, שְׂאִין הוּא דִין בְּגִלּוּי. כִּי חֵק - זֶה דִּין רְפָה. וּמִשְׁפָּט - זֶה דִּין (קָשָׁה). וְשִׁנְיָהִם הֵם כְּאַחַד. בְּגִלּוֹל זֶה שְׁנֵי יָמִים, וְשִׁנְיָהִם בְּסוּד אַחַד.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ. תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר, מַאי בַחֲדָשׁ. דָּא בֵּי דִינָא רַפְיָא, דְּאִקְרִי חֲדָשׁ. בְּכֶסֶה: (כֶּסֶם דְּעִלְמָא עֲלָאָה, כ"ס ה' דָּא פַּחַד יִצְחָק דְּאִיהוּ כֶּסֶם לְמַלְכָא עֲלָאָה, תּוּ בְּכֶסֶה) דָּא דִּינָא קְשִׁיָּא, פַּחַד יִצְחָק. דִּינָא דְּאִתְּכַסִּיָּא תְּדִיר, דְּלֹא אִיהוּ דִינָא בְּאִתְּגַלְיָא. כִּי חֵק, דָּא דִּינָא רַפְיָא. וּמִשְׁפָּט, דָּא דִּינָא (קְשִׁיָּא). וְתְרוּוּיָהּ אֵינּוֹן כְּאַחַד. בְּגִין כְּדִ תְּרִין יוֹמִין, וְתְרוּוּיָהּ בְּרֹזָא חֲדָא.

יודעי תרועה

אֲשֶׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְגו' (תהלים פט). לֹא כְּתוּב שׁוֹמְעֵי, אוֹ תוֹקְעֵי תְרוּעָה, אֲלֵא יוֹדְעֵי תְרוּעָה. בְּגִלּוֹל (כַּגֹּז) הַחֲכָמִים שְׁדָרִים בְּאוּרָא שֶׁל הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, אֵלּוּ יוֹדְעֵי תְרוּעָה. סוּד שֶׁל הַתְּרוּעָה, כְּמוֹ

אֲשֶׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְגו', (תהלים פט) לֹא כְּתוּב שׁוֹמְעֵי, אוֹ תוֹקְעֵי תְרוּעָה, אֲלֵא יוֹדְעֵי תְרוּעָה. בְּגִין (ס"א כַּגֹּז) חֲכָמִין דְּדִירִין בְּאוּרָא דְּאַרְעָא קְדִישָׁא, אֵינּוֹן יוֹדְעֵי תְרוּעָה. רֹזָא דְּתְרוּעָה, כְּמָה דְּכְתוּב, (תהלים ב)

שְׁפָתוֹב (תהלים ב) תִּרְעַם בְּשִׁבְט בְּרָזֶל.
 מִי עִם כִּי־יִשְׂרָאֵל שְׂיִוְדָעִים סוּדוֹת
 עֲלִיוֹנִים שֶׁל רִבּוֹנָם, לַעֲלוֹת לַפְּנִי
 וְלַהֲתַקְשֵׁר בּוֹ. וְכָל אֱלוֹ שְׂיִוְדָעִים סוּד
 הַתְּרוּעָה, יִתְקַרְבוּ לְלַכֵּת בְּאוֹר פְּנִי
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְזֶה הָאוֹר
 הַרְאֵשׁוֹן שֶׁגִּנְזוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְצַדִּיקִים. וְעַל זֶה צְרִיף לְדַעַת אוֹתָהּ.

תִּרְעַם בְּשִׁבְט בְּרָזֶל. מֵאֵן עֲמָא
 כִּי־יִשְׂרָאֵל, דִּי־דַעִין רִזּוּן עֲלֵאִין
 דְּמֵאֲרִיהוֹן, לְמִיעֵל קַמִּיהָ, וְלֹאֲתַקְשֵׁרָא
 בִּיהָ. וְכָל אֵינּוֹן דִּי־דַעִי רוּזָא דְתְרוּעָה,
 יִתְקַרְבוּן לְמִיהָף בְּאוֹר פְּנִי דְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. וְדָא אוֹר קְדַמָּאָה דְגִנְזִי
 קְדַשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָא. וְעַל דָּא
 אֲצַמְרִיף לְמַנְדַּע לָהּ.

תְּרוּעָה וְתַקִּיעָה

לִוְקָחִים שׁוֹפֵר לְעוֹרֵר בּוֹ תְּרוּעָה
 וְתַקִּיעָה, דִּין קָשָׁה
 בְּרַחֲמִים, וּשְׁבָרִים - דִּין קָשָׁה בְּלִי
 רַחֲמִים (דִּין רַפָּא בְּרַחֲמִים), וְאַזְ כִּף יְעוֹרְרוּ
 לְמַעֲלָה לְהַתְּעַרֵב זֶה בְּזֶה.

נְטִילִין שׁוֹפֵר, לְאַתְעֵרָא בִּיהָ, תְּרוּעָה
 וְתַקִּיעָה, דִּינָא קָשָׁא בְּרַחֲמִי,
 וּשְׁבָרִים דִּינָא קָשָׁא בְּלֵא רַחֲמִי (ס"א)
 דִּינָא רַפָּא בְּרַחֲמִי) וּבְדִין הַכִּי יִתְעַרוּ לְעִילָא
 לְאַתְעַרְבָא דָּא בְּדָא.

חלק ג
דף רל"ב
ע"א

יִשְׂרָאֵל כּוּחַם בְּקוּל

אָמַר הַרְוּעָה הַנְּאָמֵן, בְּזֶה מִתְמַתֵּק
 הַשֵּׁטֶן וּמִתְקַצֶּרֶת אוֹת נו"ן מִן
 וּשְׁט. מַה שֶּׁהִיָּה שֵׁטֶן מִקְדָּם, שֶׁב
 לְאַחֲרָיו, וְחִזַּר לִהְיוֹת וּשְׁט
 כְּבִרְאשׁוֹנָה. מִשׁוּם שֶׁהַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב.
 יִשְׂרָאֵל שְׂאִין כַּחַם בְּאַכִּילָה וּשְׂתִיָּה
 כְּשָׂאֵר הָאֲמוֹת, שְׂיִוְרְשִׁים עוֹלָם הָזֶה,
 שְׂכַחַם בְּאַכִּילָה וּשְׂתִיָּה. אֲלֵא כַּחַם
 בְּקוֹל זֶה, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם
 אֲרֵף, שֶׁנִּבְרָא בְּאוֹת יו"ד. וּמִשׁוּם
 שֶׁקוֹל שׁוֹפֵר מְפַנּוּ יוֹצֵא, אָמְרוּ

אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא, בְּהֵאִי אַתְבָּסֵם
 שְׂמִין וְקַמִּיט נו"ן מִן וּשְׁט, מַה
 דְּהוּה שְׂמִין לַפְּנִים, תֵּב לְאַחֲרָא,
 וְאַתְהֵדֵר וּשְׁט, כְּדַבְּקֵדְמִיתָא. בְּגִין
 דְּהַקוֹל קוֹל יַעֲקֹב. יִשְׂרָאֵל לִית
 חִילִיהוֹן בְּאַכִּילָה וּשְׂתִיָּה, כְּשָׂאֵר
 עַמִּין, דִּירְתִין עֲלֵמָא דִּין, דְּחִילִיהוֹן
 בְּאַכִּילָה וּשְׂתִיָּה. אֲלֵא חִילִיהוֹן בְּקוֹל
 דָּא, דְּאִיהוּ עֲלֵמָא דְּאִתִּי, עוֹלָם אֲרוּף,
 דְּאַתְבְּרִי בְּאֵת יו"ד, וּבְגִין דְּקוֹל שׁוֹפֵר
 מְגִיָּה נְפִיק, אָמְרוּ רַבָּנַן אֵין פּוֹחֲתִין

חלק ג
דף רל"ב
ע"א

חכמים, אין פוחתין מעשרה שופרות. ובאות י' ודאי נעשה עולם ארץ, שהוא אות ו', עולם הבא. ובאות ה' ברא עולם הזה, שהיא אות ה' קטנה, שבה אכילה ושתייה של התורה.

מעשרה שופרות. ובאות י' ודאי, אתעביד עולם ארץ, דאיהו ו' עלמא דאתי ובאת ה', ברא עלמא דין, דאיהו ה' זעירא, דבה אכילה ושתייה דאורייתא.

לעורר הקול

ועוד סוד אחר, אחר שנגזרה גזרה בשתי אותיות, שהם שתי ה' ה', שני בתי דינים - מי יכול לבטל גזרה של שניהם? י' ו', שאות ה"א היא אָמָא עליונה. י' - אָב. ומה כתוב? (במדבר ל) כָּל גִּדְר וְכָל שִׁבְעַת אֶסֶר לַעֲנַת נֶפֶשׁ, דאיהו ה', אישה יקימנו ואישה יפרנו. ובגין דא, צריך לאתערא קלא דאיהו ו', בעשרה שופרות, דאינון י'. ועקרא דלהון בנשימה אחת, כל סימן וסימן, בפה, דאיהו י' מעשרה.

ועוד רזא אחרא, בטר דאתגור גזרה בתרין אתוון, דאינון ה' ה', תרין בתי דינין, מאן יכול לבטלא גזרה דתרווייהו. י". דאת ה"א אימא עלאה. י' אָב. ומה בתיב, (במדבר ל) כָּל גִּדְר וְכָל שִׁבְעַת אֶסֶר לַעֲנַת נֶפֶשׁ, דאיהו ה', אישה יקימנו ואישה יפרנו. ובגין דא, צריך לאתערא קלא דאיהו ו', בעשרה שופרות, דאינון י'. ועקרא דלהון בנשימה אחת, כל סימן וסימן, בפה, דאיהו י' מעשרה.

סודות שלא נשמעו מאז מתן תורה

מיד ששמעו דברים אלו רבי שמעון וכל החברים, אמרו, ברוך ה' שזכינו לשמע דברים אלו מאותו שנקרא רבם של נביאים, רבם של חכמים, רבם של מלאכי השרת, שהקדוש ברוך הוא ושכינתו מדבר

מיד דשמעו מלין רבי שמעון וכל חברייהו, אמרו, בריך אלהא דזבינא למשמע מלין, מההוא דאתקרי רבן של נביאים, רבן דחכמים, רבן דמלאכי השרת, דקודשא בריך הוא ושכינתיה מדבר

על פיו, וכתב על ידיו סודות אלו
שלא נשמעו כמותם ממתן תורה
ועד כאן.

אמר לו, מנורה קדושה, השלם
דברי הסודות של החבור
הקדמון לפרש אותם, שהרי כל
בעלי הישיבות של מעלה, ובעלי
הישיבות של מטה, כלם מזמנים
לשמע דברים אלו מפיה ופרושים
שלה, שהרי שמחה ופדיון יתעורר
בהם למעלה ומטה. אל תתנו דמי
לו, אתה וכל החבורה שלך.

על פומיו, וכתב על ידיו רזין אליו,
דלא אשתמעו כוותיהו ממתן תורה,
ועד כען.

אמר ליה, בוצינא קדישא, אשלים
מלולי דרזין דחבורא קדמאה,
לפרשא לון, דהא כל מארי מתיבתאן
דלעילא, ומארי מתיבתאן דלתתא,
בלהו מזומנין למשמע מלין אליו
מפומה, ופירושיין דילך. דהא חדרה
ופורקנא, יתער בהון לעילא ותתא.
אל תתנו דמי, לו, אנת וכל סיעתא
דילך.

באותו זמן מפריד הקב"ה בין המימינים לכף זכות למשמאלים לכף
חובה

בראשית, שם תשר"י, וזו זרוע
שניה, יום השני, יש"ת
חשף סתרו. נשארה ר', היא ראש
השנה, ושם הבדלה בין טוב ורע,
ובראש השנה המלך הוא דין, וכל
הספירות נקראו דינים ומשפטים
מצדו, וכל צבא השמים עומדים
עליו מימינו ומשמאלו, אלו מימינים
לכף זכות, ואלו משמאלים לכף
חובה, וכשיתעוררו ישראל עם
שופרות, ומעלים לשם את השכינה,
שהיא תרועת מלך פעשרה שופרות,
משום שהיא אינה עולה פחות

בראשית תמן תשר"י, ודא דרועא
תניינא יום תניינא, יש"ת
חשף סתרו (תהלים י"ב). אשתאר ר'
איהי רא"ש השנה ותמן הבדלה בין
טוב לרע, ובראש השנה מלכא איהו
דין, וכל ספירן אתקריאו דינין
ומשפטין מסמריה, וכל צבא השמים
קיימין עליה מימיניה ומשמאליה,
אליו מימינין לכף זכות, ואליו
משמאליו לכף חובה, וכד ישראל
יתערו ב שופרות, וסלקין תמן
לשכינתא דאיהי תרועת מלך
בעשרה שופרות, בגין דאיהי לא

תיקוני
זוהר דף
פ"א ע"ב

מעשרה, באותו זמן ויהי מבדיל בין מים למים, מפריד הקדוש ברוך הוא בין אלו שממינים לכף זכות, ובין אלו שמשמאילים לכף חובה, ונאמר הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם פרגע.

סלקא פחות מעשרה, בההוא זמנא ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו), אפריש קודשא בריך הוא בין אלין דמימינים לכף זכות, ובין אלין דמשמאילים לכף חובה, ואתמר (במדבר י"ב) הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם פרגע.

חודש תשרי

ועל התשרי הזה נאמר בתשרי נברא העולם, ושם שבת שניה מאותן שבע שבתות, (ושם בת שש, בת מאלו השש), וחמשה רקיעים, וששי שמים, הם פנגד ששת ימי בראשית, ובכלם אמר טוב, פרט ליום השני, משום שאין בתשרי א' להשלים לבראשית, משום שהסתלק בחטאו של אדם, ומשום כך הצפון הוא פגום, ומשום זה מצפון תפתח הרעה, עד שמשתלם, וכמו שאברהם שהוא ימיו, יום הראשון שבו כלולות ותלויות מאתים ארבעים ושמונה מצוות עשה, כך גם מיצחק, שהוא כמו היום השני, תלויות בו שלש מאות ששים וחמש מצוות לא תעשה, יום השלישי בו הכל כלול, וממנו תלויות מצוות עשה ולא תעשה פענבים באשכול.

ועל האי תשרי אתמר בתשרי נברא העולם, ותמן שבת תניינא מאלין שבע שבתות, (נ"א ותמן בת שית בת מאלין שית), וחמשה רקיעין, ושתי תאה שמים, אינון לקבל שית יומי בראשית, ובכלהו אמר טוב, בר מיומא תניינא, בגין דלית בתשרי א' לאשלקא בראשית, בגין דאסתלק בחובה דאדם, ובגין דא צפון איהו פגים, ובגין דא מצפון תפתח הרעה (ירמיה א יד), עד דאשתלים, וכמה דאברהם דאיהו ימינא יומא קדמאה ביה כלילן ותליין מאתן וארבעין ותמניא פקודין דעשה, הכי נמי מיצחק דאיהו פגוונא דיומא תניינא תליין ביה שם"ה מצות לא תעשה, יומא תליתאה ביה כליל כלא, מניה תליין פקודין דעשה ולא תעשה, פענבין באתכלא.

הקטיגור נעשה סניגור

חלק ג
דף ס"ג
ע"א

תֵּאנָא, כְּמָה חֲבִילִי מְרִיקִין מְזִדְּוִינִין
(ג"א מְזִדְּוִינִין), דְּאִינוּן תְּחוּת
יְדֵיהּ, וּמְמַנֵּן לְאַלְלָא אַרְעָא, עַל כֹּל
אִינוּן (דף ס"ג ע"א) דְּעֵבְרִין עַל פְּתֻגְמֵי
אוּרִייתָא. וְהֵהוּא יוֹמָא, לֹא שְׂבִיחַ
דִּילְטוּרָא (ס"א פְּטָרָא) לְמַלְלָא כְּהוּ
בִישְׂרָאֵל. כִּד מְטָא הַאי שְׁעִירָא לְגַבֵּי
טוּרָא, כְּמָה חִידוּ עַל חִידוּ מַתְבַּסְּמִין
כְּלָהוּ בֵיהּ. וְהֵהוּא גְרִדְנָא דְנַפְיק,
אֶהְדֵּר וְאָמַר תּוּשְׁבַחְתָּא דִּישְׂרָאֵל,
קְטִיגוּרָא אֶתְעֵבִיד סְנִיגוּרָא.

לְמִדְּנֹו, כְּמָה קְבוּצוֹת מְחַבְּלִים
מְזִדְּוִיגִים (מְזִדְּוִינִים), שְׂהֵם
תַּחַת יָדוֹ, וּמְמַנִּים לְרַגְלֵי אֶת הָאֶרֶץ
עַל כֹּל אוֹתָם שְׁעוּבְרִים עַל דְּבַרֵּי
הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ יוֹם לֹא מְצוּי הַמְּלָשִׁין
(פְּתוּחַ) לְדַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. כְּשִׁמְגִיעַ
הַשְּׁעִיר הִזָּה אֶל הָהָר, כְּמָה שְׂמַחָה
עַל שְׂמַחָה מַתְבַּשְּׂמִים כָּלֵם בּוֹ.
וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר שְׂיוּצָא, חוֹזֵר וְאֹמֵר אֶת
תְּשׁוּבַתְּהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַקְּטִגוּר
נַעֲשֶׂה סְנִיגוּר.

כוחם של קרבנות

וְתָא חֲזוּ, לָאו דָּא בְּלַחֲדוּדֵי הוּא,
אַלְא בְּכָל אֶתֶר דְּבַעֲיִין יִשְׂרָאֵל
לְאַתְדַּכְּאָה מִחוּבֵייהוּ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא יְהִיב לֹון עֵיטָא לְקִשְׂרָא מְאִרֵי
דְּרִינָא, וּלְבַסְּמָא לְהוּ בְּאִינוּן קְרַבְנִין
וְעֵלְוֹן, דְּקַרְבִּין קְמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וּכְדִין לֹא יִכְלִין לְאַבְאָשָׂא. וְהֵהוּא
יוֹמָא יִתִּיר עַל כֹּלָא, כְּמָה דְּמַבְּסָמִין
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא לְכֹלָא, הֲכֵי מַבְּסָמִין
לְכָל אִינוּן דְּאִית לְהוּ דְּלְטוּרָא (ס"א
פְּטָרָא) וּכְלָא קְרַבְנָא הוּא וּפּוּלְחָנָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבָא רָאָה, לֹא זֶה לְבַדּוּ הוּא, אֶלְא
בְּכָל מְקוֹם שְׂרוּצִים יִשְׂרָאֵל
לְהַטְהֵר מִחַטָּאֵיהֶם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נוֹתֵן לְהֶם עֲצָה לְקִשֹּׁר אֶת בַּעֲלֵי
הַדִּין וּלְבַשֵּׁם אוֹתָם בְּאוֹתָם קְרַבְנֹות
וְעוֹלוֹת שְׂקַרְבִּים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאִז לֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ. וְאוֹתוֹ יוֹם
יִוְתֵר עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שִׁישְׂרָאֵל
מִבְּשָׂמִים לְמַטָּה אֶת הַכֹּל, כִּי
מִבְּשָׂמִים אֶת כֹּל אֵלוֹ שְׁלָהֶם יֵשׁ
הַלְשָׁנָה (פְּתוּחַ), וְהַכֹּל הוּא קְרַבְּוֹן
וְעַבְדָּה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

תורתו מגן לנו

דגל הזוהר
054-7112492

אנו מוגן
לומד זוהר!

שע"י מועצת גדולי ישראל
למען תורת הרשב"י